

Un adevăr pe înțelesul tuturor,
o datorie pentru fiecare
**CREȘTE
PRODUCTIVITATEA MUNCII,
CREȘTE VENITUL ȚĂRII!**
(paginile 4-5)

Se împlinesc anul acesta, în luna mai, 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, eveniment ce reliefează o lungă și măreață istorie, eveniment de excepțională însemnătate pentru toți comuniștii români, moment de fructuos bilanț al tuturor oamenilor muncii, al poporului întreg, al țării aflate acum, sub zărilor deschise larg de Congresul al XIII-lea al partidului, într-o amplă și profundă prefacere.

Sînt 65 de ani de cînd Partidul Comunist Român, la început înfruntînd multă vreme prigoana regimului burghez-moșieresc, devenit la puțin timp după 23 August 1944 partid de guvernămînt, și-a asumat măreața misiune istorică de a transforma România, dintr-o țară secătuită economic de exploatare și de război, într-o țară dezvoltată, cu o industrie puternică și diversificată, cu o agricultură modernizată, cu un om nou — proprietar, producător și beneficiar, a cărui personalitate, ridicată din uitare și ignoranță, l-a așezat acum într-o plenară demnitate umană.

Sînt șase decenii și jumătate de la făurirea Partidului Comunist Român, dar partidul vine de departe, mult mai de departe. „Adevăratele începuturi” ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlintite adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă, creat cu opt decenii în urmă”, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sărbătorirea a opt decenii de la crearea, în 1893, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Acest moment ni se reliefează, deci așa cum spunea secretarul general al partidului nostru, „de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea mișcării revoluționare din țara noastră, pentru evoluția națiunii noastre, pentru afirmarea independentă a României”.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin viziunea sa asupra istoriei, găsea izvorul cu adevărat măreț al vitalității partidului, cînd spunea: „Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele și luptele desfășurate de-a lungul vremilor; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor, de a-și făuri un viitor demn și liber, viitorul comunist”.

Acest măreț viitor a început după 23 August 1944, după ce, victorioasă, Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a deschis calea împlinirii năzuințelor milenare ale poporului nostru. De acum înainte, rolul conducător al partidului, încercat în focul marilor bătălii de clasă, s-a manifestat și mai puternic. În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, cînd prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în fruntea conducerii partidului și statului, s-a dovedit a fi cea mai bogată în împliniri din întreaga noastră istorie. În acești ani, în

această epocă, pe care din recunoștință oamenii muncii, poporul întreg a numit-o „Epoca Nicolae Ceaușescu”, s-a făurit cea mai puternică industrie, cea mai modernă agricultură, s-au făurit cele mai frumoase și mai durabile ctitorii. Și toate acestea poartă pecetea gândirii tovarășului Nicolae Ceaușescu,

**Mai harnici,
mai puternici,
mai uniți în jurul
gloriosului partid**

conțin esența gestului său de mare conducător politic. Această misiune istorică, în continuarea ei, este conținută azi într-un mod concret, științific, este garantată azi și redimensionată în obiectivele celui de-al VIII-lea cîncinal, care își propune și ne propune să transformăm România, prin munca întregului popor, într-un stat mediu dezvoltat, ca o premisă necesară pentru ridicarea ei, pînă în anul 2000, la condiția de țară socialistă multilateral dezvoltată.

Iată de ce partidul nostru și-a identificat idealurile

sale cu idealurile milenare ale poporului nostru; iată de ce timp de 65 de ani, cîți se împlinesc la acest glorios jubileu, Partidul Comunist Român, prin membrii săi care au înfruntat teroarea, închisorile, moartea, n-a încetat o clipă de a fi inima fierbinte și conștiința militantă, centrul vital de la care emană toate ideile înnoitoare, strategia clarvăzătoare ce a călăuzit de la început, călăuzește în prezent și va călăuzi în viitor națiunea pe drumul luminos al comunismului.

Anul acesta, însă, printr-o semnificativă coincidență, se împlinesc și 50 de ani de la Procesul militanților comuniști și antifasciști judecat la Brașov, în primăvara anului 1936. Evenimentul ne arată nouă, celor de azi, le va arăta și celor de miine, că jertfa comuniștilor luminează istoria ca toate marile jertfe ale acestui frămîntat popor. Printre cei judecați la Brașov se afla și tinărul comunist Nicolae Ceaușescu, iar împotriva lui se îndreptau cele mai multe și cele mai grave capete de acuzare. Dar nici acuzațiile, nici anii grei de închisoare, nici teroarea, nu l-au oprit pe comunistul de la lupta lor eroică. În următorii ani, în organizarea și desfășurarea demonstrației antifasciste de la 1 Mai 1939, cit și a altor acțiuni revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au avut un rol determinant. Lupta comuniștilor, pentru împlinirea idealurilor de totdeauna scumpe poporului nostru, căpătase proporții, faptele de luptă ale comuniștilor deveniseră, așa cum le calificau chiar cei îngroziți de ele, **incendiaré**.

Evocarea acestor mărețe evenimente este și va continua să fie un fierbinte omagiu adus comuniștilor, celor ce au făcut, în lunga și zburcîmătoare istorie a drumului nostru parcurs, dovada ardentului lor patriotism, tovarășului Nicolae Ceaușescu, exemplarei sale conștiințe de om politic și gînditor în slujba țării, a poporului pentru a cărui fericire s-a ridicat încă din adolescență, făcîndu-și din dreptatea celor mulți cauza întregii sale vieți, oferînd, totodată, generațiilor noi pilda dăruirii depline, exemplul generos al unei staturi morale neclintite, de adevărat luptător pentru demnitate și adevăr, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului în lume.

Iată de ce gloriosul jubileu — împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român — constituie, așa cum se sublinia în Ședința Comitetului Politic Executiv, de vineri, 7 martie, pentru întregul nostru partid un prilej de a intensifica munca politică și ideologică, de educare și dezvoltare a conștiinței socialiste a întregului popor, de mobilizare largă a energiilor creatoare ale națiunii în munca și lupta pentru împlinirea exemplară a planurilor de dezvoltare economică și socială a țării, a hotărîrilor istorice adoptate de Congresul al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Este chipul magnific în care se împlinește omagiu adînc și înălțător al întregului nostru Front al Democrației și Unității Socialiste.

NICOLAE GRIGORE ■

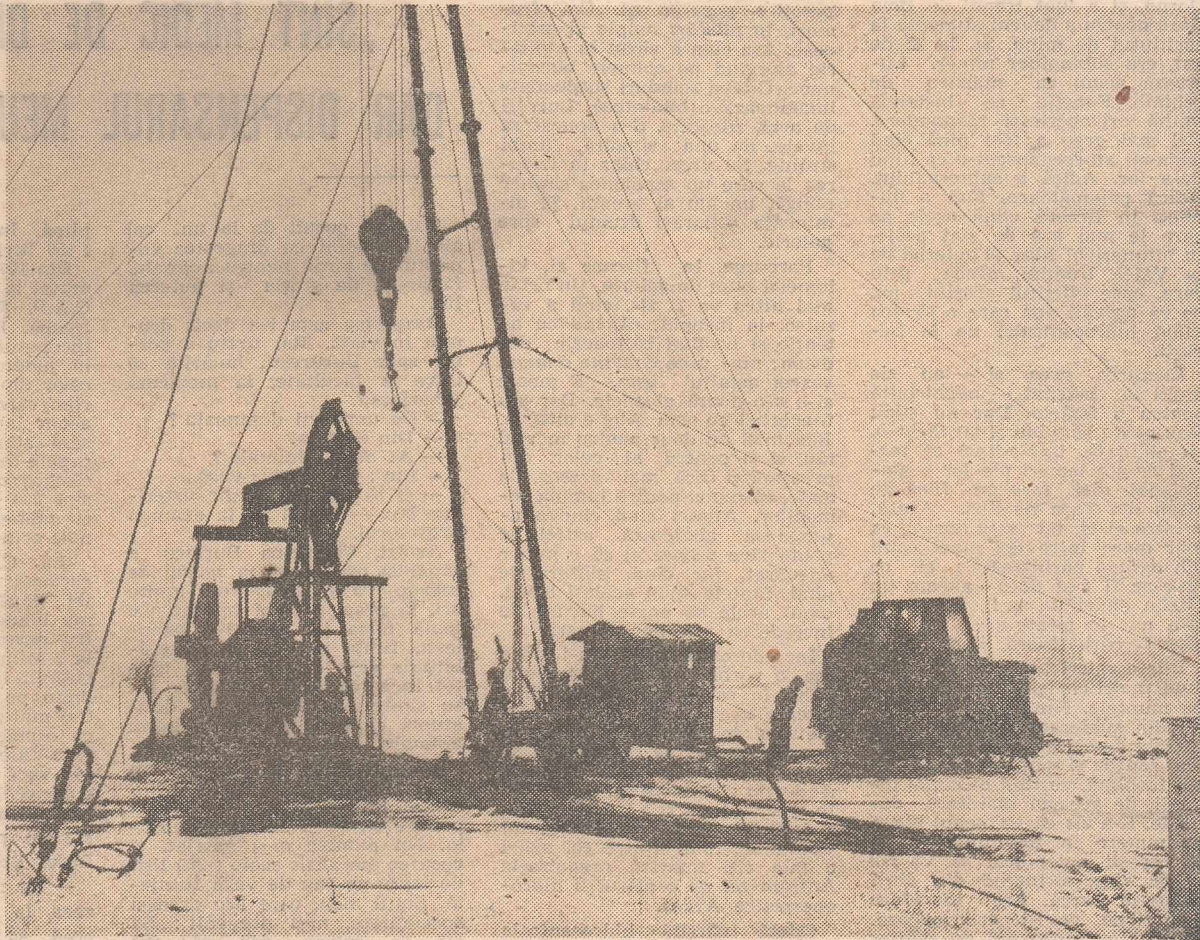
CRONICA NOILOR TRADIȚII

Cum ajungi să fii cineva

Anul 1970 parcă a fost alaltăieri și ei abia atunci începeau să aibă un gard. Încă mai cărau apa cu gălețile de prin vecini, încă mai incurcau halele care erau de fapt niște țărui sau niște fundații, noii veniți încă îl mai considerau pe șeful de șantier ca fiind directorul întreprinderii. Și cei care veneau, aducînd cu ei hîrțile de transfer priveau cu neîncredere acest șantier, imaginîndu-și cu greu viitoarele lor locuri de muncă. Unii aflaseră de el din ziare, alții de la cei chemați și alții de la alții care se pregăteau și ei să se apropie de casă, fiind de prin satele din preajma Albei Iulii. Au venit, au văzut o clădire înconjurată de pămînt răscolit, au dat hîrțile și le-au luat pe altele prin care erau trimiși la specializare pe aiurea, pînă cînd se vor ridica și celelalte ziduri. Și cînd s-au întors, au găsit secțiile goale, fiind a pustietate, fără mașini, fără oameni. Abia se aduceau utilajele. Fiecare și-l alegea, ajută echipa de montori la instalare și își lua în primire mașina, un strung, o freză, tot mașină în cele din urmă, cu nimic mai brează decît cele cunoscute prin alte locuri. Aurel Zaharia s-a întors de la calificare cînd era doar o clădire. Mai erau cîțiva muncitori la această întreprindere de utilaj din Alba Iulia, și el făcea naveta cu mocănița pînă la Zlatna și își imagina că așa trebuie să fie în orice fabrică, el nentăitrecînd prin altele. În schimb, bătrînii vulpoi ai Cugirului erau aproape dezolați. Voiseră să fie mai aproape de casă și acceptaseră să vină, luînd promisiunile ca pe o gătușcă. Cugirul rămîne o mare școală de meseriași, de artiști ai oțelului cum în puține locuri există.

(Continuare în pagina 6)

CORNEL NISTORESCU ■

Pulsul sondei, ca o bătaie de inimă

(fotoreportaj în paginile 12-13)

Femeile — uriașă forță dinamică a societății noastre

Sărbătorirea zilei de 8 Martie a fost marcată profund semnificativ de Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat femeilor din patria noastră cu prilejul „Zilei internaționale a femeii”, document care subliniază încă o dată, în acest moment festiv, importanța deosebită și atenția constantă pe care partidul și statul nostru le acordă femeilor, condițiilor lor de muncă și viață, participării lor active la întreaga viață economică-socială din țara noastră. Aprecind că „la toate marile realizări obținute de poporul nostru în această perioadă, femeile — uriașă forță dinamică a societății noastre — au adus și aduc o contribuție deosebit de însemnată”, Mesajul evidențiază vastul câmp de activitate creatoare, mărețul program de dezvoltare economică și socială a țării fundamentate de Congresul al XIII-lea al partidului, program la a cărui înfăptuire femeile sint chemate, alături de întregul popor, să aibă un aport substanțial și multilateral, în toate direcțiile concrete de acțiune economică și socială.

Cadrul în continuă extindere și adâncire al democrației noastre muncitorești-revoluționare, apartenența instituționalizată a organizațiilor de femei la Frontul Democrației și Unității Socialiste creează toate condițiile ca, alături de bărbați, femeile să ia parte activă la dezbaterile și soluționarea problemelor care privesc mersul înainte al patriei, să participe nemijlocit la conducerea tuturor

sectoarelor vieții economice și sociale, a întregii societăți. Reliefind că această deplină egalitate în drepturi reprezintă o mare cucerire a socialismului și o dovadă elocventă a profundului umanism al societății pe care o edificăm, participan-

justificată mândrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu”. Anii acestei epoci au însemnat și pentru femeile din patria noastră arcul de timp al unor împliniri fără precedent. Prezente pretutindeni în munca pentru dezvoltarea neîntreruptă

învățămînt, aduce o contribuție de inestimabilă valoare la dezvoltarea multilaterală a patriei. Pentru întreaga sa activitate consacrată elaborării și înfăptuirii politicii interne și externe a țării, înfloririi învățămîntului artei și culturii, pentru grija

și prețuire pentru luminosul său exemplu de muncă și viață.

Exprimarea acestor gânduri și sentimente față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu, față de partid reprezintă pentru femeile din patria noastră, cum se spune în telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de participantele la adunarea festivă din Capitală, o aleasă îndatorire de onoare și o cinste deosebită și de aceea, se arată mai departe în telegramă, „într-o deplină și indestructibilă unitate cu întregul popor, miliioanele de femei de la orașe și sate își reafirmă acum în preajma glorioasei aniversări a șase decenii și jumătate de la crearea eroicului și încercatului nostru partid comunist, deplina adeziune și devotamentul neîmurrat față de politica internă și internațională a României socialiste, angajamentul ferm de a acționa cu întreaga energie și putere de muncă pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor primului an al celui de-al 8-lea cincinal și a programului suplimentar de producție aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.”.

Omagiul adus femeilor pretutindeni în țară în această perioadă este, totodată, omagiul adus tocmai acestei hotărâri a lor și acestei contribuții a lor la înfăptuirea politicii partidului, la edificarea socialistă a României.

„Partidul nostru va acorda întreaga atenție afirmării plene a femeii în toate domeniile de activitate, va crea toate condițiile ca ele să fie, întotdeauna, o prezență activă în viața țării, să-și aducă întreaga contribuție atât în creșterea de bunuri materiale, cât și în familie și societate, în întreaga operă de construcție socialistă și comunistă din patria noastră”.

(Din Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU adresat femeilor din Republica Socialistă România, cu prilejul „Zilei internaționale a femeii”).

tele la adunările festive organizate în această perioadă au folosit prilejul zilei de 8 Martie pentru a exprima sentimentele de aleasă stimă și deosebită prețuire pe care milioanele de femei din România le nutresc față de secretarul general al partidului nostru, strălucit militant revoluționar și patriot înflăcărat, de a cărui neobosită activitate este legată cea mai fertilă perioadă din istoria patriei, perioadă de mărețe împliniri socialiste, pe care poporul nostru o denumește cu

a țării, în activitatea tuturor organizațiilor democrației noastre muncitorești-revoluționare, femeile României socialiste au drept strălucit exemplu viața și activitatea creatoare, multilaterală a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, savant de renume mondial, care, în înaltele calități de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului și președinte al Consiliului Național pentru Știință și

desosebită pe care o poartă afirmării depline a femeii în toate domeniile de activitate ca și pentru dragostea cu care se ocupă de formarea și educarea tinerei generații, femeile din România și-au exprimat încă o dată, în această zi sărbătorească, în consens cu sentimentele întregului popor, profunda lor recunoștință față de tovarășa academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu, alesele lor sentimente de dragoste, stimă

DOUĂ EXEMPLE DIN ALTEA MILIOANE

„LUMINA DE LEREȘTI SE VA NAȘTE ȘI DIN TRUDA TINEREȚII MELE”

E tare dimineață. Siluetele acelor care urcă panta spre gura galeriei abia se disting. Gabriela Tarcă se străduiește să înă pasul cu bărbații voinici în mijlocul cărora se află. Nu-i chiar asa de ușor cind încă n-ai împlinit 25 de ani și, mai ales, cind esti femeie. Dar Gabriela vrea să fie (și să dovedească celor din jur că este) miner. Miner adevărat. Nu doar cu numele acestei meserii înscris pe cartea de muncă. Acesta i-a fost gîndul atunci cind a plecat dintre ai ei, dintr-un sat pferirat între Dorne, și a luat trenul de Baia Mare pentru a deveni studentă la Institutul de mine. Și, la 22 de ani, era subinginer miner. Lucează acum ca mastru de schimb. Funcție ce incumbă multă pricepere și răspundere. Cel mai greu a fost pînă cind oamenii au recunoscut-o ca fiind de-a lor. Adică a subteranului. Adică netemătoare, fără a număra în fiecare clipă orele pe care le mai are de stat acolo, în întunericul jilav al galeriei de la Valea Unsului, aceea prin care, spre sfîrșitul acestui an, se va prăvăli apa care o să dea viață hidrocentralei de la Lerești.

Lucrarea grea și — au zis multi la început — nepotrivită pentru o femeie. Dar nu știau (sau poate bănuiau și au făcut-o, cu abilitate, într-adins) că tocmai aceste temeri ale lor o ambliionau mai tare pe fiica de țaran din Țara de Sus. Acasă, printre ai ei, tot asta auzise, ca mai mare între cei cinci copii din ograda părintească: ei, ce bine-ar fi fost dacă aveam un flăcău de vîrstă ta! De-atunci și-a pus în minte să-și afle o meserie bărbătească. Și-a aflat-o.

Intr-o galerie, zilele se numără după metri cîștigați în competiția cu muntele. Mîndria muncitorului din subteran aceasta este, înainte de orice: să avanseze cît mai repede și mai sigur. Zumzăitul turbinei, vestind nașterea luminii, de această înaintare depinde. S-a zis că termenul ultim de punere în funcțiune va fi, la Lerești, noiembrie '86. Va fi! — își zice, strîngînd din dinți Gabriela Tarcă. Are încredere în acei pe care-i coordonează. Bărbați cu mulți ani de șantier în spate. Depriși cu disciplina aspră a trudei din galerii. Așa cum, peste ani, va fi considerată și ea. Pînă atunci își vede liniștită de treabă, numără în

gînd metri săpați și betonați zilnic și, cind numărul acestora se potrivește sau depășește cifra de plan, spune: „Încă un spațiu de galerie; încă 70 sau 80 de metri săpați; Vom ajunge la o sută? Vom ajunge.”

Viața ei — aceea din afara ceasurilor de muncă — este de-o simplitate proprie mai curînd adolescenților. Acum, cind zăpada încă mai stăpînește cîteva coaste de munte, merge, către seară, la sînius. După care se întoarce în camera ei dintr-o baracă a coloniei și citește. Pe pereți — poze cu cai. Cai frumoși, în mișcări ample și grațioase. Așa cum a văzut în copilărie alergînd pe cîlinele bucovinene. Cîteva scînduri suspendate imaginează o bibliotecă. Lucrări de artă, filosofie. S-a apucat să învețe, de una singură, limbi străine. Se vrea, chiar în izolarea la care un asemenea șantier obligă, un om al vremii. Și dimineața — iarăși drumul spre galerie.

Parcurge, în fiecare zi, kilometri buni de galerie. Un ortac mai hitru va fi zis, cind a văzut-o, la început, călcînd cu atenție și ocolind băltoacele din drum: nu-i prea convine domnișoarei asfaltu' ăsta. E moale și-o s-o doară gleznele. Dar s-a învățat și cu asta. Aici e altceva. Răspunzi nu doar pentru mersul tău, ci și pentru al celor din preajmă și încă, mai presus, de toate, răspunzi pentru lumina semenilor. Atunci cind cineva ajunge să gîndească astfel, se poate zice despre el că e miner adevărat. Iar cind, alături de gînd, faptele spun același lucru, omul acela se poate bucura de încrederea vechilor mineri.

Încrederea aceasta nu-i doar așa, o vorbă spusă în treacăt. Felul în care Gabriela Tarcă a înțeles să-și facă datoria de mastru de schimb în subteran i-a determinat pe cei din jur să o considere demnă de a intra în rîndurile comunistilor. Așa încît, în chiar ultima zi a lui februarie, a devenit membru al Partidului Comunist, unul dintre cei exact o mie cîți numără organizația Antreprizei de construcții hidroenergetice Argeș.

Odată sfîrșită hidrocentrala Lerești, Gabriela are în față două posibilități: sau să pornească mai departe, alături de oamenii de care s-a legat în cei trei ani de la absolvirea facul-

tății, sau să se întoarcă acasă, acolo, în apropierea Călimanilor, munții care-i sint cei mai dragi din lume și care, de fapt, au constituit și subiectul lucrării ei de stat. Oricum ar fi, ea tot miner este și va rămîne. Și tot un om al marilor ambiții. Al rigorii pe care o impune această meserie aspră. Al exactității cifrelor de plan pe care să le vrea mereu depășite.

Șeful ei, inginerul Nicolae Țincu, zice că își potrivește ceasul, în fiecare dimineață, după apariția Gabrielei la gura galeriei. Iar minerii spun că nimic nu se mișcă în subteran fără ca ea să știe. În fine, dintre multele vorbe frumoase pe care le-am auzit rostite despre ea, una se mai cuvine amintită, aparținînd unui veteran al minei: femeia care a ajuns să cunoască rosturile pămîntului,

știe perfect și rosturile vieții; nu rămîne decît să le înfăptuiască.

Cind tunelul la care lucrează acum va fi gata, iar Lereștiul va fi încă un nume dat luminii românești, Gabriela Tarcă va împlini un sfert de veac. O vîrstă la care viața se privește în ochi, cu atît mai mult cu cît întunericul din subteran îți ascute privirea. O vîrstă care, odată împlinită, deschide calea marilor împliniri ale unei existențe demne și fructuoase. Sub semnul unei feminități autentice, alăturînd gingășia fizică țării morale și purității de conștiință. Ceea ce Gabriela își și visează, spunînd că un om într-adevăr puternic poate face din viața sa o zi nesfîrșită împotrîndu-se ideii însăși de inserare. Cu atît mai mult unul care clădește lumină.

DAN MUCENIC ■

„SÎNT MEDIC DE DISPENSAR, DAR DISPENSARUL MEU E FERMA”

Totul a pornit de la un cal alb. L-a iubit cu dragostea copilului de țaran pentru animale, fascinat de grația și puterea lui.

Dragostea asta i-a decis drumul în viață. Mai tîrziu a pornit spre București, hotărît să intre la facultate, la medicină veterinară.

— De unde vii dumneata?
— Din Oltenia.
— Ai acasă animale?
— Am: cal, porc, vacă...
— O să ieși un medic veterinar bun — a mai zis la examen profesorul.

Astăzi, Valentina Burlacu e capabilă oricînd să ia taurul de coarne, a și făcut-o de multe ori, la propriu și la figurat. Cu toată forța pe care i-o bănuiești, ființa ei degajă o sensibilitate și o timiditate pe care tot încearcă să le ascundă. Nu se simte la largul ei decît atunci cind îi vorbește despre animale.

— La terminarea facultății am fost repartizată la C.A.P. Gheboia. Știi, circula o glumă printre studenți despre Gheboia. Nu numele m-a speriat, ci ceea ce am găsit acolo: 300 litri de lapte pe cap de vacă furajată. Soțul meu, care are aceeași specialitate, m-a prevenit: „Să nu te sperii, dar să știi că ești pe ultimul loc”. Numai cu lacrimi nu faci nimic. Am muncit, am muncit în primul rînd ca să avem disci-

plină. În al doilea an am dat 150 litri lapte pe cap de vacă.

Din 1977 Valentina Burlacu s-a mutat la ferma zootehnică de la C.A.P. Finta. A făcut și aici treabă. Producția ei o situa la începutul lui 1985 pe locul doi în județul Dimbovița. Mîndria celor din cîmuna Finta sint vacile, cărora li se mai zic și acum „austriece”. Prin '76 fuseră aduse din Austria 120 de capete de animale cu valoare biologică mare. Acum, la fermă sint 300 de vaci, austriece doar cu numele, animale obținute la noi, prin reproducție.

La C.A.P. Finta „vacă recordistă” a dat 9000 litri lapte într-un an. Ferma vinde tauruși și vițele pentru reproducție, cîștigînd pînă la 2 milioane lei. În medie, s-au obținut în ultimii ani 4200 litri lapte pe cap de vacă furajată. Cel mai mare animal din grajd, cu numărul matricol 1, „febletea” Valentinei Burlacu este prima vacă fătată în țară din cele austriece și a luat locul I la expoziția organizată în Maramureș cu prilejul „Centenarului Rasei Brune”.

— La noi, în zootehnie nouăzeci la sută sint femei. Nu cred să fie una măcar care să nu iubească mult animalele. Nici nu e, cum se zicea înainte, „că la vaci”. Totul e mecanizat, evacuarea dejecțiilor, instalații-

le de muls. N-o vezi pe una să vină cu aceeași rochie pe ea de două ori într-o săptămîină. Sint femei curate și muncitoare. Nu găsesci un gunoi. Ferma am preluat-o de la soțul meu și multe am învățat de la el. Nu suportă bălegar în grajd pentru nimic în lume. Animalul, ca să-ți dea, trebuie îngrijit, urmărit tot timpul. Dacă are ceva, dacă-l doare, nu poate să-ți spună. Cind am un „bolnav”, mă duc soțul și noaptea, din 6 în 6 ore pentru tratament. Țin minte, mi-a murit o dată un animal. Țineam mult la el, simțeam și durerea eșecului, nu știam s-o salvez. Acasă aveam musafiri. Am stat mai mult prin curte, să nu se vadă că nu pot să-mi stăpînesc plîsul. M-am și îndepărtat o dată de vaci. Am făcut o boală profesională și era să-mi pierd viața. Nimeni nu credea că am să mă mai apropiu vreodată de ele, nici chiar eu. Dragostea a fost mai puternică și... am uitat. Simțeam că au nevoie de mine, că mă așteaptă.

— Cîtă treabă are o doctoriță veterinară?

— De dimineață pînă seara, dacă vrea să știe tot. Sint medic de dispensar, dar dispensarul meu este la fermă. Mai avem aici și 800 de oi. În comună sint 1000 de vaci, 150 de cai, 2000 de porci, 1500 de oi, peste 20000 de păsări. Toate sufletele astea necuvîntătoare sint pe mina mea și a patru tehnicieni. Nu e simplu, dar nu m-am plîns niciodată că mi-e greu, că sint oboșită. Nu simți oboseala dacă ai satisfacții. Seara, după ora 8 mă ocup de cele două fetițe ale mele. Mă ajută mult soțul meu, ne înțelegem perfect și profesional și în căsnicie. Cred că sint un om norocos. Fac ceea ce mi-am dorit din copilărie și munca este o bucurie.

Cind am cunoscut-o pe Valentina Burlacu, faima i se dusese de mult în județ. Se știa ce înseamnă dragostea ei pentru animale. Nu munceste nici din orgoliu, nici din ambiție, ci pur și simplu pentru că-i place. Animalele îi răsplătesc iubirea prin iubire. Un animal bine îngrijit, ocrotit, își dă tot ce aștepti de la el. Planul stabilit la începutul lui 1985 la ferma zootehnică C.A.P. Finta a fost de 3400 litri de lapte pe cap de vacă furajată. La sfîrșitul anului, cind s-au încheiat scotelele, rezultatele au fost cu mult peste ceea ce se plănuiuse: 4501 litri de lapte pe cap de vacă. Asta înseamnă locul I pe județul Dimbovița. E rodul muncii de un an a femeilor din Finta și a dragostei de meserie a doctoriței veterinare. E iubire, cîtă încap, pentru toate necuvîntătoarele din lume.

LIANA MOLNAR ■

Despre calitate s-ar putea scrie o bibliotecă întreagă, și tot n-ar fi de ajuns pentru reliefaarea deplină a importanței acestui factor economic. Pentru că numai prin îndeplinirea noilor comenzi tehnice ale calității și ale nivelului tehnic înalt o economie se poate alina, de pe poziții de competitivitate, în competiția mondială pe care a declanșat-o și o întreține revoluția tehnico-stiințifică actuală. Numai prin producție de înalt nivel tehnic și calitativ, realizată în condiții de înaltă eficiență, se poate supraviețui din punct de vedere economic. În momentul de față, fără calitate, fără valoare, fără performanță tehnică, eforturile oricărui colectiv sînt zadarnice. Criteriul valorii, al calității, al eficienței a devenit astăzi primordial în sfera producției materiale. El este o dovadă de sănătate a unui mecanism economic, de maturitate a unei industrii, a unei economii în general, este o probă de respect față de cerințele beneficiarilor interni și externi, un argument al stării de competitivitate. Se știe, ne-am propus ca în anul 1990 majoritatea covârșitoare a produselor realizate la noi în țară să se situeze la nivelul tehnic mondial. Aceasta înseamnă că la nivelul unităților economice asemenea prevederi trebuie să fie aduse la dimensiunile realului, cu toate detaliile necesare, astfel încît fiecare om al muncii să știe cu exactitate ce are de făcut pe planul calității și al nivelului tehnic al producției.

Problemele privind calitatea au fost din nou abordate în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.. Cu acest prilej, s-a apreciat că activitatea desfășurată anul trecut a fost mai ferm orientată în direcția îndeplinirii hotărîrilor Congresului al

XIII-lea al partidului, a sarcinilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv privind ridicarea continuă a calității și a nivelului tehnic al produselor, privind întărirea controlului în toate fazele proceselor de fabricație. Pornind de la rezultatele obținute pînă acum și de la exigențele tot mai mari privind calitatea produselor

de vedere normelor de calitate stabilite. În același timp, este necesar să se asigure buna depozitare și buna păstrare a produselor, precum și expedierea lor în cel mai scurt timp și fără degraderări către beneficiarii interni și externi. În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare despre participarea și despre activitatea delegației Partidului Comunist Român

Sedința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

de pe piața internă și externă, Comitetul Politic Executiv a cerut tuturor factorilor și forurilor competente să ia toate măsurile ce se impun pentru a se asigura ridicarea în continuare a nivelului tehnic și calitativ al produselor românești, creșterea competitivității lor. În mod deosebit s-a cerut să se acționeze cu toată energia în direcția întăririi disciplinei tehnologice, a conducerii tehnice a proceselor de producție, să se asigure buna funcționare a standurilor de probe, exercitîndu-se un control riguros științific, pe fiecare fază de producție, astfel încît nici un produs să nu mai poată ieși pe poarta întreprinderii dacă nu corespunde din toate punctele

la lucrările celui de-al XXVII-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în perioada în care s-a aflat la Moscova, modul în care a afirmat, în cuvîntarea de salut rostită, precum și în cadrul întîlnirii cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., poziția partidului și a țării noastre în problemele fundamentale ale vieții internaționale, ale mișcării comuniste și muncitorești și în mod deosebit ale întăririi colaborării și solidarității țării socialiste, a popoarelor și a forțelor înaintate de pretutindeni în lupta

pentru progres social și pentru pace în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat însemnătatea obiectivelor cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Mihail Gorbaciov privind dezvoltarea accelerată economică-socială a Uniunii Sovietice, perfecționarea întregii activități de conducere, de planificare, de dezvoltare continuă a democrației socialiste — obiective prin realizarea cărora popoarele Uniunii Sovietice vor parcurge încă o etapă importantă pe calea socialismului dezvoltat, a înfăptuirii societății comuniste. S-a apreciat, de asemenea, accentul deosebit pus în documentele și în dezbaterile Congresului P.C.U.S. pe necesitatea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, a intensificării eforturilor pentru asigurarea păcii și securității popoarelor. Au fost subliniate încă o dată bunele relații de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre poporul român și popoarele sovietice și a fost reafirmată hotărîrea de a se acționa și în viitor pentru continua lor adîncire și diversificare, în interesul popoarelor țării noastre, al cauzei generale a păcii și a colaborării internaționale. Apropind intru totul activitatea delegației P.C.R. la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., Comitetul Politic Executiv a apreciat că participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările acestui congres și întîlnirea sa cu tovarășul Mihail Gorbaciov constituie o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea și la întărirea continuă a bunelor relații dintre partidele, țările și popoarele noastre, la cauza socialismului, a progresului și a păcii pe tot globul.

ION CODRU ■

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Cu vorba și cu fapta cetățeanul își înalță cetatea

O tribună care a venit la timp

La Alba-Iulia, în cadrul Tribunei democrației, am aflat de un stat al bătrînilor. Este vorba de un grup de mai bine de 70 de pensionari care participă la dezbaterile tribunei obștești nu numai lunar, odată cu cetățenii de alte vîrste, ci, de cîte ori socotesc necesar. De cîte ori observă ceva ce trebuie soluționat, imediat se adresează conducerii municipiului. Pornindu-se de la faptul că ei au cel mai mult timp și bazîndu-se pe tradiția adîncă a zonei și pe un fel propriu al bărbatilor de aici de a-și concepe vîrstă, municipiul i-a reînegrat în fluxul său ca „observatori”, ca arbitri imparțiali, ca specialiști ai observației. Deși la Alba-Iulia e încă iarnă, am aflat că unii dintre ei se întîlnesc dimineața în parcul din centru. În una dintre dimineațele săptămîinii trecute, l-am întîlnit aici pe liderul incontestabil al acestui stat, pe Viorel Bimba, pensionar C.F.R. Este un om care a făcut sport și aceasta se cunoaște la orice vîrstă. Are mina de două ori mai mare decît a mea, o candoare a privirii care ține de o forță constant generoasă, o mobilitate în discuție care te poate surprinde.

După ce a socotit că putem sta de vorbă, am avut cu el acest dialog:

— Cit de bine cunoașteți orașul?

— Înainte îl știam și mai bine. Pînă după război, Alba-Iulia nu avea mai mult de 1500 de locuitori. Ne cunoșteam om cu om. Cît despre străzi, și un orb putea să meargă pe ele neînsoțit.

— Cine v-a învățat orașul?

— Singur l-am învățat. Cînd eram copil, mă jucam cu alții de vîrstă mea prin tunelele de sub cetate. Știu unde dă fiecare tunel.

— Se mai sînt tunelele?

— Atunci se mai țineau.

— Ce fel de oraș era Alba-Iulia în vremea tinereții dumneavoastră?

— Un oraș eminent istoric. Cetăți și ruine. Case cu curți și grădini mari. Orașul de jos era așezat pe o mlaștină. Cînd, în 1939, a venit o delegație de la București să dezvelească Obeliscul Horia, Cloșca și Crisân, primăria a izolat orașul de cetate cu un gard mai înalt de 3 m, pentru a nu vedea oficialitățile băltoaca. Așa se făcea politica pe atunci. Terasamentul căii ferate ținea loc de dig. Apa potabilă a ajuns în oraș după '50. Era și o „mocăniță” care mergea la Zlatna și exista chiar și un depou pentru ea.

— Care credeți că a fost momentul crucial în dezvoltarea orașului?

— Anul 1968. Pînă atunci Alba-Iulia a fost raion și a fost condusă de Deva. Ne era ciudă pentru că noi aveam un muzeu mai mare. După aceea, cînd țara s-a întors acasă, și Alba Iulia a devenit Alba-Iulia.

— Cînd ați început să nu mai cunoașteți așa de bine orașul?

— Cînd a început să crească de nu ne mai dădeam seama. Au venit și revenit oameni, perimetrul s-a extins. Socoteam că e bine, chiar dacă nu știam întotdeauna ce se întîmplă.

— Cum se muncea înainte de '68 la Alba Iulia?

— Uite-așa: era cursa de naționaliști Teiuș-Cugir, Cugir-Teiuș, care avea 26 de vagoane. Mai tirziu, cînd am aflat ce e aia o conștiință europeană și am devenit, am aflat că pe cea mai lungă de pe continent.

— Cum au fost primii cei care au venit din alte părți?

— Aproape toți au venit din Munții Apuseni. Dar puteau veni de oriunde, că Alba-Iulia are atîta istorie, încît încapă toată țara în ea.

— Am la dispoziție cifre. Vreți să le folosim pentru a se înțelege mai bine ce vreau să vă întreb?

— Desigur.

— În 1965, municipiul avea 20 206 locuitori. Populația s-a triplat. În 1968, 25 223, în 1975, 33 000, în 1985, 65 000. Întreprinderile nu devin uneori oraș în municipiu, acordînd, involuntar, o anumită autonomie care rupe cetățeanul de viața urbei? 70 % din personalul întreprinderilor este format din tineri. Cum participă tinerii la Tribuna democrației și ce propun ei? Asta întreb și pentru că tinerii reprezintă 55 % din populație.

— Că oamenii care au venit mai de curînd în municipiu locuiau dintotdeauna cu sufletul în Alba-Iulia. Nu pot rămîne indiferenți la felul în care se dezvoltă municipiul.

Apoi, este și o întrebare care îmi place. Dacă tinerii înseamnă și oameni între 35-45 de ani, vin la Tribuna democrației mulți. Cei mai tineri sînt mai rari. Asta se întîmplă din mai multe motive. Întîi și întîi, pentru că au convingerea că tot ce se întîmplă este bine. Conducerea municipiului ne-a explicat că dezvoltarea de orice fel este în strînsă legătură cu dezvoltarea economică, a industriei. Cei mai tineri înțeleg că acționează și în interesul lor. Apoi, ei sînt cu adevărat pretutindeni, au mult mai puțin timp ca noi. Cei care au venit în oraș nu au adus cu ei și bătrîni.

Ar trebui, ca tinerii să-și reprezinte ei înșiși interesele. Au

fost la mai multe alegeri de deputați. Cînd este propus unul, se mai spune și că „tovarășul, pe lângă faptul că e bun și bine orientat, are și mai mult timp, fiindcă e mai în vîrstă etc.” Poate să fie bun, dar să nu fie cel mai bun. Pentru că trebuie să te și pricepi. Îmi amintesc că, prin '50, nici nu prea știam bine ce înseamnă democrație.

Nu cred într-o democrație a sărăciei. De-aia nici n-am știut să fim democrați mult timp. Ce era să discutăm? Cum să împărțim gardul? Tribuna democrației a venit exact cînd putem să discutăm.

Apoi, eu pot să văd ceva care este în neregulă, dar de unde să știu eu să-mi dau cu părerea cum se poate face.

— Orașul s-a dezvoltat în trei etape care corespund unor perioade istorice mai largi. Oraș antic și feudal, care s-a dezvoltat pe platoul de deasupra Mureșului, corespunde ca zonificare cetății medievale de acum și constituie în prezent centrul de greutate fizică al orașului. În jurul acestui nucleu se dezvoltă orașul comercial de azi, în lungul arterelor principale de circulație care s-au păstrat și care sînt drumurile Sibiu — Cluj și ramificația spre Zlatna, zona aurului.

— Această zonă s-a dezvoltat mai puțin controlat, în funcție de interesele de moment. În perioada din urmă, să zicem 20 de ani, pe baza unor studii de specialitate efectuate în dialog permanent cu noi, cetățenii, s-a dezvoltat un organism complex, care, atît din punct de vedere urbanistic cit și social-economic, corespunde cerințelor actuale de oras.

— A treia etapă de dezvoltare a dat naștere orașului nou. Aceasta s-a făcut controlat, avînd la bază studiul de sistematizare teritorială. Etapa a început din '68. M-ar interesa să discutăm în paralel dezvoltarea orașului și dezvoltarea democrației, să vedem cum s-au implicat prin opțiuni cetățenii în schimbarea municipiului lor.

— În perioada din urmă, cetățeanul a participat ca un colaborator, ca un consilier, la creșterea Albei-Iulia. Această implicare s-a făcut din proprie inițiativă...

— Cred că implicarea în democrație se poate face numai din proprie inițiativă.

— Da, dar pe măsură ce cadrul oferă posibilitatea. Cetățeanul a optat pentru amplasarea a noului centru civic, care nu a fost construit încă, dar în funcție de amplasamentul căruia a fost conceput noul oraș. A intervenit amplasarea bazelor sportive pe platou, le-a modificat de cîteva ori proiectele, asigurînd, de fiecare dată, prin muncă voluntară și prin contribuții, posibilitățile de înfăptuire ale „abaterilor” de la proiectul inițial. Cît despre propunerile noastre avem de fiecare dată ușa deschisă.

Rezervorul nepuizabil al orașului

Partul. În fața unui panou de afișaj de pe o stradă din Blaj, am intrat în dialog cu profesorul pensionar Emil Nireșteanu. L-am întrebat dacă știe cumva care este cea mai mare realizare a orașului în anii din urmă. Mi-a vorbit despre introducerea conductei principale cu apă potabilă și și-a amintit că a fost printre cetățenii care au făcut propunerea. De ce? Pentru că, înainte, Blajul era alimentat cu apă, parțial din puțuri forate, parțial din Tîrnava Mare. Apele din cele două surse se întîlneau undeva la 4 km de intrarea în Blaj, și treceau printr-o stație de filtrare. Necazul era următorul: în amonte de Blaj, la Copșa Mică, se deversau (și se mai deversează) reziduuri care ajungeau în oraș. Să scape de acest necaz, au captat două izvoare de apă care țîșneau chiar în Blaj. Dar ele nu rezolvau încă problema apei potabile. Profesorul merge de mai bine de două decenii la toate întîlnirile cetățenilor cu edilii. Cele mai multe dintre discuții erau prilejuate de lipsa apei potabile.

Poveștea izvorului. Cîrăușă chiar o mică legendă. Șeful proiectului și șeful șantierului, înainte de a opta pentru o soluție, au rămas peste noapte în casa lui Teofil Moldovan, un cetățean trecut acum de 70 de ani, care crește împreună cu soția sa opt vaci cu lapte. Teofil este vîntor. El știe bine locurile. Se spune că le-ar fi dat ideea să tragă apă din Sebiș. E clar că oamenii vor ca ei să hotărască.

Instalația. Barajul este la Petrești. Stația de alimentare, tot la Petrești. Apa vine prin cădere pînă la stația de pompare Galda. De-acolo, se pompează în rezervoarele orașului. În prezent, sînt două rezervoare de immagazinare de cîte 1000 m³ și se află în construcție alte două de cîte 2500 m³. La sfîrșitul anului, Blajul nu va mai primi doar 2000 m³, ci 7000 m³ de apă potabilă.

Profesorul mi-a spus că el, poate din pricina faptului că această instalație fusese atîta vreme întîrziată, pariasa împotriva voinței sale, încercase să se convingă de imposibilitatea realizării ei. Acum, se bucură mult, dar continuă să parieze astfel: nu crede că va ajunge canalizarea pe strada sa. Se vrea înțeles: a trăit atîta ani în Blaj, sînt decenii de cînd își dorește apă potabilă și, spre partea de sus a vieții sale, reușește să vadă făcut ce i se părea imposibil.

Alte propuneri, alte realizări.

În urma propunerilor de la Tribuna democrației, au apărut, în ultimii ani, în Blaj, noi obiective: Complexul sportiv școlar „Avram Iancu”, noul sediu al casei pionierilor, fîntina arteziană din centrul orașului, o haltă pentru navetiști pe platforma industrială. Au fost amenajate incintele muzeului și bibliotecii județene. Se lucrează la un parc de agrement în pădurea Cărbunari.

Tot cetățenii au propus ca Piața 1848 să rămînă o piață istorică. Este piața în care au vorbit revoluționarii, în care au avut case marii cărturari ai Transilvaniei în care a fost adăpostit Mihai Eminescu. Casa lui Timotei Cipariu va deveni casă memorială.

Curînd, vor fi amenajate intrările Blajului. Valoarea muncii patriotice a cetățenilor se ridică la 56 milioane lei.

Calitatea conștiinței — Romeo Dumitru, vi se spune „primarul din Veza”.

— Da. Cînd Dionisie Heljoni, primarul de azi, a venit, la 1 martie, în urmă cu 10 ani, în această funcție, oamenii i-au spus că, în cartierul Veza, există un primar.

— Voi au să spună că sînt ani mulți de cînd le reprezentați interesele.

— Nu sînt singurul. Profesorul Vasile Blaga, neîntrecut în timiditate, este cunoscut ca fiind cel mai insistent în urmărirea propunerilor cetățenilor. Tehnicianul constructor Florin Zaica, cel care cu mina sa a desenat toate cartierele noi ale orașului, a făcut și cele mai multe propuneri în cadrul Tribunei democrației.

— Ce credeți că determină calitatea unei propuneri?

— Calitatea conștiinței cetățeanului.

— Care au fost anii cei mai buni pentru dezvoltarea orașului?

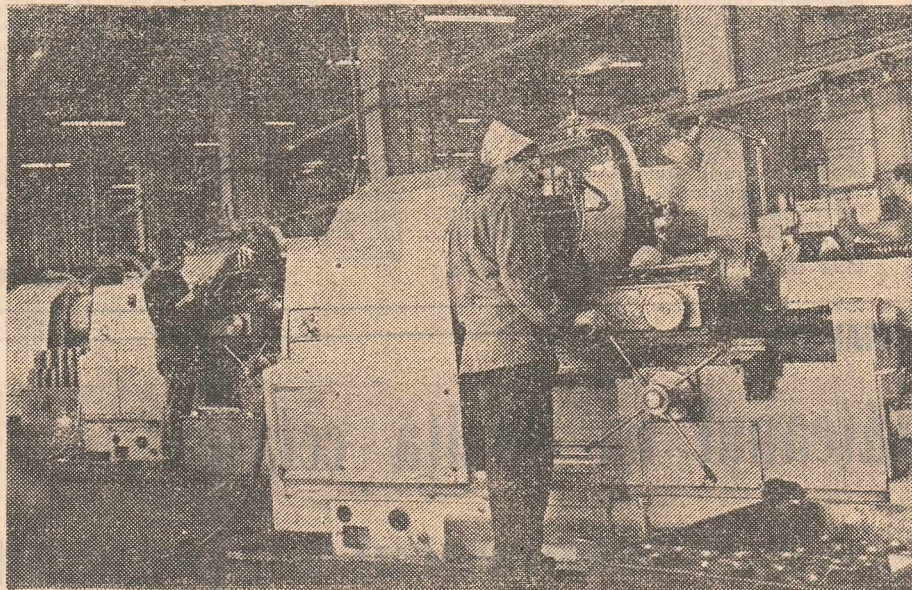
— Ultimii. Dar observ că și eu m-am întrebat asta de mai multe ori în ultimele decenii. Și mereu mi-am răspuns: „Ultimii”.

Am trecut pe la primarul Dionisie Heljoni doar să-l salut, vorbele oamenilor îmi păreau o felicitare pentru cei 10 ani de cînd conduce orașul, zece ani împliniți chiar în ziua aceea.

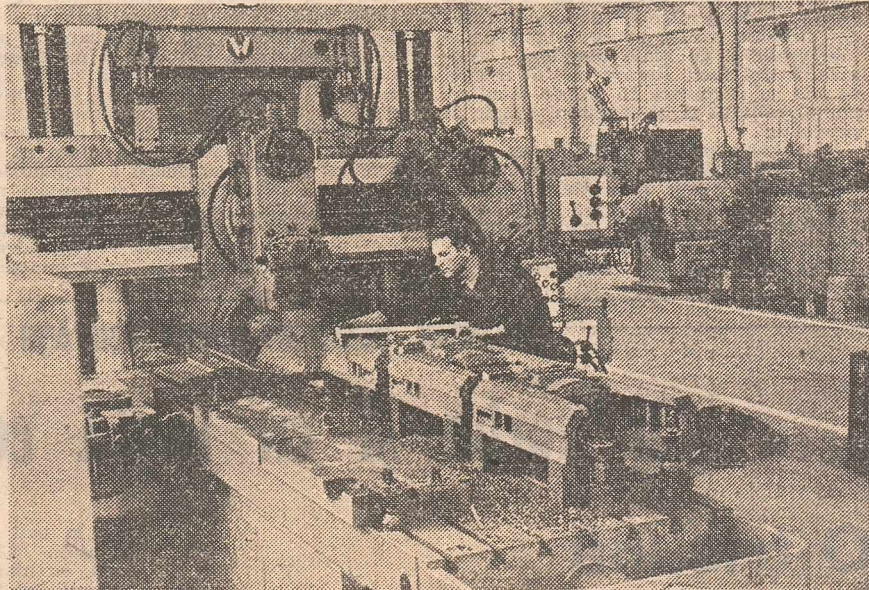
TITU DUMITRESCU ■

Un adevăr pe înțelesul tuturor,
o datorie pentru fiecare:

CREȘTE PRODUCTIVITATEA MUNCII, CREȘTE VENITUL ȚĂRII!

Hărnicia și priceperea femeilor sînt argumente importante pentru creșterea productivității muncii la „Independența” Sibiu

La „Mecanica” Sibiu, productivitatea muncii este direct proporțională cu forța de a folosi eficient utilaje de înaltă complexitate

Ce și-au propus și cum acționează două întreprinderi din Sibiu

M-a interesat foarte mult cum se vede problema productivității muncii la nivelul conducerii unei întreprinderi. Este veriga unde responsabilitatea realizării acestui indicator se regăsește la scara unu pe unu. Din tratatele de economie politică aflăm totul despre „căile și mijloacele”, despre „rolul și locul”, despre „condițiile și factorii” creșterii productivității muncii, după cum realitatea curentă a întreprinderilor noastre ne relevă suficiente fapte de muncă subordonate acestui imperativ. Conducerea oricărei întreprinderi este însă poarta prin care aceste fapte individuale intră în marea sinteză care compune eficiența unei întregi ramuri economice, și totodată, în sens invers, este veriga-filtru prin care un imperativ și o exigență de maximă generalitate se transformă, cum spune interlocutorul nostru, în „obiect concret al muncii” — de metamorfoza organizatorică, de gîndirea și ideile existente la acest nivel depinzînd, în ultimă instanță, tot ceea ce se face, bine sau rău, în acest domeniu.

Asadar — despre productivitatea muncii, cît mai concret cu putință; o discuție cu un director de întreprindere, o discuție ce subînțelege principiile unanimității cunoscută și planurile de măsuri unanimități aprobate, dar care vrea să exprime mai ales ceea ce face și gîndește conducerea unei întreprinderi în legătură cu obiectivul, pe cît de general la scara socială, pe alăt de concret la cea a unei întreprinderi, al creșterii productivității muncii.

Dacă discuția de mai jos e prea mult pentru a fi considerată un „seminar de economie politică aplicată”, ea are meritul de a ne dezvălui cel puțin programul de lucru, concret și personal, pe care directorul întreprinderii „Mecanica” din Sibiu, care este și președintele Comisiei Inginerilor și Tehnicienilor din județ, ing. Nicolae Popescu, îl are în legătură cu creșterea productivității muncii colectivului pe care-l conduce.

În bătălia pentru mai mult și mai bine, esențiale sînt resursele proprii

— V-am enunțat subiectul, vi se pare interesant?

— Mai degrabă important. Pentru că productivitatea exprimă chiar rodnicia muncii noastre, este raportul dintre cît producem și cît cheltuim.

— Și ce anume determină acest raport în întreprinderea de care o conduceți?

— Îl determină mașinile-unelte pe care le avem, sculele cu care lucrăm dar mai ales oamenii — educația lor, gradul de perfecționare și responsabilitatea lor. Productivitatea este în mod fundamental legată de om și, prin asta, dintr-o problemă pur tehnică ea devine una de ordin moral. Din acest punct de vedere, mai avem încă serioase resurse.

— De pildă?

— De pildă, resimțeam lipsa unor oameni calificați în operațiunile de aschiere, la care înregistram productivitate mai mică decît era normal. Am răscolit în toată întreprinderea și am găsit 80 de oameni calificați în astfel de operațiuni. Am stat de vorbă cu fiecare și am verificat personal cauzele care făcuseră să se rătăcească în alte locuri de muncă decît erau pregătiti. Am recuperat pentru aschiere 40 dintre ei.

— Si care erau aceste cauze?

— Foarte diverse. Unii mi-au spus că au terminat liceul dar nu văzuseră încă vreun strung. Erau și cauze organizatorice, în sensul că lucrările de aschiere se pot norma riguros, în timp ce la celelalte există o anumită elasticitate în cuantificarea efortului. Asta e de reținut.

Principiul este că omul devine productiv atunci cînd are și pregătire profesională și atitudine pentru ceea ce face.

Avem două clase de lăcătușimatrieri, dar după ce li se vor testa îndemnarea și aptitudinile vom fi multumiti dacă măcar jumătate vor putea lucra ca matrieri.

— Înțeleg că încercați să așezați oamenii potriviți la locurile potrivite. Nu vor mai rămîne inadvertente?

— Acestea tîm mai ales de șocul față de nou, de contactul cu noile generații de mașini pe care le vom introduce și care tînd să devină adevărate centre de prelucrare. Trebuie să tînem pasul și în pregătirea oamenilor cu ceea ce tehnica nouă ne obligă să facem. Pe lîngă o multitudine de specializări (un lucrător la mașini-unelte va trebui să fie și electronist și hidraulician), importantă rămîne însăși atitudinea față de nou, învingerea acelei inerti prin care cu ce s-a învățat, cu aia se lucrează. Pragul dintre brevetarea unei invenții și aplicarea ei este, stiti și dumneavoastră, în primul rînd de natură psihologică, și el trebuie învins pornind de la educație.

— Înainte de a ajunge la problema asta, ce mai puteți face dv. pentru creșterea productivității muncii oamenilor, în condițiile actuale, nu viitoare?

— Fundamentală este asigurarea condițiilor de lucru la timp. Oamenii trebuie să aibă în permanentă obiectul concret al muncii și sculele corespunzătoare. Alergătura după piese după scule sau după materiale la magazie, „plimbarea căruciorului”, cum se spune, generează stress și afectează productivitatea muncii pe care o depun. Din acest punct de vedere, problema nouă cu care ne confruntăm este mecanizarea organizării locului de muncă, astfel

încît energia omului să se consume exclusiv, dacă se poate, în scopuri și operațiuni direct productive.

— Care este profilul uzinei „Mecanica”?

— Facem parte din sistemul de mașini-unelte — și anume a celor de deformare plastică la rece. Lucrînd fără span în procese tehnologice automatizabile și cu utilaje de mare productivitate, ramura noastră are prevăzut pentru actualul cincinal unul din cele mai mari ritmuri de creștere din domeniul mașinilor-unelte.

— Cum se traduce acest ritm pentru uzina dv., care este conținutul lui concret?

— Sîntem avantajati de cîmpul larg de aplicabilitate a utilajelor pe care le producem. Ritmul de dezvoltare va fi dat de ritmul în care vom reprojecția produsele noastre. În anul trecut, 82 la sută din produsele fabricate erau complet noi față de 1980. Vom merge pe ideea adăugării unor funcții noi la utilajele pe care le producem, vom mări, deci, complexitatea și eficiența acestora. Ca să vă dau un exemplu, în prezent, peste tot în lume presele se plătesc după greutatea lor. Noi vom amplifica funcțiile preselor pe care le vom face astfel încît să vindem nu kilograme ci funcții tehnologice — ceea ce este mult mai eficient.

— Am văzut că aveți un substanțial plan de creștere a productivității muncii. Vreți să-l sintetizați?

— El a și început să fie aplicat, etapa întâi încheindu-se, conform indicațiilor secretarului general al partidului, odată cu primul semestru al acestui an.

Concret și practic, facem trei lucruri: tipizăm subsansamblele (axe, carcase, elemente de rotație), astfel încît să le putem folosi la mai multe utilaje, care sînt și vor rămîne unicat sub raportul funcțiilor: vom realiza o dotare tehnologică adecvată, cu ceea ce numeam centre de prelucrare și, în al treilea rînd, rezultativ va fi un nou sistem de organizare a întreprinderii, în care obiectul muncii va fi transportat mecanizat de la intrare la ieșirea din uzină.

— Nu-mi spuneți nimic de robotizare și roboți?

— Sînt realist. În legătură cu acești roboți, prefer să „mînc bătăie” pentru că nu-i introduc și nu ca alții, pentru că nu-i folosesc. Asa cum aprecia secretarul general al partidului, pînă la roboți, avem de pe acum

suficiente mijloace și resurse la îndemînă pentru a crește productivitatea muncii de cel puțin două ori — numai prin organizare și prin acțiune asupra oamenilor. Avem și noi un program de introducere a roboților, dar am pornit de la acel stadiu în care operațiunea aceasta este fezabilă și eficientă, în etape descrescătoare, pînă la stadiul în care ne aflăm în prezent. Prefer să văd întii robotul functionînd și apoi să pot conta pe el, și nu invers.

— Care vi se pare cel mai delicat aspect al acestei ample acțiuni de creștere, dublare chiar, a productivității muncii? — Acela al tentației spre cheltuieli mari, făcute pe utilaje și tehnologii cu adevărat productive, dar care trebuie folosite ca atare, integral și la capacitate maximă. Altfel, vom rămîne cu cheltuielile și cu productivitatea de pe acum, sau chiar mai mică.

— Constat că optați mai mult spre identificarea unor resurse interne, încă nevalorificate, pentru creșterea productivității muncii.

— Sînt cele mai sigure — apoi așa este și etic să procedăm. Speranța mea sînt oamenii, pentru că de productivitatea muncii lor e vorba. Și cînd vorbesc de om, mă gîndesc la agentul colectiv al unei acțiuni sau operațiuni tehnologice, pentru că nimic nu se mai face de unul singur. De pildă, era o acțiune a sindicatului prin care ni se cerea să raportăm cîți specialiști sînt prinși în activitatea de cercetare și inovare tehnologică. Nu sînt convins de astfel de procente. Inițiativa corectă este să găsim temele, problemele. Ideile ce se cer abordate, apoi acestea să devină obiect concret al muncii noastre, apoi să identificăm oamenii și colectivele, chiar interdisciplinare, capabile să le abordeze, apoi să creăm acestora condiții adecvate de lucru — și numai așa putem avea certitudinea că vom rezolva ceea ce avem de rezolvat. Statisticile vor rezulta ulterior, de la sine. Pe acest traseu este importantă și satisfacția omului sau a grupului care lucrează.

— Ce ați mai dori întreprinderii pe care o conduceți?

— Să ajungem la ceea ce se cheamă dezvoltare de produs, care este tendința fundamentală a producției moderne. Adică să putem specializa colective care să se ocupe de fabricarea unui produs începînd cu piata

Dosarul energiei

CINE CAUTĂ, GĂSEȘTE!

Trei argumente din Bihor

- Prețul fiecărui grad
- Caloriferul subpământean
- Tehnologia betonului aparent

În cîmpul activității generale de economisire a energiei pe orice căi, o realizare remarcabilă la Oradea, în premieră pe țară, dacă nu cumva chiar pe plan mondial: un întreg cîmp de sere — 21 de hectare — este încălzit cu apa folosită în procesul tehnologic al unei uzine. Uzina de alumina. Această apă, încălzită în numitul proces, mai demult, se pompa (cheltuiată, nu?) în turnuri de răcire — sistemul numit al gospodăriei de apă recirculată, recunoscut ca energofag, dar acceptat în deosebire ca un rău necesar, pînă la fericita probă contrară a orădenilor — apoi, ca, apa revineea în procesul tehnologic. Lucrul acesta nu se întimpla numai la alumina; așa se face și în prezent într-o foarte mare multitudine de fabrici. Ei bine, cineva — un activist de partid — desigur un împătimit al undeii de bucurie care își poate găsi loc și în această activitate, atunci cînd gîndul la țara ta și la soarta mai bună a copiilor ei primează în infrastructura păienjenisului de gesturi, de acte mărunte, diurne care fac totuși viața — acest om, nici măcar profesionist al tehnicii, așa cum spunem, a avut ideea de a ieși din corsetul practicii generale al vechii gospodăriei de apă recirculată. La gîndul lui bun și-a aliat, mai întîi, un colectiv de ingineri. Gîndul era realizabil. Deosebit de ceea ce faceau toți pînă atunci, neașteptat, neobișnuit, dar realizabil. Și, mai presus de orice, însemna o soluție de mare eficiență. Cele 21 de hectare de sere încălzite în acest sistem la Oradea economisesc anual 6.600 de tone de combustibil convențional. Asta însemnînd mult mai multe tone de cărbune lăsat pentru alte nevoi ale țării. Apa care cedează căldura în beneficiul plantelor din sere, răcită fără turnuri costisitoare, reia circuitul în procesul tehnologic al fabricii. Se exclude însă și orice risc al întreruperii încălzirii serelor.

Tot acești constructori au realizat încă un lucru merit să scutească țara de o parte de eforturi în domeniul obsedant al energiei. Geologii găsiseră un izvor de apă termală care țîșnea din pămînt cu peste 100 de grade Celsius. Întîmplător, cea mai apropiată de acel punct era întreprinderea de Industrializare a Laptei, unitate care, prin specificul proceselor tehnologice, este un mare consumator de agent termic. I-l furniza o centrală electrică de termoficare. Acum, fabrica de lapte a devenit complet independentă de C.E.T., lăsînd și ea cărbunii pe care îl consuma altor întreprinderi.

Mii de tone de cărbuni. Enormă cantitate de căldură necesară țîșnește din pămînt. În mai puțin de patru luni, efortul constructorilor a fost finalizat. Sigur, ape geotermale nu ai oriunde. Dar, cînd le ai, le ai. Aceste izvoare nu trebuie să le fabrici. Le ai de la natură. Căldura lor poate să fie folosită sau nu. La Oradea, ea economisește deja multă energie fabricată de om, pentru care nu se mai consumă nici un gram de cărbuni. Și încă un amănunt. Apa utilizată astfel în procesul tehnologic de fabricare a laptei își continuă drumul și încălzește caloriferele întreprinderii, după care — la o temperatură adecvată — alimentează un ștrand termal în cartierul Rogerius. Nu peste multă vreme, va produce chiar și energie electrică, înainte de a ajunge doar apă de ștrand termal. Asta datorită unui alt om exemplar, conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, decanul Institutului de învățămînt superior din localitate, omul apelor termale, cum îi zic unii, cunoscut cititorilor revistei „Flacăra” din prezentarea, în numere trecute, a realizărilor sale pentru a da un sens util generozității ascunzătorilor pămîntului. Și mai adăugăm că apa fierbinte a acestui izvor, prin compoziția ei chimică, exclude riscurile de coroziune și depuneri la care ne-am obișnuit să ne gîndim cînd e vorba de conducerea prin conducte a apelor geotermale. Dar, dincolo de sarcinile obișnuite de plan, oamenii amintitului trust fac mereu cite ceva nou care îmbogățește zestrea de gîndire inginerescă a României. Iată, de pildă, betonul vacuumat. Ceea ce specialiștii numesc astfel „este un beton obișnuit, dar care, prin tehnologia vacuumării, — extragerea forțată a apei din masa betonului proaspăt turnat — se realizează cu un consum de ciment diminuat cu 15 la sută. Este mai rezistent la agenți chimici, la îngheț-dezghet repetat, se dă în exploatare la numai 7 zile în loc de 28 de zile de la turnare și are un aspect de toată splendoarea: absolut incomparabil cu betonul clasic. Asemenea betoane prin tehnologia vacuumării s-au turnat prima oară în România la Oradea, acum vreo șase ani. Era și timpul: în întreaga lume această tehnologie se impune. „La noi, zice tovarășii directorului Petru Cărmăzan, este, din iulie 1981, bun cîștigat, iar în prezent a devenit lege în întregul trust”. Trust care realizează programul de investiții industriale în județele Bihor. Satu Mare și Maramureș, ca să nu mai vorbim de subunități mai mici pe care le

are și în alte județe. Dar preocuparea inginerului Cărmăzan și a colegilor lui — „foarte buni colegi” — pentru tot ce este nou în lume, în lumca acestui domeniu, a devenit o fericită maladie incurabilă. Îmi arată câteva panouri așezate în biroul dînsului, sub tabla de pe un perete. O tablă de școală, doar ceva mai mică, pe care dă chip alb, în linii de cretă, gîndurilor sale și ale colegilor săi, căutînd mereu soluții noi. Ce sînt aceste panouri? Îi întreb. Și învîț, de la acest ciudat profesor cu cretă și tablă, într-un birou de director de trust industrial, ce este betonul aparent. Pentru cititorii care nu știu, notez că înseamnă „un clement spațial de închidere, complet finisat din turnare, avînd un negativ cu diverse modele basoreliefate și care exclude după montaj orice manoperă”. Cu alte cuvinte, un perete care nu se mai zidește, nu se mai tencuiește și nu se mai zugrăvește niciodată, păstrîndu-și acuratețea. El este alcătuit din panouri prefabricate. Datorită elementelor decorative ce se pretează la o diversitate practic infinită, de modele, betonul aparent ocupă astăzi în lume un loc important de la fațade de clădiri pînă la holuri fastuoase de teatru. „Foaierea Operei Regale din Madrid, construită în acest deceniu, are pereții dintr-un fermecător beton aparent. Oamenii au tratat întotdeauna betonul doar ca pe un lucru cenușiu. Prin noua tehnologie — zice inginerul Petru Cărmăzan — el, betonul, se dezvăluie acum lumii ca un lucru de basm. Mai ales că poate fi și colorat”. Trustul ale cărui fire nevăzute de dăruire omenească și profesională pornesc de la tabla de școală a „profesorului” Cărmăzan a început, de anul trecut, să utilizeze curent betonul aparent. „Acest beton, cu noua lui tehnologie, servește excelent transpunerea în practică a sarcinii puse în fața constructorilor de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd ne-a cerut să depășim sistemele clasice, mari consumabile de manoperă. Acum, într-adevăr, pereții de beton aparent răspund acestei cerințe. Nu mai cer absolut nici o finisare. Betonul vacuumat, betonul aparent, o serie întreagă de alte tehnologii pe care am început să le aplicăm, utilizînd și buna experiență a colegilor de la celelalte trusturi din Ministerul Construcțiilor Industriale, vor conduce la dublarea productivității muncii pînă în 1990, așa cum ne-a cerut președintele republicii”. Noi mai adăugăm că Trustul Antrepriză Generală de Construcții Industriale Oradea atinge, de cîțiva ani buni, niveluri înalte de productivitate și realizează — ceea ce pentru specialiștii planificării este expresie consacrată — o bună corelare a tuturor indicatorilor de plan. Și tot drept este să mai spunem că unul din lucrurile la care ține în cea mai mare măsură directorul Petru Cărmăzan — și pentru care cei care îl cunosc știu că n-a obosit niciodată să gîndească și să lucreze — a fost și este să asigure condiții cât mai bune de muncă și viață tuturilor oamenilor muncii cu care construiește în această țară de aproape 27 de ani, de cînd a devenit inginer. „E boală, adăugă surzînd: tata a fost dulgher, soția mea este inginer constructor, cei doi băieți ai noștri sînt studenți la construcții, cel mare, care își dă examenul de diplomă anul acesta, s-a căsătorit cu o colegă de an”. Deși de altă specializare, trustul a construit și 1.234 de apartamente pentru propriii săi muncitori. La Oradea, aceste blocuri sînt o minerie a orașului, atît sînt de frumoase și de bine finisate.

DORIN GHERGHINESCU ■

și terminînd cu piata. Știînd care sînt cererile și tendințele de evoluție ale pieței, inclusiv interne, să putem modela producția astfel încît ciclul să se încheie acolo de unde a plecat, cu eficiență maximă atît pentru noi cît și pentru beneficiar.

— Ce face C.I.T. din județul Sibiu?

— E o sarcină dificilă să conduci un batalion de 10.000 ingineri și tehnicieni, cîți numără județul, în condițiile în care pentru fiecare sînt decise prioritățile sarcinilor de serviciu.

Am făcut, totuși, un lucru bun, în cadrul acțiunii „Protehnica” — o suită de simpozioane și sedințe de comunicare prin care am urmărit un lucru simplu dar foarte important: să ne cunoaștem reciproc reali-

zările și preocupările. Apoi, printr-un „Itinerar tehnologic aplicativ”, treceam să vedem ce se întîmplă pe o aceeași temă în mai multe locuri: era un fel de dezbateri în reluare. Prin aceste două tipuri de acțiuni vizăm evitarea paralelismelor și extinderea experiențelor valoroase, a tehnologiilor de vîrf. Ar mai fi o a treia etapă, a ajutorului nemilocit pentru introducerea într-o întreprindere a ceea ce era mai valoros în alta. Dar C.I.T.-ul nostru nu poate, nu trebuie și n-are cum să se substituie organelor de decizie din fiecare întreprindere; rolul nostru se oprește doar la o mediere ale cărei virtuți, totuși, nu sînt folosite totdeauna pe deplin.

Tehnologiile ocolite — o verigă slabă în lanțul productivității

O za este un fleac. Cînd mai multe zale trebuie să facă un lanț, lucrurile încep să se complice. Iar cînd lanțul cu pricina pune în mișcare zeci de tone, angrenînd roțile și pinioane la precizii de sub un milimetru, zăua primordială devine extrem de importantă. Fără a face „teoria zalei”, trebuie să spunem că această mică piesă esențială este compusă din două eclise între care se fixează o bucsă și o rolă. Într-un metru de lanț convențional (cu un singur rînd de zale, la dimensiunea medie de un (ol) fabricat la „Independența” Sibiu intră 80 de eclise, 40 de bucsă și 40 de role. Uzina fabrică lunar 100 km de lanț convențional de un rînd (în realitate, producînd lanțuri cu pînă la 8 și chiar 10 rînduri de zale, la diferite dimensiuni ale pasului între acestea). Rezultă că numărul eciselor, bucselor și roțelor necesare producției de lanțuri dintr-o lună depășește citeva milioane. Dar milioanele acestea se fac bucată cu bucată și de aceea productivitatea muncii poate fi privită numai prin „ochiul de za” al fiecărui lanț.

Eclisa este ca un pișcot, ca un 8 culcat și se decupează dintr-o bandă de tablă. Cîta vreme a existat un anumit tip de tablă, printr-o singură operațiune se decupau trei eclise care intrau direct în montaj. Acum, din tablă asimilată se poate decupa numai cite un pișcot dintr-acesta, care este frezat mai întîi pe o parte, apoi pe cealaltă parte (pentru a fi subțiat la standardul necesar), apoi este găurit și apoi este marcat. Au apărut ceea ce specialiștii de la „Independența” numesc tehnologii ocolitoare. Consumul de metal a crescut cu 50 la sută (cit se aruncă în span la fiecare pișcot obținut), iar timpul în care oamenii și mașinile lucrează la astfel de piese a crescut de 5 ori (sau, în termenii grupajului de față, productivitatea a scăzut de 5 ori).

La bucsa zalei a trebuit de asemenea să se recurgă la tehnologii ocolitoare (frezare laterală, rectificarea la exterior, strunjire frontale etc.). Manopera s-a dublat (209 la sută) iar consumul de metal a crescut cu 23 la sută.

Nici rola, a treia componentă a afurisitei zale, nu mai este scutită acum de operațiuni ocolitoare (alezare la interior, strunjire la exterior), manopera înglobată crescînd cu 41 la sută iar consumul de material cu 20 la sută.

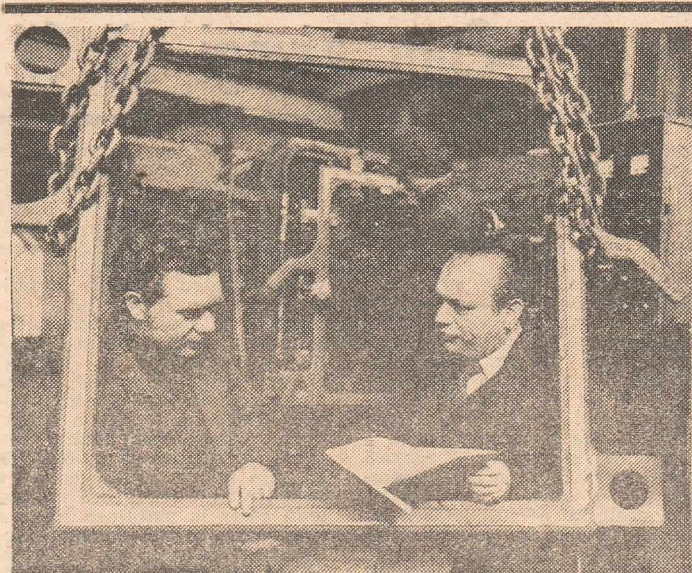
Lanțurile cu role reprezintă cam 15 la sută din producția întreprinderii „Independența” — și dacă la fiecare lanț și la fiecare za a fiecărui lanț se produc asemenea atentate la adresa productivității muncii se înțelege că acest indicator suferă pe ansamblul întreprinderii. Tehnologiile ocolitoare amintite au devenit strict necesare. Lanțurile respective fiind folosite la instalațiile petroliere, în diferite angrenaje din construcția de mașini și în toată sistema de mașini agricole. Cei de la „Independența” nu se pot juca: a lăsa zălele și lanțurile la dimensiunile care ies din materia primă furnizată înseamnă un lucru inutil, întrucît ele nu mai „pică” pe roțile și pinioanele anrenajelor cărora le sînt destinate. A produce aceste lanțuri la precizia cerută de standarde este o obligație mo-

rală, în primul rînd, de care întreprinderea sibiană se străduiește să se achite, cum s-a văzut, cu prețul afectării propriei productivități a muncii, mai ales că beneficiarii așteaptă cu sufletul la gură respectivele lanțuri, pe care le imbarcă în mașini cînd încă nici nu s-au răcit bine din ultima operațiune tehnologică. În situația dată, o soluție ar fi — ca să glumim puțin — ca toți acești beneficiari să-și modifice angrenajele după dimensiunile la care lanțurile de la „Independența” pot ieși mai repede și în condiții rezonabile de productivitate! Asta dacă specialiștii din întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice nu-și vor pune mai mult la inimă și nu vor rezolva problemele asimilării acelor repere care acum sînt livrate „Independenței” la standarde de calitate și dimensiuni care angrenează aici un întreg lanț de tehnologii ocolitoare.

Cu alte cuvinte, cum opinau Ștefan Vasiliu, secretarul Comitetului de partid din întreprindere, și ing. Ioan Știr, șeful Serviciului organizarea muncii, productivitatea muncii la „Independența” a devenit o problemă morală a acelor unități ale M.I.M. care furnizează si-bienilor materia primă așa cum o furnizează. Etica socialistă ar fi în acest caz un principiu activ menit să-i determine pe acești furnizori să nu mai expedieze, la propriu și figurat, cu atîta ușurință aceste materiale cu care sibienii, nu-i așa, n-au decît să se spele pe cap. Ei le prelucreză, totuși, de la zero, pentru a-și îndeplini cum se cuvine obligațiile față de beneficiarii lor, dar nici aceștia și nici cei care-i pun în această situație nu se prea gîndesc la prețul plătit pentru acele tehnologii ocolitoare. Între expedițiile furnizorilor și cerințele beneficiarilor, „Independența” este unitatea tampon, și muncită și cu banii luați.

Din gaura care le-o face la productivitatea producția de lanțuri, oamenii muncii de la „Independența” încearcă să mai recupereze ceva în celelalte sectoare. Adunarea oamenilor muncii a dezbătut luna trecută un sever și foarte strict program de măsuri pentru creșterea productivității muncii la fiecare loc de muncă, astfel încît, realist, se estimează, pentru acest an față de anul trecut, un progres de 5,9 la sută la acest capitol, îndeosebi prin măsurile identificate la producția de unicate și de serie mică; la producția de serie, cum o reprezintă aceste milioane de zale, încă nu s-au găsit soluții la nivelul prevederilor de plan. Întreprinderea vecină, „Mecanica”, s-a angajat — cum ne spunea directorul acesteia, ing. Nicolae Munteanu — să realizeze niște utilaje care să mai elimine din tehnologiile ocolitoare ce sufocă productivitatea muncii la „Independența”. În condițiile în care furnizorii de la M.I.M. (unde acum se află și specialiștii de la „Independența”) tocmai pentru a clarifica tehnologic situația materiei prime incriminate vor continua să tacă, sprijinul celor de la „Mecanica” va atenua sensibil pierderile de productivitate la fiecare za fabricată la „Independența”.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Nicolae Boriga (în dreapta), șeful atelierului III de proiectare de la „Independența” Sibiu, la punctul de plecare și de întoarcere a activității de inovare tehnologică — producția.

Noul nu vine de la sine. Îl creează oamenii!

„Din îndemnul conștiinței“

Trei prieteni—trei inventatori

Au aceeași meserie, îi face impresia că sînt trei frați, se ajută unul pe altul și se înțeleg foarte bine.

Ioan Avram, inginer chimist — cercetător științific principal la secția C.C.I.T.A.C. de pe linia Întreprinderea „23 August“ din Satu Mare, Iosif Tași, chimist — cercetător științific principal și Tiberiu Kovacs, inginer chimist — cercetător principal la aceeași secție. De multe ori îi vezi împreună, discutînd, fie în laboratorul de cercetare, fie pe locul de muncă al secției acoperiri, fie în drum spre casă, despre ce e nou în tehnică, cum pot să realizeze tehnologii noi de acoperire a tablei cu email sau cum să reducă consumurile de materii prime și materiale din import...

Pe cei trei prieteni i-am întâlnit deunăzi într-o împrejurare cu totul deosebită. Se felicitau reciproc pentru reușită. Aveau și de ce. Totul le reușise. Noul email colorat pentru fontă cu aplicabilitate directă pe tablă corespunde pe deplin rețetei cu destinația pentru produsele care vor fi exportate în Franța. Dar, nu numai pentru atât. Cu cîva timp în urmă după orele de program, Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs au conceput și realizat diferite rețete de emailuri colorate pentru plăcile frontale ale produselor, solicitate de partenerii străini...

Zimbeau fericiți. Pentru a progresa în tehnica emailării se impune un studiu permanent al lucrărilor științifice apărute, care oglindesc și determină introducerea unor procedee tehnologice noi în producție. Aceste lecturi ca și ajutorul tovarășesc dat de tovarășii: Mihai Dörner, Ilie Părău, Ion Secan, Paraschiua Cozma, Valer Cădar, Alexandru Hegedus, Nicolae Pop, Vasile Cosmuța și alți tovarășii de muncă, au făcut ca aceste studii și cercetări să capete noi contururi în producția de aragaze.

Deunăzi, am surprins doi muncitori tocmai cînd discutau despre niște inventatori, despre felul în care se ajută și cum îi ajută, pentru o calitate nouă a muncii. Mi-am dat seama că discută despre cei trei, despre Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs. De altfel, mă obișnuisem să aud despre ei numai lucruri frumoase. Dăruire, pasiune, suflet în tot ceea ce fac, bucuria cu care își oferă sprijinul tuturor celor care îi

solicită la introducerea ideii de invenție sau inovație în producție. De fapt acesta este secretul pentru care cei trei inventatori sînt iubiți de oameni.

Caracterizați de un permanent neastimpăr, de dorința de a realiza ceva deosebit, inventatorii Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs au devenit în ultimul timp autori a mai multor invenții, aplicate cu mult succes în producție. Bunăoară, Ioan Avram și Iosif Tași în ultimii ani au realizat 8 invenții, iar Tiberiu Kovacs 6 invenții, din care 5 împreună. Eficiența economică a acestora depășește valoarea de 18 milioane lei, din care 8,8 milioane reducerea importului de materii prime.

— Cum s-au născut ideile materializate apoi în invenții? Cred că nu numai în cazul nostru invențiile sînt rod al voinței, al dorinței de a realiza ceva util, cu aplicabilitate și rezultate economice imediate, mărturisesc cu modestie Ioan Avram.

După care continuă: La noi la Întreprinderea „23 August“ din Satu Mare, există un cîmp fertil de afirmare a creativității tehnice. Obiectivele de cercetare științifică și planurile tehnice sînt cunoscute pentru anul 1986 și pe întregul cincinal 1986—1990 și de aceea ne sporim eforturile și capacitatea de gândire în realizarea acestora a-vîndu-se în vedere, indicațiile și orientările date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala cuvîntare la Congresul științei și învățămîntului. În prezent, ne ocupăm de aplicarea unei tehnologii noi legate de scurta-reala duratei de ardere a pieselor emailate, prin care se obține o creștere substanțială a productivității muncii și reducerea simțitoare a consumului de gaz la cuptoarele tunel. De asemenea, ne preocupăm de îmbunătățirea și modernizarea tehnologiilor de emailare colorată pentru producția de export, a vopsirii și galvanizării pieselor.

„Trei inventatori, trei prieteni, care muncesc cu pasiune și entuziasm, desfășoară lărgă luptă pentru introducerea noului, pentru calitate, pentru progresul tehnic în producție.

Aceasta o fac din conștiință și pasiune.

IOAN GHEORGHE ■
secretar adjunct al comitetului de partid al Întreprinderii „23 August“ din Satu Mare

Arborele vieții unui desenator tehnic

De 32 de ani este Fluieras Drăgman desenator tehnic la „Independența“ Sibiu. În vremurile cînd era el prin liceu se trăia greu, avea talent la desen, a început să facă planșele colegilor, mai cistiga un ban, mulți dintre ei sînt acum oameni mari și desigur nu-si mai aduc aminte pe munca și pe talentul lui se evidentiau ei la desen, banii erau ai lor, dar pe Fluieras nu-l mai interesează și nu l-a interesat niciodată acest soi de recunoscîntă fortată, important este că a putut subzista grație talentului și noutilor pierdute în fața planșetei — un pret mare plătind și el eforturilor din acei ani, pretul decisiv al sănătății, astfel încît problema curentă a subzistenței materiale se transformase într-una gravă a existenței, a însăși vieții, boala sa fiind una dintre cele mai rare și mai periculoase și mai pasive. Noroc că mai trăia marea Parhon și noroc cu întreg colectivul de la endocrinologie (nici o multumire adresată profesoarei Pittis nu i se pare suficientă), a fost printre primii pacienți tratați în țară de sindromul Cushing fără a fi operat, a fost pus pe linia de pluitire, din grăunțele acesta de viață încolțind arborele unei voințe uriașe și izvorînd o morală pe care noi, oamenii obișnuiți care trăim în situații obișnuite, o neglijăm adesea, o morală pe care Fluieras Drăgman o exprimă simplu și cam în următoarele cuvinte — „cît ești, să fii activ, pentru că așa e bine și pentru tine și pentru alții“.

Prin grija statului, prin prevederile sociale a fost trimis să facă această școală de desenator tehnic, pe care a absolvit-o la Sebes Alba. La reparitură a optat pentru Sibiu, pentru că în Teleormanul natal, la vremea aceea, nu era prea multă industrie ca el să facă ceea ce vroia să facă, și a rămas pînă astăzi în acest fief al industriei care este Sibiu, deasupra tuturor prejudecăților care se pot naște în legătură cu aptitudinile tehnice ale unui fiu de țărani din Dobrotesti-Teleorman. Trezind pentru sine un sever examen de ambiție și voință, Fluieras Drăgman a reușit în acești treizeci de ani să ofere celorlalți un indirect și pilduitor model de morală față de profesie, extrem de benefică în acest timp în care problemele generale și obiectivele generale ale societății

noastre reclamă tot mai intens și tot mai ferm abortul și abnegația și dăruirea fiecăruia dintre noi. A ridicat privirea de pe planșeta de desen numai cînd prin minte i-a trecut vreo idee — și acest lucru i s-a întîmplat destul de des. Are pînă acum vreo 20 de inovații și trei brevete de invenție în domeniul decupării de goluri în table și piese de tablă în croire economică. Una din aceste invenții ale sale a stat ani de zile nefolosită din diferite motive și mai ales din cauza clasice nerezultativități la nou, pînă cînd, într-o zi, a venit inginerul Radu de la cazangerie și i-a zis „unde-i scula aia, măi Fluieras, că nu ne mai ajunge tabla de inox“ și Fluieras i-a arătat-o într-un colț și s-a dus și-a luat-o și s-a apucat de treabă. Toți au fugit din secție, priveau de după paravane, că dacă le sare în cap?, a rămas numai el cu un alt muncitor, era transpirat tot, dacă se face de rușine?, dar nu s-a făcut, primul rînd de discursi a ieșit perfect, apoi al doilea, al treilea pînă au terminat de decupat toată folia de tablă — și totuși au răsuflet usurați și au izbucnit în urale și s-au repetat să-l felicite. „Șcula“ aia merge și azi, e folosită la decuparea capacelor la filtrul cu saci și aduce economii cu 33 la sută mai mari față de sistemul clasic de decupare. Știa el pe ce se bazează, invenția sa rezistase la comparații cu brevete similare din R.F.G. și U.R.S.S. și de aceea a încercat s-o dea și la alții s-o folosească. La Medgidia ori Craiova, dar pe nimeni nu interesează să plece urechea mai atent la ce zice Fluieras despre ștanta sa. Odată a văzut pe stradă niște rebuturi de la astfel de decupări și s-a interesat de unde pot proveni ele. Erau de la fabrica de conserve „Scandia“, aflată la nici un km distanță, care lucrează cu astfel de decupație și numai din tablă de import. Nimeni și nimic în afara moralității sale nu l-au îndemnat pe Fluieras să bată la poarta vecinilor săi și să le arate că scula ce o avea el sub braț le aducea economii de trei milioane lei valută pe an. S-a ajuns pînă la minister cu problema aceasta, dar totul s-a năruit cînd trebuia să se decidă: Fluieras stă la „Independența“ și lucrează la proiectul necesar „Scandiei“, sau trece drumul la aceasta din urmă continuînd să „figureze“ la „Independența“? O dilemă „uriază“

să din care nu s-a ieșit nici astăzi: ba, mai mult decît atât, un inginer istet de la „Scandia“, văzîndu-i miinile lui Fluieras și aflînd că el nu este „decît“ desenator tehnic i-a zis în bătaie de joc, „tovarășe, știi ce să-mi faci dumneata? Să-mi faci să dispară spațiul dintre capacele de conserve!“, i-a cerut, adică, să deseneze un cerc cu colțuri, dar Fluieras nu s-a intimidat, i-a zis „tovarășe, eu am venit cu o problemă rezolvată, nu cu una de nerezolvată!“. Și-a luat schițele și stanta sub braț și nu i-a mai călcat piciorul pe-acolo. „Scandia“, cu inginerul ei istet cu tot, continuînd și acum să taie prețioasa tablă din import tot după procedeele dinainte.

Desenatorul tehnic Drăgman Fluieras s-a întors la planșeta sa modestă, care iar a fost iluminată de o idee. Tocmai se vorbea de productivitate și că anumite piese trebuiau găurite mai repede și în număr mai mare, altfel se produceau strânguiri în fluxurile de producție. Și Fluieras a făcut exact ceea ce trebuia: un agregat automat de găurit, care înlocuiește complet munca manuală și care are un caracter universal. Proiectarea a durat un an, execuția agregatului alt an dar anii acestia se recuperează repede dacă socotim că ceea ce înaintea dura 8 minute acum durează 40 secunde. În plus, elementul cap de forță al agregatului este o realizare tehnică excepțională, se poate încadra în alte dispozitive de prelucrare, după cum, pe lângă acest agregat s-a putut asocia un altul, acționat pneumatic în care omul doar pune piesa și ia piesa, fără nici un efort sau operații suplimentare. Agregatul de găurit al lui Fluieras a luat premiul I de creație pe uzină, și a fost un mare triumf moral pentru autorul lui, nu puțin fiind cei care, în timp ce lucra la proiect, mai trăgeau cu coada ochiului pe planșeta lui, fiind mai degrabă sceptici decît încurajatori pentru tentativa lui Fluieras. Dar desenatorul tehnic a mai învins o dată, de neclintit în superioara moralitate spre care, din nefericire, l-a adus o dramatică situație-limită și care l-a convins că, în adevăr, grăunțele său de viață merită trăit și poate fi trăit numai dacă îl plantează de solul fert al interesului altora, fără chiar ca aceștia să-și dea seama totdeauna de acest lucru.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

(Urmare din pagina 1)

Acolo dai de muncitori care se joacă și cu calculul integral, de bătrîni care în fața unei soluții căutate ani și ani prin alte orașe își țuguiază buzele și, pocnind din degete, își propun o rezolvare, o companie de tip care și atunci cînd stau valorează mai mult decît zece armate de silitori, care nu te primesc pînă cînd nu-ți verifică stofa, pînă nu te evaluează ca la un tirg, de parcă ar voi să afle cîți bani faci și cite parole se mai pot scoate din tine. Dacă ai lucrat 10 ani la Cugir și nu te-au dat afară te poți socoti un fel de doctor în mecanică, ești cineva, și pe unde te duci e de ajuns să zici de unde vii. Mulți oameni a făcut orașul acesta și multe întreprinderi mecanice au crescut din coasta lui, de ici un om, de colo altul, ademenindu-i spre a se lăuda apoi cu ei. La crema meseriașilor ajungi mai greu. Ea nu se mișcă din acea strînsoare a munților cumînțiți de întîlnirea cu Mureșul. Cei de la Alba Iulia au reușit să aducă la acel început de lume și cîțiva meseriași de Cugir. Mare le-a fost dezamăgirea acestora în acele zile de început. Ei știau ce este o ceașnicărie de proporțiile unei întreprinderi, aveau termen de comparație și poate că se simțeau păcăliți. Și apoi nu era așa mare nevoie de mina lor de artiști. În fond nu prea se îngheșuie micronii cînd este vorba de utilaj de construcție sau de cel necesar industriei lemnului. La o adică strungul de lemn e bun și dacă scoate un milimetru sau doi precizie, uneori e suficient să aibă și-o toleranță de-o

palma. Apoi Ifronul Diesel 204 e un fel de tractor cu cupă și din moment ce motorul vine gata făcut, mare artă nu-ți trebuie să faci o caroserie. Acestea erau gîndurile bătrînilor vulpoi ai Cugirului, veniți la Alba Iulia doar din motive de apropiere de casă, regretînd însă această veritabilă academie de mecanică unde crescuseră și dobîndiseră un oarecare prestigiu de meseriași de elită. Inginerul Ioan Beca venise și el tot în acele zile de început, cînd

toate sectoarele, în industrie, în agricultură, în comerț, la drumuri, peste tot. Inceț încet, pe măsură ce spațiile libere dintre hale începeau să semene cu o curte, nu cu un șantier de construcții, cei de la utilaj au prins curaj. Au izbucnit și utilajele pentru fabricile de case, iar acum au ieșit spre minerit, construind utilajele pentru exploatarea cărbunelui, pentru preparare și altele necesare șantierelor hidroenergetice, mașinării unde nu mai merge nici cu

mintea să le strunjească și lor o piesă de mari proporții. Să vină să te roage Cugirul e ca și cum ar veni muntele la Mahomed. Un maistru venit la Alba de la celebra școală mecanică a fost întrebă la plecare, mă Mermezan, tu nou, fabrica aia goală, ce să faci acolo? Și maistrul Zeno Mermezan n-a putut răspunde mare lucru și rugămîntea celor de la Cugir a fost mai mult decît o gîdilare de orgoliu pentru cei plecați de acolo, maistrul Petru Năsu,

și bătrîni vulpoi veniți de la Cugir își țuguiază acum buzele în stil de mari meseriași și apoi pocnind din degete sau invîntînd un creion încep să contureze soluțiile. Apoi se împart pe secții și pe schimburi, se string pe echipe și discută, se întorc la mașini și în atmosfera aceea cenușie cu miros aparte se concentrează. Salopetele sînt innegrite, șepcile sau băștile sînt tîbăcite de praf și mașinile fluieră dar nu atât de strident cum îți se pare cînd vii din afara acestei lumi. Căci dacă praful fin de fontă și-a intrat în porii pielii, ne mai ieșind nici după frecatul cu piatra de polizor sau cu rumeguș îmbunătățit cu săpun, dacă lichidul de răcire, moale și răcoros și-a stropit încheieturile, atunci și mașina te ascultă, merge cu avans rapid pînă la gîdă și acolo se oprește la țanc fără a se trozni de metal, atunci și uleiul îmbibat în asfalt, și grătarele de lemn, așezate în fața mașinilor au un parfum aparte, și torsul mașinilor începe să aibă în el ceva muzical iar piesele de pe margine, unele în lucru și urite, altele terminate și vopsite ca o domnișoară fardată, și ele încep să aibă o siluetă agreabilă, să-ți bucură ochiul, să te liniștească chiar. Dar pentru aceasta trebuie să fii în lăuntru și această lume aparent banală să fie chiar viața ta, să-ți intre în memorie ca un cîntec și să-ți dăruie amintiri din care să ieși frumos și să începi să trăiești și tu cu sentimentul că acolo, printre mașini, printre piese, lângă un strung la fel cu alte mii sau sute de mii de strunguri, într-o hală cu sute de oameni, chiar și acolo ai început să fii cineva.

Cum ajungi să fii cineva

soseau primii oameni și cînd firma publica anunțuri peste anunțuri în căutarea de oameni. Ba una dintre primele sarcini profesionale ale inginerului Beca, acum șeful secției prelucrării mecanice, era să se îmbarce într-o mașină și să colinde Apusenii în căutare de băieți pe care să-i convingă să vină la utilaj. El pornea cu mașina pe un traseu, și o altă echipă bătea mîntii pe partea cealaltă. Și cu excepția bătrînilor vulpoi veniți de la Cugir, toată lumea a început acolo, a învățat să trăiască și să crească mare, să-și facă un rost în meserie și-n viață, să meargă pe picioarele lui în același timp cu firma. Mirarea lor a fost că, la puțin timp, oameni din toate domeniile economiei au năvălit peste ei, comandînd la început acele ifroane într-un fel banale, dar extrem de necesare în

palma, nici cu „ochiometrul“, așa cum au crezut pe la începuturi primii veniți. Cei de la utilaj din Alba Iulia în scurtă vreme au ajuns ca de la nimic să fie și ei cineva. Au doar două sute de furnizori și livrează pentru 2100 de beneficiari, fiind o întreprindere integrată, cu uzinare, turnătorie, tratament termic, montaj, atelier de prototipuri. Și culmea, această firmă de numai 15 ani, a început să aibă orgoliu meritate. Școala unicatelor a format destui artiști. Apoi deviza, dăm casă oricui vrea să muncească, și grija pentru noii veniți i-a legat într-un fel. Parcă nu mai erau chiar la marginea lumii o armată de începători care căutau cu disperare un reazem. Marea lor satisfacție, un fel de revanșă pentru orgoliul începătorului, a fost atunci cînd cei de la Cugir au venit cu rugă-

Gheorghe Stremțan, Anton Gruiian și ceilalți întorși acasă. Crescuseră și ei mari și asta era dovada că deveniseră cineva. Nu mai aveau de ce să roșescă, chiar dacă unii, mai tineri, aici învățaseră să țină în mînă o piilă sau o cheie de 19—22. Și pentru ei adunarea lor generală e un fel de bilanț de sfîrșit de drum pentru a începe un altul. Și ce trebuie să răspundă? În acest an debutează cu funciunare complexe, cu alte utilaje cu statut de unicat. Anul trecut au scos un spor de 16 milioane la producția marfă, au depășit productivitatea muncii cu 5119 lei pe fiecare muncitor, și-au realizat exportul pe care l-au livrat pînă la 30 septembrie și acum o iau de la capăt. Cum? Soluțiile îi privesc. Directorul Alfred Zatoschil le spune doar ce trebuie făcut, și cei între două virste, începătorii de ieri

— **Dv., tovarăse Ion Cucu,** comandăți un excavator cu rotor, un așa-zis „excavator gigant”, care e chiar un gigant. E înalt cit un bloc cu 10 etaje și greu de 2000 de tone. Are și un grad extrem de complexitate tehnică, este de fapt o uzină, o ultramodernă uzină, și, slujit de o brigadă de 51 de inși, păstorită de dv., dă zilnic cite 14000 de metri cubi de lignit. Iar dv., șeful cel mare, n-aveți decit 37 de ani! Și, după cite știu, pină prin anii '65 erați un flăcău de țară, hălăduind cu oile pe dealurile Rovinarilor!

— Nu sint cel mai tinăr „șef mare” peste excavatoarele Rovinarilor, sint destui mai tineri ca mine. Și toți sintem primii din neamul nostru încălțați cu cizme de muncitori.

— **La cărbune tinăr, oameni tineri!**

— Chestia cu „cărbunele tinăr” ar trebui, cred eu, explicată, așa încit cititorii dv. să înțeleagă mai bine ce înseamnă Gorjul minier, ce înseamnă politica energetică a partidului și datoritiile noastre, ale celor chemați s-o înfăptuim.

— **Vă ascultăm.**

— Cărbunele nostru e tinăr nu doar ca descoperire, ca așezare a sa în planul valorificării avuțiilor naționale, ci și ca virstă. Ca virstă geologică. O să vă zic aici o poveste, una adevărată. Să tot fie vreo 20—21 de ani de atunci, abia imi descăltăsem opincile și venisem la mină, cind un specialist străin, nu mai știu ce era, parcă englez, aflat în vizită pe la noi, și-a arătat o nedumerire, o mirare a lui. S-a mirat, în fața șefilor noștri, de „graba”, zicea el, cu care românii n-au mai stat să aștepte niște milioane de ani ca să recolteze un cărbune mai „matur”, mai ales în calitate ca și vinul vechi. Eu cred că, la ceasul ăsta, specialistul acela străin ne aplaudă, zice „bravo vouă, românilor!” Căci criza energetică nu ne-a surprins nepregătiți. O politică energetică realistă și de bătaie lungă, gindită de secretarul nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a mai micșorat acestei crize din efectele care fac ravagii prin alte părți. Chiar dacă nu putem fi — n-avem cum fi, ca trăitori în această lume! — scutiți de niște necazuri ca dau de furcă întregii lumi.

— **Ce cunoștițe i se cer unul excavatorist?**

— De electronică și de mecanică, în primul rind. Dar și de minerit, de geologie... Da, nu vă mirați, de geologie, căci pământul e plin de secrete, nu știu ce-ascunde, te trezești cu tot felul de roci sau de materiale eterogene, alandala dispuse, sub botul excavatorului, și ce te faci? Și mai trebuie să fii și hidrolog, căci legătura între fragmentele rocilor e făcută adesea printr-un așa-numit „ciment” sau „beton”, adică printr-un amestec de gresii, marne, argile, depuneri de carbonat de calciu etc. Apele îl pot străbate lesne, betonul ăsta primitiv se dizolvă, apar „chei” subterane, da, „chei” cum sint cele ale Bicazului sau Săhodolului, iar rocile rămîn într-un echilibru atît de nesigur încit și-ar fi frică să spargi de ele un ou, darmite să le străpungi cu excavatorul. Eu m-am bătut cu apele chiar acum, în februarie, am înnotat cu excavatorul prin ele, a trebuit să le alung, lăta-mă deci și „hidrolog”, deși n-am patalama pentru meseria asta. Patalama am pentru trei meserii, pentru cea de excavatorist, de lăcătuș și de miner. Toți cei de pe excavatoarele cu rotor sintem policalificați, altfel n-am reușit să răzîmbim ce avem de răzbit.

— **E mare planul întreprinderii dv. pe anul ăsta?**

— Cu 1,5 milioane de tone mai mare ca anul trecut. Și cu 5 milioane de tone peste realizările noastre din '85.

— **Se poate îndeplini?**

— Se poate. Brigada mea l-a depășit, în ianuarie, cu 50 la sută, iar în februarie cu 20; asta din pricina apelor, altfel făceam mai mult.

— **V-a întrecut cineva?**

— Nu știu... Aici m-ați prins, ar fi trebuit să știu. Poate că m-o fi întrecut Constantin Căldărușe, e mai vechi excavatorist ca mine, ori vreunul din Vlădoieni. Sint doi Vlădoieni, frați gemeni, zmei ai excavatorului, care se bat între ei și se bat cu noi toți pentru locul frunții al întrecerii.

— **Sincer, fără să vă jignim, cine e cel mai bun excavatorist din I. M. Rovinari?**

— Tovarășul director Nicolae Bercea.

— **Directorul întreprinderii?!**

— Mai răbdați o poveste?

— **Desigur.**
— Eu n-am fost de față la ea, cum n-am fost nici la cea cu specialistul acela străin, dar la noi, în cărbune, lucrurile se află repede, mai cu seamă cind e vorba de recorduri în meserie. Noi prin asta trăim, prin recorduri; chiar Gorjul carbonifer, cu tot ce înseamnă el pentru România, e un record. Cine s-ar fi gindit, pe vremea cind intram eu în mină, că noi, gorjenii, o să dăm, cum dăm azi, de peste 30 de ori producția națională a branșei din '65? Dar să vă spun povestea. S-a întâmplat cind tov. Bercea era mai tinăr. Și-acum e tinăr, e cu numai 3 ani mai mare ca mine, dar atunci abia ce ieșise

blemele-cheie ale anului, ale cincinalului, ale bătăliei pentru forța energetică națională?

— Sint mai multe, dar m-aș opri la două: calificarea și disciplina.

— **Cum stați la I. M. Rovinari cu calificarea oamenilor?**

— Stăm cum stau toți, toate întreprinderile miniere din Gorj, adică nu chiar grozav, deși în unele laturi, zic eu, stăm mai bine ca alții. Nu stăm grozav în ce-i privește pe absolvenții cursurilor de calificare. Învață la aceste cursuri, nimic de zis, carte bună, vreau să spun teorie, dar prea puțin despre problemele mari, unele grele și foarte grele, cu care se ciocnesc în carierele de căr-

uitai să vă zic, aceste testări, și nu altceva, sint cele ce-l promovează pe om într-o categorie sau alta.

— **Și dv., specialistul Ion Cucu, sinteți testat?**

— Da, mă testează anual o comisie condusă de tov. inginer Gheorghe Goșa, șeful carierei Rovinari-est, unde lucrez. Și dacă ați ști cum mă sucește și mă-nvîrtește tov. Goșa!

— **Adică luați loc în bancă, așa, ca ultimul puști, și așteptați, tremurînd, întrebările?**

— Intocmai.

— **Și nu vă simțiți umiliți?**

— Eu unul, nu. Alții...

— **Cum se simt alții?**

Din partea unui îndirjit truditor al cărbunelui,

transmitem către ortacii și șefii lui din bazinul Gorjului

întrebarea pe care, cu adevărat spirit revoluționar, și-o pune sieși

„Cite ierni grele trebuie să mai vină, ca să învățăm să ne pregătim pentru ele?”

din facultate, avea 25 de ani. Dovedise dînsul niște priceperi care-l împinseseră pe scaunul de șef mecanic al carierei Beterega. Într-o dimineață, telefonul de pe birou l-a vestit că excavatorul cu rotor, inima carierei, se-oprise. Cei de față la clipele alea îl și vedeau pe tov. Bercea alergînd disperat într-acolo, cale de citeva dealuri, deci de citeva ceasuri, timp în care producția ar fi stagnat. Numai că tov. Bercea, prinzîndu-l prin stația-radio pe omul de pe excavator, l-a pus să spună exact, pe secunde, ce anume făcuse, ce mișcări, ce manevre, în ultimele 15—20 de minute. Apoi l-a pus să repete, l-a oprit la niște vorbe, l-a trimis îndărăt, la niște gesturi pe care celălalt se pare că le uitase, și, după ce s-a gindit niște clipe, i-a ordonat să se ducă la panoul automat, la un anume buton din mîile de butoane ale comenzii electronice a mașinii. Și să apese pe butonul acela. Omul a apăsat și excavatorul, imediat, s-a urnit din loc. Martorii întimplării erau, și de data asta, niște specialiști străini, reprezentanți ai firmei care cooperează la fabricarea excavatorului. Toți au rămas cu gura căscată, s-au mirat de știința și de iuteala cu care acționase tov. Bercea. Ca și specialistul acela ce se mirase de „graba” cu care românii se apucaseră să valorifice energiile încaluate în solul lor.

— **Cît costă excavatorul pe care-l aveți în primire?**

— Aproape 200 de milioane de lei.

— **Și nu vă sperie răspunderea asta?**

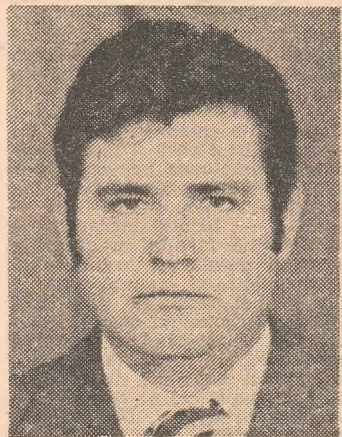
— De ce să mă sperie?

— **Iarăși n-am vrea să vă jignim, dar (povestea cu tovarășul director Bercea e elocventă!) nu credeți că asemenea mașini-uzine, extrem de complexe și foc de scumpe, s-ar cuveni să stea sub comanda unor cadre cu pregătire înaltă? A unor ingineri, să zicem?**

— Sint șapte ani de cind s-a hotărît ca mai mulți ingineri, subingineri și tehnicieni cu calificare înaltă, toți oameni tineri, de viitor, să fie scoși din producție, de fapt din birouri, și școlarizați, prin cursuri de cite-o lună, pentru comanda excavatoarelor cu rotor. Dar după școlarizare, toți, sau aproape toți, au fugit, unii cit mai departe de Rovinari. Eu nu-mi permit să-i judec pe acei tovarășii ingineri, dar cred că dv., ziaristi, i-ați putea căuta și întreba de ce au fugit, de ce s-au temut de excavator? Ar fi învățat, conducîndu-l, cit în trei facultăți, v-am spus cu cite științe și iscusințe are de-a face insul de pe „rotoare”? Nu mai vorbesc de partea materială, care nici ea nu-i de colea. Odată urcați pe excavatoarele mari, dînșii ar fi fost încadrați ca muncitori specialiști treapta a doua, cum sint eu, cea mai înaltă dintre categorii, pornind de la 4200 de lei retribuție tarifară. Într-o fabrică, un inginer ajunge abia după 7—8 ani la banul ăsta, și numai dacă trage, nu glumă! Apoi ar fi cîștigat și mai bine. Eu nu mă duc astăzi acasă fără șase-șapte mii de lei pe lună, de multe ori iau cite nouă sau cite zece.

— **Care sint, după dv., pro-**

bune. Știu bine legile lui Kircoff, dar nu știu să dreagă avarii, să facă reparații la liniile tehnologice importante, și asta-i grav. Excavatorul sau mașina de haldat nu stau din cauza lui Kircoff, ci a unor defecțiuni mecanice sau electrice. Nu se învață la cursuri tehnologice reparațiilor, drept care fiecare le face așa cum îl taie capul, nerespectînd ordinea strictă a operațiilor, stabilită încă de fabricantul sculei! Ades, băieții ăștia nu se pricep

De vorbă cu excavatoristul-șef de brigadă ION CUCU, de la întreprinderea minieră Rovinari.

să facă nici măcar o vulcanizare ca lumea a covoarelor de pe benzile transportoare. Adică o fac cum o fac, dar cind să zici și tu, acolo, dă doamne!, numai ce-i vezi că se urcă pe benzii cu cizmele negre de mil, și atunci adio vulcanizare! Deci teoria ca teoria, iar practica... Nu zic, în viitor toți acești tineri vor trebui să fie doctori în științe, tobă de carte, dar pină atunci... La noi, la Rovinari, s-au luat în privința asta niște măsuri. Cei mai buni specialiști ai I.M.R.-ului iau loc la catedrele cursurilor de calificare, înlocuindu-i sau completîndu-i pe profesorii-maștri. Adică dîndu-le celor din bănci cunoștințele de care au nevoie aici și acum.

— **Ziceați că în unele laturi ale calificării stați bine, la asta vă refereați?**

— Și la asta, dar mai ales la ridicarea calificării. Anual, din octombrie și pină în iunie, două ceasuri pe săptămînă, toți oamenii cu calificare urmează cursuri de perfecționare a cunoștințelor, predate de virfurile tehnice ale întreprinderii. Se dau apoi examene și testări, în fața unor comisii deloc dispuse la indulgență. E și normal, căci oamenii noștri, ai I.M.R.-ului, au în grijă fonduri fixe în valoare de vreo 6,4 miliarde lei. O avere! O avere ce nu poate fi dată decit pe mîini pricepute! Sint incluși în aceste testări și maștrii, și inginerii, chiar și șefii de cariere, „frecăți” de o comisie pe care o patronează directorul. Tot dînsul patronează și comisiile care acordă categorii de la a 5-a în sus, căci,

— **Cum ați spus, umiliți. S-au învățat, îi rog să mă ierte că le-o spun, cu gîndul că dînșii sint „ași”, „corifei”!** Gîndul ăsta le-a rămas de pe vremea cind frunții întrecerii se cerneau prin sita cu găuri mari. Unii, deprinși mai mult să stea în prezidiu decit să se înhame la greu, au văzut în testecele astea ceva ca un fel de jignire. Au reclamat în dreapta și-n stînga, dar nu le-a mers. Au fost siliți să pună mîna pe carte și să se așeze în banca examenului, ca să recucerească niște epoleți cucerii prea ușor. Cine nu face față rămîne cu umerii goi.

— **Chiar așa?**

— Chiar așa. Cine nu acoperă cu ce știe categoria în care e încadrat, sal'tare neică, își ia rămas bun de la ea!

— **Spuneați că o problemă acută, alături de cea a calificării, o constituie disciplina.**

— Disciplina, da. Este vorba, înainte de toate, de absențele de la lucru. Dar și de „învoiri”, smulse încă din mîini prea largi, și de ore furate programului, deci de nereguli care trec prin conștiința omului. Vă zisei adineori, noi, cărbunarii din Gorj, sintem primii din neam încălțați cu bocanci sau cu cizme. Cei din Valea Jiului sint la a nu știu cîta generație de muncitori, au altă conștiință. Un miner din Lupeni, chiar dacă întirzie cu prietenii pină la două din noapte, în zori e la sut, treaz și ager, pe cind omul meu... Vedeti dv., acest om al meu încă nu știe, încă nu e convins intru totul de un lucru pe cit de simplu, pe atît de necesar: că preț pentru munca noastră: că minerii sint ca ostașii, sint chiar ostași, ostași ai marelui front energetic, adică în prima linie a înaintării țării.

Ca și pe front, defecțiunea unuia lasă descoperit un întreg sector. (Cum zicea tovarășul secretar general al partidului: e deajuns o fisură, o porțiță deschisă haosului, și unitatea economică nu mai e, cum ar trebui să fie, ca o redută, totdeauna puternică și victorioasă în luptă!). Dacă-mi lipsește un om din brigadă, brigada stă, excavatorul stă. La fel, dacă un om se face doar că muncește. Și cine să-l vadă, cine să-l tragă de mîinecă? O carieră de cărbune nu-i ca o hală industrială, din usa căreia inginerul sau meșterul să observe ușor cine lucrează și cine fumează. În întreprinderea noastră oamenii, cu utilajele lor, sint răspîndiți pe vreo 30 de kilometri pătrați. Mulți n-au în juru-le decit cărbune, pămînt și cer, își sint lor înșile paznici ai muncii. Dacă, să zicem, nu un excavatorist, ci un muncitor necalificat, străjer la punctul de deversare al unei benzi de lignit, se lasă furat de un pui de somn, se poate întimpla ca banda să se sfîșie. Deci ca excavatorul să încremenească, iar în golul producției să dispară milioane de lei. Milioane de lei pentru un pui de somn!

— **După părerea dv., cum s-ar putea întări disciplina?**

— Prin educație, în primul rind. Dar și prin niște măsuri organizatorice al căror cadru legal există, numai că noi cam uităm de el. Se tot vorbește de fluctuația oamenilor, de „plimbările” prin întreprinderi, s-au

scris tot felul de studii pe tema asta, dar s-ar părea că fenomenul ne scapă, încă nu-l putem stăpîni. Inșă fluctuația asta provoacă, zic eu, doar jumătate, poate că nici atît, din bebelele întreprinderilor în cauză. Cealaltă jumătate, pe care o putem stăpîni, provine dintr-o altfel de fluctuație, cea internă, adică din mișcarea nechibzuită a oamenilor în incinta uneia și aceleiași întreprinderi. Te pomeniști cu cite-un șef de sector care zice: hei, dumneata, cel de colo, de pe excavatorul ăla sau de pe banda aia, ia vino cu mine! Il ia pe om din formația lui și îl duce în alta, care merge mai prost, ca s-o „întărească”. Dar cum o „întărește”? În dauna celei slăbite prin pierderea unui om? Și cu un om care, intrînd în noua formație, e nevoit s-o ia de la zero, avînd de-a face cu alte probleme, cu alți colegi, cu alt stil sau sistem de lucru? Și care om, pe deasupra, vîzîndu-se mutat de colo-colo ca o păpușă, mai capătă și un simțămînt de nesiguranță, care numai bine nu-i poate face în munca lui?

— **Vorbeați de un cadru legal pe care nu-l folosim.**

— Mă gîndeam la noul mecanism economic-financiar și la autogestiunea muncitorească pe care el o implică. Oare folosim noi cum trebuie această democratică și puternică pirghie a progresului? Eu, Cucu Ion, am în primire, nu-i așa?, cu gestiune în regulă, excavatorul cu rotor 1400.1, în valoare de aproape 200 de milioane de lei. Dar eu, Cucu Ion, dacă mă cred buricul pămîntului, îl mai mare și mai deștept din toți, ori dacă nu cunosc, nu binevoiesc să cunosc (tot fiindcă mă socotesc al mai mare și mai deștept!) legile noului mecanism, importanța lor, păstrează gestiunea doar pentru mine. N-o mai impart și la șefii de schimb, la electricieni și la lăcătuși, nu-i dau fiecăruia din tre ei, cu act de predare-primire, citimea lui de răspundere, măsurată în bani. Și prin asta nu mai sint deloc deștept. Una, fiindcă ai din juru-mi, cu care impart și bucuriile, și necazurile, la necazuri ar putea să mă lase singur, căci nu sint răspunderea și în buzunarul lor. Și nici eu nu-i pot sancționa pentru nerăspundere, pe ce bază legală să-i sancționez? A doua, că dacă vine vreun șef ca să-l transfere pe vreunul din ei în altă parte, dezorganizîndu-mi formația, cel ce se vede în pericolul de a fi smuls dintre noi nu poate să zică: rogu-mi-te frumos, tovarășe, eu de-acu nu mă las cîntit, eu răspund aici de o gestiune, iar o gestiune nu se schimbă de azi pe mîine, cum schimbi o batistă!

— **Cum ați ieșit din bătălia cu iarna?**

— V-am spus, planul pe ianuarie și pe februarie l-am depășit. Făceam și mai mult, dar, știți, zăpezele mari, apele, viscocele... Vă citesc o întrebare în ochi, păi bine, tovarășe, o să ziceți, ce, a fost prima dată cind ați dat piept cu o asemenea iarnă? N-a fost prima dată, a fost a doua. Au fost, cum spunea cineva, două „ierni inedite” pentru mineri, cea de anul trecut și cea de acum. Dar se pare că va trebui să mai pice citeva ierni de aceleia soi, ca să învățăm să ne pregătim pentru ele.

— **Mai spuneați-ne, vă rugăm, ceva despre oameni. Despre oamenii Rovinarilor.**

— Întreprinderea noastră este cea mai mare din branșă. Dăm vreo 17 procente din planul național de cărbune, la lignit dăm și mai mult. Avem, ca atare, o forță muncitorească zdravănă, de vreo 3800 de oameni. Oameni care știu ce li se cere și procedeză în consecință. Vorbeam despre iarnă. Ei bine, știți că în iarna trecută oamenii noștri au trudit și la minus 30 de grade? Nemții, la minus 15, închid carierele, le pun călășuri ce vor fi scoase doar odată cu primăvara, căci la astfel de geruri covoarele benzilor transportoare devin casante, se sfîrimă cind nu te-astepti. Ai noștri le-au tot lîpit și le-au meșterit și au muncit fără istov cu ele. Deci conștiința muncitorească a luat și la noi un avans, un avans bun, așa cum a luat și calificarea. Ce ne rămîne încă de făcut este să folosim mai mult mințea omului, capacitatea lui de creație, de idee. Noi, pină azi, i-am folosit mai cu seamă puterea fizică, dar puterea asta e mărginită, se pare nu trece de 100 de wați. Pe cind puterea minții... De ce să exploatăm mărginitul cind am putea să exploatăm nemărginitul?

— **Vă mulțumim. Noroc bun!**

— **Noroc bun!**

ILIE PURCARU

E greu de crezut că, la douăzeci și ceva de ani, binele și răul sînt doar noțiuni cu sferă largă și lesne de încurcat una cu alta atunci cînd caracterizează niște fapte de viață. Și este cu atît mai greu de înțeles cum acest lucru li s-a putut întimpla unor oameni instruiți, trecuți, ani buni, prin școli. Departe de noi, deci, gîndul de-a accepta drept scuză — din partea unor bărbați în toată firea, cărora statul și familiile lor le-au asigurat cele mai bune condiții pentru a învăța, pentru a-și împlini vocația — necunoașterea fermei demarcații între bine și rău, între ce este și ce nu este admis de lege. Momentul pe care cei trei despre care vă vom vorbi l-au traversat este, intrucitva, inexplicabil. Superficialitatea, gîndul că tineretea își poate permite orice au condus la comiterea unei fapte pe bună dreptate sancționată de codurile noastre de norme morale, de legile noastre. Un moment, așadar, în care niște tineri s-au dovedit exagerat de risipitori cu propria lor vîrstă. Dar, să reținem, un singur moment.

În dimineața zilei de 26 octombrie 1984, miliția i-a găsit — într-una din camerele căminelor studențești din Regie — pe politehniștii Adrian Lungu și Vili Gheorghiu împreună cu Marian Danielescu (A.S.E., anul III) jucînd zaruri pe bani (românești și nu numai). Anunțat de către administratorul căminului, rectoratul Politehnicii bucureștene dispune exmatricularea lui Adrian Lungu și Vili Gheorghiu (la A.S.E. neaflîndu-se nimic despre această întimplare, Marian Danielescu nu este pedepsit în vreun fel, permițîndu-i-se, la cerere, transferul, împreună cu soția sa, la Iași, unde se mutaseră socrii săi). Sancționarea celor doi a fost, incontestabil, o măsură de-o extremă asprime. Mai gravă decît oricare alta — în cazul unor studenți care intraseră în facultate pentru a o absolvi, pentru a-și croi un drum drept și sigur în viață. Sancțiune severă, exemplară, dar — o spunem și noi, o recunoșc și ei — pe deplin meritată. Un duș rece urmat de un teribil sentiment de rușine față de cei de-acasă, de colegi, de toți cei ce investiseră în ei speranțe. Prezența lor printre studenți devenise, în acele momente — au înțeles foarte bine — de netolerat. Au priceput apoi, cu luciditatea pe care clipele de cumpănă ne-o oferă, că trebuie luat totul de la capăt, că, pînă cînd vor putea iar să pătrundă într-un amfiteatru, trebuie să-și ispășească vina și să demonstreze tuturor că au putut învinge clipa aceea de rătăcire.

Sigur că, înainte de toate, pe Adrian Lungu l-a bătut gîndul să plece acasă, la ai lui, la Tirgu Mureș. Are părinții ingineri. Dar cum să cazi, la 24 de ani, pe capul alor tăi, spunîndu-le, pur și simplu, că, după ce ai mai rămas o dată repetent și ei ți-au refuzat ajutorul, împingîndu-te (cel puțin așa înțelegi și procedezi tu) să-ți deschizi în camera de cămin dușea unde să-și servești pe toți întirziatul cu pepsii, bere și țigări, și chiar să-ți permiți ca, din toată sărăcia, să joci table pe cartușe de țigări greu de găsit și să pierzi nu unul, ci zece —, cum să pleci, așadar, acasă,

convins că vei fi admonestat (eufemistic spus), negat ca personalitate etc.? Mai bine o apuci încotro vezi cu ochii. Și vezi un șantier. Devii muncitor necalificat al Antreprizei de instalații electrice și automatizări București, șantierul 2, Băneasa. Ești un fel de copil de casă. Întii — lucrezi într-un birou (știindu-se că ai fost student și, ca atare, meriți mai puțin praf pe salopetă). Apoi, cînd colegii se mai obișnuiesc cu tine și nu mai sînt așa impresionai de vechiul tău statut, treci la o magazie, ca manipulant. În continuare — merceolog prin unitățile din Capitală și chiar delegat la Gheorghieni, cu care ocazie îți revezi și părinții. Prilej de a te comporta demn, sobru, ca unul care-și cîștigă existența din muncă cinstită și grea. În fine, ajungi ceea ce te-ai gîndit de la început că vei ajunge, membru al unei echipe. Inițial, numești asta o neșansă, pentru că, în timp, ea să-ți apară drept contrariu. O echipă urma să meargă la Lehliu, pentru o lucrare la un siloz, unde trebuiau puse la punct niște instalații electrice la motoare. Ai fost cooptat în această echipă. De ce? Pentru că ești bun? Pentru că se poate conta pe tine? Pentru că trebuie să simți pedeapsa? Nu mai contează. E greu. Te trezești zilnic la 5, mergi în gara Obor, iei trenul care te aduce după 12 ore înapoi. Cei din jur nu se plîng, așa,

Vili Gheorghiu își roagă soția să mai facă o cafea. Stăm de vorbă în bucătărie, singura încăpere mai mobilată din apartament. Sînt mulțumiți că l-au găsit de închiriat, plătînd numai întreținerea și telefonul. S-au căsătorit în '83. Erau amîndoi studenți. Făcuseră cerere pentru căminul de familisti, dar degeaba. Li s-a născut apoi fetița, chiar atunci cînd el — jucătorul ocazional de zaruri — fusese, ca și colegul Adrian Lungu, exmatriculat. Soția intrerupsese și ea facultatea, din cu totul alte pricini, legate de copil. Momente grele, de căutare a busolei, de lipsuri, de alergătură. Cine să-l angajeze ca muncitor necalificat? Dar pruncul nu știe și nici nu e bine să afle legile dure ale traiului în doi. Și cînd spune „doi”, gîndul îi alungă imediat spre fosta (ce să-i faci, oricît i-ar fi fost de dragă, tot „fosta” era) facultate, unde numai două luni îl mai despărțeau de absolvire. Bate orașul în lung (și e lung!) și-n lat (la fel) pînă găsește un post la I.L.R.U.C. Se integrează repede și bine. Lecțiile permise pînă acum de la o existență cam în dodii l-au marcat. Mai intrerupsese facultatea, dar din cauză de boală. Acum, însă, scuza aceea nu mai rezistă. Voia să revină la Politehnică, merita asta, dar pînă atunci... Muncitor necalificat fiind, a reușit o asimilare deosebit de importantă pentru întreprindere: o insta-

naționale la olimpiadele de matematică, (dar, oricum, un candidat serios și mereu cu șanse la orice facultate a Politehnicii) Marian optează inițial pentru automată. Îi place cum sună. În primii doi ani, totul e O.K. În cel de-al treilea — nu mai dă pe la cursuri decît pentru a-și întîlni amicii și a mai schimba o vorbă cu ei. Pe la examene — deloc. Rămîne repetent. Bîsează anul cu gîndul că a comis o greșeală. Între timp, fratele mai mic renunțase la Politehnică și luase, primul, la matematică, la Iași. Marian nu abandonează. Se duce la cursuri, dar pierde un examen din pricina întirzierii cu care se prezentase cu o lucrare. Furios, renunță și pleacă acasă. Tatăl (mama era trimisă, în interes de serviciu, în străinătate) plînge, dar n-are cum îndrăpna lucrurile. Marian devine lucrător topo. Poartă, pe coclauri, un băt gradat în mină. Se căsătorește și nu acceptă ideea numeroaselor deplasări pe care i le-ar impune noua sa profesie. De muncă nu se teme. Ba chiar i se pare plin de pitoresc gîndul de-a munci cu adevărat. Cu spinarea. Se duce în Insula Mare. Traversază, zilnic, Dunărea cu bacul. Poartă, în servietă unde își ține pachetul cu mincare pregătît de acasă, cărțile pe care le studiază cu gîndul unei noi admiteri. Mută arpile aspersoarelor. Cară saci. Nu-i rău. Îi e îngăduit să învețe și învață. Îl duce capul. Ia admi-

de iarnă a acestui an. Dar iată că, la 17 februarie 1986 dosarul penal purtînd numele celor trei foști (și actuali) studenți ajunge din urmă viața. Lungu, Gheorghiu și Danielescu sînt condamnați la cite un an de închisoare, cu obligație la muncă corecțională pentru încălcarea legii. Cosmarul reîncepe. Danielescu, aflat cu puține luni înainte de sfîrșitul facultății, obține aminarea pedepsei pînă la finele anului de învățămînt. Ceilalți doi sînt debusolați. Îi pîndește, o nouă exmatriculare. O mai merită? Vor ști să depășească și acest moment, mai greu decît precedentul? Îi vor mai ține puțurile? Le va mai rezista moralul? Sînt, cu toții, oameni în toată firea. Cel mai tînăr, Lungu, are deja 24 de ani, în vreme ce Gheorghiu a trecut de 30. Știu, iarăși, cu toții, ce înseamnă munca. Munca brută. Aceea care-ți îndoaie spinarea spre a te învăța să mergi drept prin lume. Dar — gîndesc ei și citeodată mai — și spun — iarăși?

Desigur, viața are meandrele ei; viteza de rulare a unor documente nu poate fi schimbată după voia și așteptările fiecăruia. Litera legii — hotărîndu-se condamnarea celor trei la un an, pedeapsă ce trebuie executată la locul de muncă — a fost făcută cunoscută lui Adrian Lungu și Vili Gheorghiu la peste un an de la cea întimplare nefericită, timp în care cei doi au muncit, conformîndu-se întru totul spiritului legii. Au muncit cu seriozitate, dovedind că acea sancțiune, care le-a întirziat absolvirea facultății, le-a oferit șansa de a putea privi altfel lumea, de-a deveni mai tari, mai stăpîni pe ei și pe fiece clipă a existenței lor. Fără îndoială, hotărîrea e dreaptă, așa gîndesc chiar ei, dar anul pe care trebuie să-l muncească a fost o dată muncit, dovedindu-le celor doi că a lucra în mijlocul unui colectiv muncitoresc reprezintă cel mai direct și mai eficient mijloc educativ. Viața, iată, merge mai repede decît hirtilele în care a fost consemnată fapta lor nechibzuită. Cei doi au probat că și-au înțeles vina și că au făcut totul pentru a și-o repara, fapt recușit cu claritate din aprecierile date de către unitățile în cadrul cărora au muncit. Au arătat tuturor și și-au arătat lor înșile că o pot lua, fără ezitări, de la început.

Trei bărbați așează în cumpăna unei întregi tinereti o singură noapte. Și noaptea trage mai greu la cîntar. Ei spun că au învățat din ea mai mult decît dacă ar fi fost nu doar să asculte, ci chiar să trăiască toate isprăvile din „1001 de nopți”. Duelul dintre viață și fotografia ei de la un moment dat continuă. Risipitorii noștri par să-l arbitreze. Arbitri loiali care știu că adevărul e de partea legii și că atunci cînd ești vinovat nu-ți poți alege singur pedeapsa. Marea lor țarie, încrederea cu care privesc viitorul sînt urmarea unui alt mod, dobîndit nu fără eforturi, de a vedea lumea — bărbătește, siguri că nici o încercare nu mai poate fi pentru ei de nebruit, chiar dacă viața li se arată atît de aspră încît le cere să plătească de două ori pentru același lucru.

DAN MUCENIC
GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Viața a mers mai repede

Încît nu poți protesta. Nici n-ai avea de ce. Te simți util. Te simți de-al lor. Dar gîndul la fosta studenție nu-ți dă pace. Știi că ești în stare să faci o facultate, s-o iei din nou de la capăt. Vrei să dai la Universitate, la geologie-geografie. Ai avea nevoie de cîteva săptămîni, măcar două, de concediu fără plată. Șeful de echipă nu e de acord. (Asta n-ar fi trebuit scris, așa-i?). Sînt, înțelegi bine asta, și oameni care nu-ți iartă nimic, pentru care viața nu e o simplă cursă cu obstacole, ci un traseu pe care n-ai voie să rațezi. Pînă la urmă, concediul ți s-a aprobat. Ai învățat pe rupe. Știai deja ce înseamnă munca, orele puține de somn. Ai reușit. La zi. Dar te-ai reintors între cei deveniți „ai tăi”. N-ai mai fost primit în aceeași echipă. Nu e bine, citeodată, să mizezi prea mult pe alții. Chiar și atunci cînd nu mai consideri că viața e un simplu zar. Hai să fim cinstiți, acum, iarăși student, puteai merge acasă, în Ardeal. Dar ești mîndru. Ai cîștigat după o muncă în stare să-l doboare pe un altul. Ești mîndru. N-ai mai fi în stare să vinzi, pentru cîteva lei în plus, bere și țigări. Ești studentul Adrian Lungu. Un student care lucrează chiar și după ce-a luat admiterea la facultatea care-i este dragă. Ești un om pentru care timpul și-a acordat un răgaz neașteptat. Ești mai mult decît ai fost. Și mai puternic. Ai dovedit că poți. Că există. Că ai oasele tari și mintea ageră. Bună dimineața, studenție!

Copleșit de aducerile amînte,

lație care comută automat niște semnale video pe diferite ieșiri. Comutatorul lui e folosit în prezent la camerele de luat vederi și în televiziunea cu circuit integrat. Pînă să se apuce el de această lucrare, întreprinderea folosea materiale deficitare, din import. Vili le-a înlocuit cu piese românești. În tot acest timp, fetița crește la părinții lui — doi bătrîni care-și mai indulcesc amărăciunea pe care le-o provocase singurul lor fiu, îngrijindu-și nepoțica. Lasă — spun ei — băiatul nostru tot o să termine facultatea, chiar la serial, a pornit pe drumul unei vieți cinstite și nu mai vrea să dea înapoi. Așa a fost. Vili Gheorghiu a reluat studiul Politehnicii, reintegrîndu-se în anul al III-lea, la serial. A pierdut, adică, doi ani: cel din care a fost exclus și cel pe care îl face în plus, ca serialist. Dar cine, în aceste condiții, mai stă să numere boabele din ciorbă? Victoria, chiar așa condiționată și, am putea spune, incompletă, e — totuși — victorie. Asupra unui mod de-a fi excesiv de lejer. Asupra tuturor prejudecăților care învăluie mecul prin lume al unui exmatriculat. Vili își bea cafeaua intrerupînd și rînd unei povești în care e vorba despre un alergător de cursă lungă, neîmpăcat cu gîndul de a ieși al doilea dintr-o cursă la care doar el participă.

Al treilea risipitor, Marian Danielescu, are vocația de-a pierde. Brăilean, elev bun (poate nu chiar așa de bun ca fratele său mai mic, laureat al fazelor

Rămîn la convingerea, de-loc conservatoare și deloc retro — ca să nu mă îndepărtez prea mult nici de subiecții subiectului meu — că morala civilizației raporturilor inter-umane începe cu BUNĂ ZIUA și se întemeiază pe BUNĂ ZIUA. Vreau să spun, și secretul nici nu trebuie ținut, că așa cum este azi imperios necesar să ne preocupăm de cultivarea limbii, a limbii vorbite și scrise, față de care avem mari datorii pentru că e serios amenințată de o „exploatare” grav-neglijentă în mai toate straturile societății și pînă și în literatură, tot astfel e cazul să nu mai fim indiferenți la încetățenirea unui comportament la fel de neglijent în cadrul raporturilor noastre de toată ziua.

Să observăm întii faptul pitoresc (!) — deși eu folosesc un eufemism, — că foarte puțini oameni zicînd Bună ziua mai socotesc firesc să-și scoată și pălăria

sau șapca pentru a onora salutul. E de mirare, atunci, că tinerii abia au timp, „din mers”, să ridice un deget la închipuitul cozoroc al șepcii? Că zicînd, „din mers”, Salut, abia au timp să-și înregistreze nu răspunsul, dar măcar figura?!

Nu e vorba numai de graba societății supușă, și ea, gabei altei epoci față de „timpul retro” cînd un salut era un gest de recunoaștere și de respect și de angajare!

E vorba, cred eu, de o carență de dirigenție, ca să nu spun deschis de educație. De la salutul „din mers”, la răspunsul „din mers” sau în doi peri, și apoi la schimbul de replici „dure”, din tramvaie, troleibuze, autobuze, magazine, piață etc. pasul nu e greu de făcut și așa se și explică.

Nimeni nu contestă un ritm trepidant al vieții noastre cotidiene față de care reverențele invocate de mine pot părea, ca toate reverențele, pînă la urmă ridicole,

dar nu e mai puțin adevărat că nici ritmul, nici stressul, nici galopul timpului, nici sufocarea zilei de muncă și de viață cu atîtea „evenimente”, nu pot îndreptăți

Opinia unui alegător

Bună ziua!

lipsa de atenție față de propria noastră condiție umană. De mult n-am mai văzut pe cineva sîrînd ca un arc de pe scaun în fața unui ceteșan mai în vîrstă sau chiar în fața unei doamne. O amicalitate prea puțin inspi-

rată se insinuează și prin școli în raporturile dintre elevi și profesori, foarte străină de ideea de democrație; viznătoarea e rar dispusă să treacă dincolo de „Alege ce vrei”, în favoarea lui „Alegeți ce doriți”, la alimențarea, „Mai repede”, ține loc de „Poftiți”, „Hai tovarășe”, la oricare rînd nu lasă loc decît prea rar lui „Vă rog” și așa mai departe.

Dar eu sînt preocupat de ora de dirigenție unde cred că se poate face mult mai mult pentru civilizația zilei de mîine. Am asistat nu odată la discuții între vîrstnici și tineri petrecute astfel încît tinerii, lejer instalați în scaune sau fotolii, ascultau perorata vîrstnicului aflat, bineînțeles, în picioare, cu o „detășare” care m-a întristat. Nu cred că se poate gîndi în poziție de drepti cu minile lipite de vîșușca pantalonului dar nici nu cred că pot argumenta democrația mîinilor vîrite în buzunarele pan-

taloniilor, pînă la cot, în timpul unei conversații. Nu mai e nimeni, azi, cu deosebire sus pus numai pentru faptul că are o diplomă universitară, învățămîntul obligatoriu de zece clase a creat toate premisele unui anumit tip de civilizație comună: nu trebuie să ai neapărat șapte facultăți ca să dai respectuos bună ziua sau să vorbești gramat. De aici și nevoia exigenței pe care o reclam eu. Dar totul pornește din școală și, apoi, totul pornește din familie și din școală pentru că azi toate familiile sînt școlite. Pretențiile de a se vorbi corect și frumos românește, de a se apăra cu severitate chiar și limba și civilizația raporturilor are un temelie serios, social și de standard de viață. Între vorbirea agramată și BĂ! este o foarte strînsă legătură.

Așadar, stimate cititorule, BUNĂ ZIUA.

DINU SĂRARU

Brâncuși 110

„Nu vă pot spune cât de fericit sînt să pot face ceva la noi în țară!”

(Dintr-o scrisoare către Milița Petrașcu, în 1936, cu un an înainte de inaugurarea ansamblului monumental de la Tg. Jiu).

Omagiu gorjean

Cu prilejul aniversării a 110 ani de la nașterea lui Brâncuși, aniversare petrecută în acest februarie, ne-am dus din nou în Gorjul lui natal, la Tirgu Jiu, „lingă pietre și lingă fier”, cum spunea un cercetător-poet, lingă adevărurile elementare și sublime ale artei lui, trăind surpriza redescoperirii unor obizii de gând, a unei țări scufundate — țara din dedesubturi, țara-mătrice a ființei și ființei noastre artistice — pe care opera genului din Hobița a întors-o spre noi, smulgînd-o beznelor amniotice, așezînd-o vie și teafără în lumină, punînd-o în centrul de foc al cugetului nostru. E universalitatea intruchipării unui gând românesc, pe care acest aniversar februarie ne-a revelat-o aici, în orașul „Coloanei fără sfîrșit”, odată mai mult.

Ne-au dăruit această revelație câteva pagini din cotidianul „Gazeta Gorjului”. Un distins confrate, Xenofon Iacob, vechi și delicat admirator al lui Brâncuși, a inserat în această gazetă un serial (compus din patru ample episoade), intitulat „Brâncuși în amintirile dr. Nicolae Hasnaș”. Medic celebru în Gorj, cu memoria păstrată pios de discipoli, dr. Hasnaș a fost contemporan cu marele sculptor (erau cam de aceeași vîrstă) și, în epoca făuririi „Coloanei”, a „Mesei tăcerii” și „Porții sărutului”, i-a stat pe-aproape, curios față de ce se petrece și față de personajul care gădea insolita petrecere. În 1965, la vîrsta de 90 de ani, dr. Hasnaș și-a așternut amintirile pe hîrtie, intenționînd să le prezinte într-o conferință. Se pare că motive exterioare lui l-au împiedicat s-o facă. Recuperate de Xenofon Iacob, aceste pagini de a-

mintiri aduc o seamă de informații, unele inedite, despre arta lui Brâncuși și mai cu seamă despre omul-artist. Căci, cu discreția și cu ezitarea celui ce nu se socotește un mare specialist în artă (celecție pentru tinerii și chiar pentru vîrstnicii improvizată peste noapte în „exegeți ai lui Brâncuși”), dr. Hasnaș se abține să comenteze „artistic” ansamblul din Tg. Jiu, deși impresia pe care i-o produce acesta este cu totul covârșitoare, oferindu-ne în schimb o seamă de informații, stoarse chiar de la sculptor, în legătură cu ideea nașterii monumentului și a așezării sale sub umbra Paringului.

Despre semnificația ansamblului monumental de la Tg. Jiu s-a scris o întreagă literatură, sugerîndu-se cercetătorului de azi și de mîine al operei multiple și fertile ipoteze de interpretare. Amintirile dr. N. Hasnaș despre această creație de maturitate a sculptorului (ca și despre alte creații, unele rămase în stadiu de proiect) vin să lumineze, cu un plus de exactitate, niște sentimente și gânduri ale artistului, pentru unii încă obscure. Citînd rîndurile lui Nicolae Hasnaș și aplicatele comentarii ale lui Xenofon Iacob, ne fortificăm în ideea că Brâncuși, dăruind României sale cel mai impunător ansamblu din întreaga-i operă, l-a consacrat trăirii veșnice a eroilor, a strămoșilor săi din veac. Trăirii veșnice a românilor.

De unde se vede, odată mai mult, că omagiu gorjean al lui Brâncuși, rămîne — ca întotdeauna — mereu proaspăt, prin el vorbind de fapt omagiuul nostru, al tuturor.

ILIE PURCARU ■

Un poem pentru patrie

Prima brîndușă

Floarea de brîndușă
Este ca o ușă
Pentru-o primăvară
Ce-i dat să răsără
Cu flori și verdeață
Pentru-o nouă viață
Dată tuturor
Din acest popor
Cu-al verii belșug,
Nu cu boi la plug,
Ci cu mari tractoare
Pe-nțînse ogoare
Și semănători
La treabă din zori,
Din zori pînă-n noapte,

Mesterești buni în fapte.
Brîndușă cu tine,
Altă floare vine,
Nu una, o mie,
Căci natura-nvie
La vale, la munte
În țară, oriunde,
Ș-auzi glas de coasă
La ține acasă
Și-ncep să-nflorescă
Toate și să crească
Toate-n țara-ntreagă —
România dragă.

MIHAI BENIUC ■

Artistul — o conștiință a vremii sale

D.D. STANCU

„Muzica este esența ordinii”

— Din alțiia profesori pe care i-am avut, de ce credeți că ați rămas în memoria mea, D.D. Stancu?

— Trebuie să vă spun, cu toată sinceritatea, că nu mă așteptam să începeți cu o asemenea întrebare! Ea mă tulbură, mă emoționează, mă pune pe gînduri... Imi dau foarte bine seama că trebuie să răscolesc amintirile semănate în cei aproape cincizeci de ani, de cînd am stabilit primul contact cu învățămîntul, ca suplinitor necalificat, să realizez o sinteză a miilor de ore de muncă desfășurată, diversificată de la preșcolari pînă la profesioniști, și, nu în ultimul rînd, să stabilesc gradul de afectivitate, de respect, de prețuire, care, în mod firesc, se stabilește, pe parcursul întregului proces de muncă, între elev și profesor. Cred că aici trebuie să găsească izvorul răspunsului pe care trebuie să-l dau. De altfel, la această întrebare, chiar dacă nu mi-a fost pusă direct, în felul acesta, am căutat un răspuns în urma deselor întîlniri pe care le-am avut cu foștii elevi și studenți din seriile cele mai vechi, respectiv 1940—1941, pînă la cei care „și-au luat zborul în viață” acum 10—15 ani. Din atitudinea lor — în general —, din atenția cu care m-au înconjurat, din „surprizele” artistice-muzicale cu care m-au întîmpinat, din amintirile pe care unii din ei le-au depănat sau din cuvintele pline de dragoste, de respect și prețuire pe care mi le-au adresat, am înțeles că, în conștiința lor, eram orînduit alături de ceilalți colegi care le-au predat obiectele „așa-zise” „importante”. Foarte mulți dintre acești foști elevi, foști studenți, foști profesori veniți la cursurile de perfecționare organizate și conduse de mine mi-au întărit credința că în mîntea lor nu exista o „ierarhie” a obiectelor de studiu, ci un mod propriu de prețuire a dascălilor care predau diversele discipline, indiferent de faptul că unele erau socotite ca fiind „de bază” și altele ca „auxiliare”, „secundare” sau, pur și simplu, „dexterități”. Prețuirea pe care ei o acordau muzicii, ca obiect de studiu, era, de fapt, prețuirea celui cu care, împreună, încercau să dezlege

miracolul născut din lumea sunetelor.

— De fapt, ce înseamnă cîntecul pentru copii? Din structura lui, ce are primordialitate: textul, melodia sau imbinarea dintre aceste două elemente de structură?

— Cîntecul pentru copii — după părerea mea — este, în primul rînd, un mod și o cale de afirmare a viitorului cetățean într-o lume a trăirilor afective, în care se fac descoperite anumite valențe ale personalității lui în devenire sau, de ce nu?, formate chiar! Este un mesaj prin care forța lui sensibilă comunică cu lumea exterioară, dînd la iveală idei, sentimente filtrate în propria-i conștiință și transformate, în cele din urmă, în atitudini, în fapte — mai mult sau mai puțin — conforme cu codul etic al lumii în care trăiește și căreia i se adresează. În ceea ce privește cele două elemente de structură, textul și melodia, nici unul și nici celălalt — după părerea mea — nu poate avea primordialitate. Textul literar este purtătorul de idei, care vine să îmbogățească „bagajul” intelectual al copilului — pe de o parte —, iar pe de altă parte, să trezească imagini generatoare de sentimente superioare, de sentimente profund umane menite să-l instaleze cît mai sus în scara valorică a regnului; să-l îndepărteze de manifestările născute din instincte și să-l apropie de cele bazate pe gîndire, pe judecată, pe împletirea forței sensibile cu trăirile concrete, într-o societate civilizată... Melodia nu este altceva decît o „haină” sonoră care îmbracă întreg conținutul de idei izvorite din gîndirea și fantezia poetului și turnate în mesajul literar. Imaginile pe care le sugerează melodia, fără contribuția textului literar, sînt strîns legate de gradul de emotivitate caracteristic copilului de vîrstă școlară. Ele sînt izvorul sentimentelor, trăirilor interioare și — mai departe — al manifestărilor individuale și de colectiv. Să ne gîndim, doar, la felul în care reacționează o clasă de copii ascultînd melodia unui marș patriotic, apoi a unui cîntec de leagăn și vom avea îndată concluzia asupra locului și rolului îndeplinit de cîntec în

viața școlară!

— De ce ați scris pentru cei mici? Vi s-a părut că ar fi mai ușor?

— Înainte de a vă răspunde, dați-mi voie să vă spun că activitatea mea compoizistică însumează foarte multe lucrări aparținînd unor genuri diferite: vocale, instrumentale, pentru „cei mari”, ca și pentru „cei mici”, lucrări didactice și lucrări concertistice, prelucrări folclorice, activitate de cercetare în domeniul etnomuzicologiei etc.

— Dați-mi cîteva titluri de lucrări!

— Ar fi de amintit acel Curs practic de solfegei, realizare inedită prin abordarea sistemului modal ca prim pas în munca de formare a dreptății solfegice, lucrare de circa 700 de pagini, apoi Manualul pentru clasele a V-a, a VI-a și a VII-a, Formații de instrumente populare de suflat. Modalități de lucru, Cinci volume de folclor teleormănean, Două volume de folclor vîrșcean, Trei antologii de cîntece pentru școlari, Douăzeci de coruri polifonice, scrise în dublu canon pentru formații mixte camerale, Avem vîrștea sevei, 29 de coruri polifonice scrise în canon la 2, 3 și 4 voci egale, Troizeci de coruri pentru formații de voci egale, Dincolo de erizanteme, 40 de canoane la 2, 3 și 4 voci egale, pe versuri de Gheorghe Tomozei și multe altele. Este vorba de lucrări tipărite și de unele înregistrate pe discuri sau pe benzi magnetice, făcînd parte din fonoteca posturilor noastre de radio. După cum cred că puteți constata, n-a fost vorba de a merge în întîmpinarea comodității, de a fugi din calea responsabilității, de a-mi asigura, neapărat, un număr mare de lucrări care să impresozeze mai mult prin cantitate decît prin calitate... A scrie un cîntec pentru copii — afirm în deplină cunoștință de cauză, ca unul care servește acest gen de zeci de ani de zile — este un lucru foarte greu. Zic că e greu, pentru că în el trebuie concentrată esența a tot ce s-a acumulat calitativ pe parcursul multor ani de experiență compoizistică. Nu întîmplător, D.G. Kiriac, marele înaintaș al muzicii românești, afirma că, pentru a scrie un cîntec bun închinat copiilor, trebuia să meargă din școală în școală, să-l experimenteze cu copiii, adeseori să-l modifice potrivit cu tendințele pe care micii interpreți le manifestau în timpul procesului de asimilare. În același sens, I.D. Chirescu, ilustru pedagog și compozitor, ne îndemna la cursurile de la Conservator și, mai tîrziu, la secția corală din cadrul Uniunii Compozitorilor: „...copilul nu este o mașină de reproduș sunete și nici o bandă magnetică pe care poți înregistra tot ce dorești și care rămîne moartă atîta timp cît tehnica n-o pune în mișcare! El este un corp viu dotat de na-

(continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Argument

Naționalul craiovean la zi

În 1985, Teatrul Național din Bănie a intrat în cel de al 135-lea an de ființare! La mai mare! Un spectator craiovean, cu o vîrstă aproape de jumătatea vieții teatrului, împărțea ultimii 30 de ani de teatru de la Craiova în... 3 perioade distincte: prima — a anilor '57, perioada celebrului grup de actori veniți la Craiova: Sanda Toma, Silvia Popovici, Amza Pellea, Gheorghe Cozorici, Ioana Bulcă, Victor Rebengiuc, Constantin Răuțchi, Vasile Nițulescu... A urmat perioada Manu Nedeianu. Și a treia perioadă — e drept, scurtă (22 martie '73—24 sept. '74) — a fost aceea de sub direcția regretatului Amza Pellea. Despre aceste trei perioade s-au scris pagini întregi, chiar cărți. Despre cea prezentă (din 1969 — cu excepția „directoratului lui A. Pellea — la conducerea Teatrului Național se află Al Dincă) mai puțin.

„Personalitățile actoricești din actuala trupă craioveană mă... subjugă, ei sînt admirabili, dar lipsesc din presa centrală... Opinii de un patriotism local?! Să judecăm...”

Cu prilejul „Zilelor Caragiale” de la Craiova, Teatrul Național din Bănie ar putea prezenta **Integrala Caragiale**, adică prezentarea tuturor comediilor caragialiene (5), în plus drama, **Năpasta** și alte două spectacole inspirate din restul operei maestrului (**Pe-un franc poet** — recital Tudor Gheorghe și **Al matală, Caragiale**). Această **Integrală Caragiale** are un singur regizor: Mircea Cornișteanu. Din câte cunoaștem pînă în prezent, nici-un alt teatru din țară nu a făcut așa ceva! Mircea Cornișteanu a pus în scenă piesele lui Caragiale așa cum le-a scris EL.

● **Mircea Cornișteanu**: „E un poncif că orice mare text apare mereu același dar și mereu schimbat în raport cu epoca în care este din nou descifrat și cu personalitatea celor care încercă să-l recitească...”

Am revăzut, în acest februarie geros, **D'ale Carnavalului**. Spectacolul a fost primit ca la premieră!

Trecind la... contemporani, să notăm că D.R. Popescu e jucat la Craiova cu o piesă care-l reprezintă, **Paznicul de la depozitul de nisip**, spectacol prezentat în finala pe țară a Festivalului național „Cîntarea României” fiind distinsă cu premiul cel mai bun spectacol, iar actorul Ilie Gheorghe a obținut diploma de laureat și premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin (Hariton). Să mai reținem și amănuntul că piesa a fost, de fapt, incununată cu 13 premii! Interpretii: Ilie Gheorghe, Mirela Ciobă, Iancu Goanță. Regia: Mihai Manolescu (n. 1951) — premiul A.T.M. pe '85.

Luna decembrie s-a constituit într-o adevărată... premieră. Două spectacole-eveniment (**Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă**, de Tudor Popescu și **Preșul**, de Ion Băieșu), un prim „relief” în dramaturgia scriitorului Valeriu Anania, în cadrul suitei de colocvii organizate de Teatrul Național și desfășurarea, pe scenele „Naționalului”, a etapei finale la teatru în cadrul celei de a XVI-a ediții a Festivalului artei și creației studentești. În juru — D.R. Popescu și Marin Sorescu...

Despre cele două spectacole-eveniment (ambele în regia lui Mircea Cornișteanu, în ambele rolul principal deținindu-l Ilie Gheorghe) să ascultăm părerea autorilor, prezenți la premiere:

● **Tudor Popescu**: „Dintre cele șapte sau opt versiuni scenice pe care le-am văzut pînă acum, aceasta este una dintre cele mai pasionante, cea mai interesantă. Spectacolul craiovean merge în prelungirea propriilor mele idei. E un spectacol de echipă, actorii craioveni sînt excelenți... (interpretii: Ilie Gheorghe, Smaragda Olteanu-Mărgineanu, Tania Filip, Ștefan Mirea, Rodica Radu, Nae Gh. Mazilu, Lucian Albanezu n.n.) Am impresia că, de acum, fiind la a patra piesă care mi se joacă la Naționalul craiovean (după **Dulcea ipocrie** a unui bărbat matur, **Jolly Joker**, **Un suflet romantic**) aș îndrăzni să afirm că am și aici un public al meu. Mircea Cornișteanu a izbutit un spectacol de trăire, de stare. Și-a dat seama că această piesă, puternic realistă și profund ancorată în viață, trebuie să fie tratată așa — pe nuanțarea fiecărei replici. El știe să lucreze cu actorul, așa cum puținii din generația tinăru știu să o facă...”

● **Ion Băieșu**: „Spectacolul prezentat de Naționalul craiovean cu piesa mea, **Preșul**, este o mare și foarte plăcută surpriză pentru autor. **Preșul** se joacă de 14 ani pe scena Teatrului de Comedie din București, s-a jucat în foarte multe orașe din țară și străinătate, dar trebuie să mărturisesc că ceea ce am văzut aici, la Craiova, mi se pare varianta regională cea mai izbutită. Este aici o întreagă antologie de gaguri regizorale, soluțiile lui Cornișteanu pentru descifrarea fiecărui personaj mi se par cu totul inedite și... personale. Este un spectacol care nu numai că mă mulțumește, dar îmi dă încredere în puterile mele de scriitor comic, descoperind astfel că **Preșul** nu este o piesă bătrînă și, că, dacă ea a fost scrisă în urmă cu mai mulți ani, stă în puterea regizorilor și interpretelor să îi redea vitalitatea și tinerețea...”

În ultima zi a lunii ianuarie, o nouă premieră care a frunzit sufragiile publicului: **Cerul instelat deasupra noastră**, de Ecaterina Oproiu, cu actorii Smaragda Olteanu-Mărgineanu și Valeriu Dogaru. Regia: Remus Mărgineanu. Publicul craiovean așteaptă premiera... craioveanului Ion D. Sirbu: **Iarna lupului cenușiu** (regie: Mihai Manolescu), cu Tudor Gheorghe și alții.

Aprupo, ce a mai făcut Tudor Gheorghe în ultima vreme?

● **Tudor Gheorghe**: „În toamna anului trecut am fost în R.D. Germană, la Berlin, cu un spectacol al Radiodifuziunii române despre Lucian Blaga. Am fost împreună cu Adela Mărculescu și Ion Marinescu. Un duplex de poezie **Blaga**, noi și actorii din Berlinul răsăritean. Un spectacol de succes. Reîntorcîndu-mă la Craiova, după câteva spectacole prezentate în zona noastră, am luat apoi drumul sultanatului Oman, alături de ansamblul folcloric **Călușul** din Scornicești. A fost frumos, a fost inedit. Le-am prezentat folclor românesc, de care ei au fost plăcut impresionați. De fapt, întregul nostru program a fost mult aplaudat de spectatorii arabi, între care și Sultanul Omanului, spectacolele fiind susținute în capitala Omanului, Masqat. Eu m-am prezentat într-un frumos costum alb, un costum de-al nostru, de Dolj, o cămașă lungă care aducea ceva cu costumele lor tradiționale...”

În loc de **încheiere**: iubitorii de poezie și teatru din Craiova au fost marți, 11 februarie, martorii unui eveniment cultural de excepție. Studioul de poezie al Teatrului Național din municipiu, în colaborare cu revista **Ramuri**, au oferit celor prezenți un spectacol intitulat „**Tinerețea lui Don Quijote**” — o selecție din opera scriitorului Marin Sorescu. După ce Alexandru Fîrescu, secretarul literar al teatrului, Patrel Berceanu, poet, critic de teatru, și Constantin Barbu, eseist, au prezentat pe Marin Sorescu, actorii craioveni au „susținut”, într-o viziune proprie — versuri, proză, cronică literară din opera soresciană.

Ultima oră: Cit de curînd spectatorii craioveni vor avea prilejul și privilegiul de a (re) vedea spectacolul cu, **A treia teapă**, de Sorescu, în interpretarea, evident, a trupei Teatrului Național din Craiova.

Și, la toamnă, **Pluta Meduzei**.

ION JIANU ■

Festivalul național „Cîntarea României”

Clipe învinse și prin poezie

La numai o lună de zile, după ce tot în aceste pagini, sub genericul „Vetre de cultură”, consemnam bogatul Hronic al Făgetului așa cum se contura el din recentul Caiet literar-artistic editat de mai mulți ani cu pasiune, discernămint și un înalt simț al calității spirituale de Cenuclul „George Girda”, iată-mă dator să revin cu un nou comentariu, de data aceasta pe marginea plachetei de versuri „Clipe învinse” de Ștefan Marinconi, cel de al cincilea autor din această comună care apare cu o carte în librării. Fiind vorba, după cum o dovedesc paginile cărții, de un poet în toată puterea cuvîntului, nu sînt lipsite de interes unele date ale biografiei sale: Ștefan Marinconi este de baștină din Jupinești Făgetului, născut în 1950, absolvent al școlii de cultură generală numai, fost timp de nouă ani muncitor sticlă la vestita fabrică din Tomești, o localitate apropiată de comuna sa natală. Starea sănătății, respectiv inima, aflată într-o suferință vecină cu moartea, l-a minat, nu fără sprijinul obștii și al statului, către Spitalul din Grote Schur, unde marele chirurg cardiac Christian Barnard i-a făcut o operație salvatoare într-o perioadă cînd asemenea miracole se aflau încă la început. Rămînd credincios în cîntările sale poetice unei asemenea experiențe umane unice, Ștefan Marinconi, cu o temeritate exemplară ne poartă într-o permanentă veghe alături de el, în saloanele unde moartea se confruntă zilnic cu viața:

Departa, pierduți prin albul
fior
pustiții și învinși, de la sud
solitari peste-amurg și ascunși
ochii tăi exilați tind din nou
spre salon.

De departe pierduți, dinlăuntru,
de-afară,
ochii tăi rătăciți sînt acum
prima oară
spații mari cu, nemoarte,
străbătute de-un cord,
departe și-aproape, de la sud
cître nord.

Departa de a cădea în deznădejde și disperare, ca să nu mai vorbim de absența oricărei tențe a morbidității, poetul caută, „și” cuvintele se adapă din stele”, postură ce ne amintește pe cea a rapsodului popular care spunde undeva „inima mi-e găurele, / Ca noaptea cerul cu stele.” La acea margine de pămînt numai cerul cu stelele îi puteau fi aproape. Poate de aceea și într-un impresionant mesaj adresat „măcuței” de acasă, punctul de referință rămîne aceeași boltă cu stele!

Dar poate pentru a marca acest amplu și impresionant capitol al clipei învinse cu bărbăție și sensibilitate învecinată cu sublimul nu o dată să mai cităm în întregimea ei scurta poezie „Acasă”, scrisă la Grote Schur:

Acasă,
unde înflorește,
din tăcerea bolnavă
de așteptare,

lumina,
austeră privește
peste zboruri de cocori
înotînd spre țărnul veșniciei...

Acasă,
îmi zboară gîndurile,
la pămîntul în care
soarele își are sălaș,
Acolo rătăceam
pe sub cetini,
în vreme ce bătrînul meu sat
își deschidea cerul
și mă aștepta
cu inimi despicate de somn
și de veghe.

Ștefan Marinconi își dezvăluie astfel cu curaj și emoție secretul supraviețuirii sale eroice, obștea din care s-a născut și care-i dă viață din viața ei. Departa de a fi un pensionar compătimit al celebrului spital, poetul se afirmă azi cotidian ca un activist cultural de primă anvergură în satul și comuna sa, poezia fiindu-i nu o dată arma prin care a învins clipele grele prin care a trecut. L-am văzut odată interpretînd într-un montaj literar ce avea ca leitmotiv olăritul din Jupinești, căruia și în această plachetă îi închină cîteva versuri memorabile.

Placheta „Clipe învinse”, care e mai mult decît un jurnal liric al momentului dintre moarte și nemoarte, un univers poetic complex și pregnant în care patria și locurile natale, cu oamenii lor atît de dragi poetului, e un act de cultură săvîrșit cu eroism, sinceritate și talent, ceea ce nu-i puțin pentru un autor dintr-un sat, fie el și prodigios, cum este Jupinești Făgetului. Cenuclul „George Girda”, care în acest an împlineste două decenii, reperbează prin placheta de versuri a lui Ștefan Marinconi o nouă biruință, pentru care merită toate felicitările și prețuirea.

NICULAE STOIAN ■

Din peruzea în peruzea

Seria aventurilor lui Mărgelatu continuă imperturbabil, ajungînd, iată, la a cincea ediție. **Colierul de turcoaze** (regia, Gheorghe Vitanidis, scenariul, Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail) face să se desire și, la sfîrșit, să se „reconstituie” (cuvîntul aparține scenariului) un colier de peruzele de la gitul unei preagrătoase domnișoare vieneze (Marina Procopie) și, odată cu el, o afacere bancaropolitico-politistă pe care, evident, o descurcă nu oamenii Măriei sale, ci Mărgelatu plus nedespărțitul sau prieten Buză-de-iejure. Un trimis al Băncii Austriei, împreună cu fiica sa, intră în țară și este răpit (tot împreună cu fiica) chiar la granița de oamenii Agatei (Marga Barbu). Consulatul austriac din vremea lui Vodă Bibescu protestează și dă termen 6 zile pentru recuperarea străinilor, sub amenințarea cu intrarea în țară. Așadar, un fel de „săptămînă a înțelepților, pentru că nici aga (Traian Stănescu), nici Vodă (Ion Besoiu) nu au vreo idee constructivă și trebuie să vină deșteptăciunea zeflemistă și sufletistă a lui Mărgelatu ca să salveze situația.

Florin Piersic (în rolul lui Mărgelatu) își joacă personajul cu vădită plăcere (lucru ce s-ar putea spune despre majoritatea rolurilor lui, fiind fără îndoială unul dintre dăruții fără rezerve ai meseriei), chiar dacă, uneori, cu o copilărească plăcere. După cum știm, Mărgelatu se ferește de a fi frumos. (Anti) eroul care mestecă întruna semințe cunoaște însă fair-play-ul, știe să fie curtenitor, fără să accepte prea repede avansurile (în **Colierul de turcoaze** dulcea Ursula imperială — Marina Procopie — este de o muțenie mai mult decît expresivă în acest sens), nu-și pierde nici o clipă cumpătul, așteptînd întotdeauna „se coacă” momentul. Pe post de Sancho Panza și cal de bătaie (al ironiilor amicale ale lui Mărgelatu) — Buză-de-iejure (Sobi Ceh) luminează cadrele cu strălucitoarele lui cămăși albe și cu prezența mai mult decît oportună în scenele „de decalitate” (de bătaie).

Din peruzea în peruzea (des-coperite te miri unde pe urmele celor doi austrieci), cei doi leagă aventuri felurite: o scenă a intrării la han din care mai lipsea numai mucavaua Far-west-ului hollywoodian, vreo două „bătăi” bine făcute și „cathartice” mai ales pentru tinerii spectatori (în virtutea legii că binele învinge răul), cîteva scene de interior cam înțepenite (acasă, la Agata, în

casa conspirativă a Frăției, în saloanele domnești), dacă nu chiar puțin caricat (ca în întrevederile dintre domnitor și agă), precum și o scenă curioasă: la han, haiducul Mărgelatu — pesemne încă în „concediu” la începutul filmului — chefuliește, trecînd dintr-o în-virtă strasnică într-un... „zorba” pătimaș. E drept, moda grecească nu era străină anilor Frăției, dar ne îndoi că prelucrarea celebrului dans de către semnatul partiturii muzicale a filmului (George Grigoriu) este tocmai amănuntul care dă culoarea locală... În roluri mici (și multe), o distribuție sonoră ridică intrucitva interesul față de film: George Motoi, Alexandru Repan, Jean Constantin, Alexandru Arșinel, Rodica Popescu-Bitănescu ș.a.

Flancat de o producție cinematografică diversă și consistentă, filmul lui Gheorghe Vitanidis (oricum, mai bine finisat și încheiat în acest episod) și-ar găsi locul potrivit: acela convenit unui film de aventuri care a reușit să impună un personaj și care preia (uneori cu naivitate, altelei aproape ingenios) schemele idilice ale westernului clasic. Cum însă noul film urmează unei pauze oarecum prelungite în ritmul premierelor românești, „colierul” strălucește prea tare, așa încît se pune întrebarea dacă e autentic.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

● **Confesiuni**. Știați că regizorul Liviu Ciulei este și arhitect-diplomat, proiectînd, în această calitate, Teatrul „Odeon” (Nottara), pe care avea să-l construiască tatăl său? În afara acestei izbinde, Liviu Ciulei a participat cu un proiect și la concursul pentru Teatrul Național din București și a colaborat, în calitate de consultant tehnic, la teatrul realizat de Cezar Lăzărescu, a cărui sală, „Atelier”, a devenit celebră. Omul de teatru Ciulei își descoperă astfel afinități cu o altă personalitate din domeniu, Erwin Piscator, celebrul regizor care în anii '20 a proiectat la Berlin, cu arhitectul Walter Gropius, primul „teatru total” din lume. Legătura dintre cele două domenii i se pare cu totul firească lui Liviu Ciulei, ale cărui argumente, subtile și convingătoare, nu pot fi puse la îndoială: „...în greaca veche, dacă stai să te gin-

dești, exista un singur cuvînt, «techné», pentru noțiunile de tehnică și artă”. De unde aflăm aceste amănunte biografice? Din foarte frumosul interviu realizat de R.G. Brudiu și publicat în revista **Tomis** (nr. 1/1986).

● **Addenda**. În aceeași revistă, Alex. Ștefănescu întocmește o bibliografie incompletă a operei lui Gheorghe Grigurcu, scriitor pe care-l comentează la rubrica sa **Istoria exactă a literaturii române contemporane**. Nu e o tragedie că exegetul pierde din vedere volumul **Critici români de azi** (1981), în care e adevărat că Gheorghe Grigurcu îl amintește pe Alex. Ștefănescu doar în cuvîntul preliminar, dar, la rețențiile unei asemenea istorii, maliția amicală nu mă lasă să nu-i semnalez omisiunea. Ca între critici, vorba lui Grigurcu!

● **Sfaturi pentru tinerii fumători**. Astfel ar fi trebuit să se intituleze articolul Irinei Chiriac din **Magazin** (nr. 9/1986), despre climatul de studiu al elevilor, în fapt o însușire de lucruri comune, căci, la un moment dat, lășind să se înțeleagă că tinerii școlari ar bea și tutun în timpul studiului, autoarea îi sfătuiește să evite aerul viciat: „Tot ca recomandare pentru îmbunătățirea randamentului școlar, înainte de începerea lucrului se acriște bine camera, dar și după 1—2 ore de studiu. Alături de aerul viciat (fumul de țigară se include astăzi între noxele deosebit de primejdioase care diminuează puternic capacitatea de muncă intelectuală) se va evita și zgomotul (discuțiile cu glas tare, emisiunile de radio etc.)”. Să zicem că înainte de a se apuca de lucru va fi fumat altcineva în camera copilului, dar după două ore de

Tablouri din expoziții

Lacrimi preschimbate în stele

Să vorbim despre marele, neobișnuit de marele număr de vizitatori ce trec zilnic, și la ore dintre cele mai diferite, pragul expoziției pe care Sabin Ștefănuță a deschis-o recent la Galeriile de Artă ale Municipiului, vizitatori pe chipul cărora se pot citi, deopotrivă, incitarea și surpriza, sau despre acea nouăte strict tehnică în pictura pe sticlă, adică impregnarea părților de umbră ale compozițiilor cu o pulbere strălucitoare ce dă desenului, atunci când este mișcat în varii cimpuri de lumină, o anume delicată vibrație, sau despre demersul artistic al acestui pictor de-aleasă ținută cromatică, inclusiv grafician cu o linie

a cărei sensibilitate atinge, nu o dată, cele mai înalte note ale unui lied profund interiorizat, sau, în sfârșit, despre cavalcada de metafore ce cîntă, într-un limbaj plastic manevrat cu abilitate, frumusețea în sine, pură ca o lacrimă ce se preschimbă în stea, a chipului uman învăluit de o adîncă și netulburată visare?! Și lista unor posibile direcții ale comentariului s-ar putea completa: pentru Sabin Ștefănuță pictura pe sticlă este, de exemplu, continuarea, într-un alt plan ideatic, al acestui meșteșug artistic practicat de iconarii de-altă dată din Mărginimea Sibiului, de unde artistul însuși vine; majoritatea lucrărilor, o altă posibilitate direcție a comentariului, sînt urmarea directă a unui îndelungat contact cu arta Renașterii, în urma unei fructuoase călătorii de studii și documentare în Italia; și-ar mai putea fi vorba, nu în ultimul rînd, firește, despre titlul însuși al expoziției, *Atelier '86*, ceea ce vrea să însemne dorința artistului de-a purta un pîit mai

viu dialog (cu iubitorii de artă, cu criticii de specialitate, cu colegii) despre continua devenire a lucrărilor în drumul lor lung și greu spre ceea ce s-ar numi operă de artă. Cu alte cuvinte, această poate prea lungă introducere ar voi să atragă atenția asupra unui anume moment, extrem de complex, la care a ajuns, în evoluția sa, acest artist care, în pictura pe sticlă, a ridicat stacheta valorică la o cotă foarte greu de atins. Pictura sa pe sticlă este artă în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Divertismentul decorativ a fost înlocuit de-o dezbateră gravă și la obiect asupra condiției umane, a lumii inconjurătoare. Aureolate de un veritabil roi de simboluri renascentiste, în aceeași măsură însă proprii basmelor și legendelor noastre populare, incrementate într-o atitudine hieratică, adîncite în sine, nostalgice, încercate de-o melancolie copleșitoare, personajele lui Sabin Ștefănuță trăiesc chipa sublimă și pură în care lacrimile se preschimbă în stele, în timp ce povestea romantice și suav desuetele Verone se desfășoară sub chiar ochii noștri.

VICTOR NIȚA

Cronica literară

de Valeriu Râpeanu

O nouă ediție Sadoveanu

Cu prilejul centenarului nașterii lui Mihail Sadoveanu, Editura Minerva a avut fericita idee de a începe o nouă serie a operelor sale, proiectată în douăzeci și cinci de volume. În anul 1981 a apărut primul tom al acestei ediții critice de Cornel Simionescu, notele și comentariile aparținînd lui Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, tom însoțit de un studiu introductiv datorat eminentului exeget al operei lui Sadoveanu, criticul și istoricul literar Constantin Ciopraga. După patru ani de zile (1985) a apărut și volumul al doilea și, de la bun început, trebuie să spunem că numai rațiunile de ordin tipografic au dus la segmentarea unui tom unitar. Cele două volume însumează 1600 de pagini și nu ar fi fost în nici un fel posibil ca ele să fie strînse între două coperti. Volumele cuprind, în afara *Inceputurilor* (1897-1904), și cele patru volume apărute în anul 1904: *Povestiri, Șoimii, Dureri înăbușite, Crișma lui Moș Precu și alte povestiri*. Volumele noii ediții Sadoveanu nu pot fi privite deci decît unitar, ele formează un tot ce reprezintă două etape ce se continuă: a dibuirilor, a începuturilor și aceea a momentului în care Mihail Sadoveanu se impune în literatura română ca o prezență de intîia mărime, deschizînd, simultan cu Octavian Goga și Ion Agârbiceanu, calea cea mare a literaturii române. Aceasta urma unei perioade de criză de la sfîrșitul secolului trecut cînd literatura noastră își căuta noile făgașe ale identității sale. Sadoveanu tatonase, ca orice începător, toate tărîmurile scrisului. Fusese, la sfîrșitul secolului, poet, prozator, recenzent al cărților și comentator al producțiilor din reviste, traducător. Aflăm toate aceste ipostaze în primul volum al ediției pe care o discutăm acum și ele proiectează noi perspective asupra structurii personalității lui Sadoveanu, înainte de a fi marele Sadoveanu din 1904, cel elogiut constant și superlativ de N. Iorga și premiat de Academia Română în 1906 în urma unui raport de premiere prezentat de o personalitate opusă lui Iorga: Titu Maiorescu.

Insemnările critice ale lui Sadoveanu, unele extrem de lapidare, dovedesc că drumul său literar nu-l putea duce decît către paginile Sămănătorului și ale Vieții Românești, deci către ideologia lui N. Iorga și apoi către aceea a lui Stere și Ibrăileanu. Toate aceste mici recenzii, de proporții reduse, cum spuneam, uneori doar de citeva rînduri, ne dovedesc faptul că între Mihail Sadoveanu și N. Iorga s-a produs o înțîlnire firească, necesară am spune, drumurile lor nefiînd paralele, ci convergente. S-au înțîlnit în momentul în care N. Iorga preia conducerea Sămănătorului de la prietenii săi Vlahuță și Coșbuc.

Ceea ce a insuflat literaturii lui M. Sadoveanu doctrina lui Iorga a fost radicalismul social. Oricine urmărește cele patru volume publicate de Sadoveanu în 1904, nu poate să nu observe cum, de la o viziune predominant sentimentală, el a evoluat în „anii de ucenicie” de la Sămănătorul, către o viziune dramatică și tragică asupra existenței oamenilor din lumea satului. Cele două volume pe care le avem în față vin să dovedească modul în care personalitatea lui Mihail Sadoveanu s-a constituit într-un interval scurt de timp și definindu-și structurile proprii încă din primii ani ai scrisului său. Bineînțeles afirmația ar putea întîmpina obiecții: oare Sadoveanu din cele patru volume de debut, apărute în 1904, este același cu Sadoveanu din *Baltagul, Creanga de aur, Zodia Cancerului sau Frații Jderi*? Este același, dacă ne referim la faptul că toată structura fundamentală a scrisului său, toată perspectiva sa de viață, toate opțiunile sale sociale și umane, toate convingerile sale le aflăm aici. Și scrisul său de mai tîrziu nu a negat, nu a infirmat și nu a diminuat nici una din aceste trăsături. În același timp Sadoveanu este altul în operele sale de maturitate prin procesul de esențializare, de sublimare pe care opera sa l-a cunoscut în urcusul neîntrerupt către culmi. Ca și Liviu Rebreanu, citiva ani mai tîrziu, ca și Enescu și Brăncuși în același deceniu cu el, Mihail Sadoveanu a pornit de la atmosfera literară a perioadei în care s-a format, care l-a marcat, contribuind însă la definirea ei, punîndu-și o amprentă puternică asupra ei și depășind-o, încă de atunci, prin profunzime, amplitudine, vigoare. Astfel, toată epoca respectivă se află încorporată în opera marilor artiști de atunci, dar nimic nu mai este identic cu ea. Continuitatea și organicitatea nu mai sînt deci două noțiuni abstracte, ci realitățile complete, fundamentale pe care evoluția operei lui Mihail Sadoveanu ni le demonstrează plenar. Din opera lui Mihail Sadoveanu au mai apărut pînă acum două ediții. Destinul lor nu a fost dintre cele mai fericite. Cea începută în 1940 a continuat în timpul războiului, apoi, în condiții modificate, citiva ani după aceea. Cele mai multe dintre volumele ei sînt astăzi rarități bibliofile. Cea de a doua ediție, începută în 1954, e numai parțial utilizabilă, fiind tributară unor limite ale momentului și cu un aparat critic redus. Cea începută acum de confrății Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu este o adevărată ediție critică. Impresionează înainte de toate prin onestitatea alcătuirii ei. Autorii folosesc toate sursele bogatei bibliografii sadoveniene în mod selectiv, deși ar fi de dorit ca un spirit critic mai accentuat să se facă simțit atunci cînd se expun opiniile celor care au scris despre opera lui Sadoveanu. Avem acum pentru prima dată imaginea alcătuirii operei lui Sadoveanu în timp și în spațiu, a receptării ei, și prin această ediție începem să-l cunoaștem cu adevărat pe autorul *Baltagului*. În același timp se cuvine să amintim aici ceea ce au realizat pozitiv pînă acum pe tărîmul editării lui Mihail Sadoveanu, Profira Sadoveanu și C. Mitru.

Cele două volume ale noii ediții a operei lui Sadoveanu vin după celelalte ediții apărute în timpul vieții scriitorului. După cum am spus, destinul nu le-a fost favorabil. Iată că a intrat pe făgaș, recent, o întreprindere cu sorți de izbîndă, debutată sub cele mai bune auspicii. O singură nedumerire: ediția este proiectată în douăzeci și cinci de volume. Deocîndată între apariția primelor două au trecut patru ani. Dacă slabele mele cunoștințe de matematică nu mă înșeală, în acest ritm apariția ultimului tom al ediției va avea loc peste o sută de ani, ceea ce e cam mult și nici măcar cei ce învață acum să citească nu pot spera să o vadă integral. De aceea fără a aluneca nici pe panta ironiei, nici pe aceea a unei discuții organizatorice, trebuie să spunem că pentru edițiile unor scriitori de valoare națională, cum este Sadoveanu, trebuie aflate soluții ca în spațiul a citiva ani, cel mult un deceniu, întreaga serie să vadă lumina tiparului. Altfel ne vom afla în situația multor ediții începute, întreprinse fără perspective de a fi închegate sau continuate la mari distanțe de timp, după alte criterii decît cele inițiale. Pînă atunci, să salutăm în aceste două prime volume o reușită a editării științifice a nemuritorului Mihail Sadoveanu.

Tribuna

tinerilor compozitori

Dar înțelesul?

Cea de-a opta manifestare a acestui ciclu, organizat cu ani în urmă de Filarmonica „George Enescu”, ne-a oferit în concertul programat în această stagiune câteva lucrări inedite, variate ca stil, concepție și mijloace de expresie, aparținînd unui mînunchi de cinci compozitori: *Viorel Crețu, Irina Hasnaș, Mihail Virtosu, Mihaela Stănculescu și Cristian Alexandru Petrescu*, păstrînd astfel ordinea cronologică a desfășurării manifestării.

Vom afirma, dintru început, că talentul fiecăruia este indiscutabil. Mai mult, că talentul le este dublat de teamenice cunoștințe compoziționale, rezultînd, deci, un bagaj solid pentru ca nobila, dar deficita profesie de compozitor să aibă o bază de pornire extrem de viguroasă. Cele afirmate mai sus s-au vădit, îndeosebi, în „Muzica pentru Foartă”, a lui Mihail Virtosu, în interpretarea fără reproș de către cunoscutul ansamblu *Musica Nova* (în noua sa alcătuire: Mircea Opreanu — vioară, Anca Vartolomei — violoncel, Leontin Boanță — clarinet, Viorela Ciurilă — percuție și Mihail Virtosu — pian, toți, instrumentiști de clasă), cu contribuția de excepție a mezzosopranei *Steliana Calos*. Pentru cei mai puțin avizați, titlul piesei amintite se referă la numele poetului timișorean *Serban Foartă*, autorul a patru versuri mai neobișnuite: „Parfumele unor crinoline / Parfumele unor crini / Oh! line parfumele / Unor crinoline...”, așadar nu joc de cuvinte care l-a inspirat pe Virtosu într-un calambur muzical irezistibil, pornind de la repetarea silabelor (chiar dacă textul ini-

tial își pierde însemnătatea pe parcurs) și pînă la profunzimea versurilor date, totul scris cu meșteșug, cu dialoguri certărețe între vocea umană și celelalte voci instrumentale, primind, din plin, aplauze meritate din partea întregului public. Pînă la urmă, Virtosu a adăugat piesei sale un subtitlu: „Placă (puțin defectă”, din aceasta, cel ce citește rîndurile de față, putîndu-și ușor imagina un disc defect care se invirte, se invirte, se invirte... silabe care se repetă (voit), se repetă, se repetă... Sigur că experiența mai consistentă a compozitorului, printre altele premiat la Roma, în 1982, cu distincția „Valentino Pucchi”, pentru lucrarea „Viitorul”, (după Henry Michaud), autor al unei operete, al unui concert pentru flaut etc., a contribuit din plin pentru ca substanța creației să poată fi receptată de ascultători; sigur că melodia este mai aparte, fiind total subordonată întregului; sigur că, aici, nu avem de-a face cu un *do major*, ba dimpotrivă, cu o tratare complexă a tonalității; dar ce interesează toate acestea, cînd omul din sală simte fiorul mesajului creator, chiar dacă — uneori — nu înțelege prea curînd plinătatea gîndurilor componistice, rămînd însă comunicarea, obligatorie — credem — între podiumul de concert și stal!

Viorel Crețu știe multe; știe chiar să fie ironic în creație, „Studiul de reduplicare I”, prezentat prin intermediul violonistului Ioan Marius Lăcraru, vîdînd un fel de lecție de vioară în care arcușul are rolul predominant în expresie, acompaniat, din cînd în cînd, de zgîrieturile corzilor pianului, ori de sunete infundate în registrul subgrav. Putem accepta orice, deci și acest umor, totul e ca lucrul să fie bine făcut; și, în acest caz, răspunsul este afirmativ!

Grupul celorlalți trei compozitori, fiecare cu personalitatea și talentul său, ne-a ridicat însă multe semne de întrebare, cu toată străduința pe care și-au

dat-o interpretării: Adrian Petrescu, Tiberiu Ungureanu și Remus Manoleanu, în „Evoluție II” al Irinei Hasnaș; Virgil Frîncu (flaut și bandă magnetică) în „Metamorfoze II”, de Mihaela Stănculescu; violonistul Radu Ungureanu, în „Apechemata”, a lui Cristian Alexandru Petrescu. În ce constau problemele ivite? Mai întîi lipsa de înțeles a lucrărilor oferite. Nu sîntem refractari la nou, dar credem cu toată tăria că orice creație trebuie să pornească de la o idee, sau — măcar — de la un crez, în ceea ce are de spus compozitorul; ori, din păcate, aici, acest fapt n-a lesit în evidentă. Apoi, sensul mijloacelor de expresie, cu care poți face orice cu instrumentul, poți folosi și benzi ajutoare, aparate electroacustice, totul este, însă, să aibe o justificare și un sens, poate doar și acela al reliefului culorii timbrale, dacă nu altceva. Firește că publicul nu se acordă la unison, cu tonusul creatorului; important este, după opinia noastră, să se găsească undă medie necesară comunicării, frecvența medie a recepției, chiar și pentru cei mai avizați, obișnuiții și fideli participanți la astfel de concerte. Altminteri, totul este zadarnic!

Credem în tineri, în talentul și cunoștințele lor, în seriozitatea cu care ei se apleacă peste hîrtia cu portative, de la tinerete, care — în mod normal — este vesnic frîmțită de găsirea noului și aflarea adevărului, căutînd să dezlege misterele artei, pretîndem însă și înțelegerea a ceea ce reprezintă esențialul pentru care se făurește opera de artă: simplitatea de comunicare, modul sincer și direct de a te face înțeles de aceea pentru care trudești. Ori, în compoziția muzicală, credem că fiecare creator, tînar sau vîrstnic, dorește ca mesajul său să ajungă la acela care îl ascultă și chiar plătete pentru asta. Altminteri, la ce-ar mai folosi însuși procesul de creație?

CLAUDIU NEGULESCU

CAP LIMPEDE

studiu, cine să-și fi aprins narghilea? Desigur, Sfirlică!

● **Omologare.** După ce, timp de zece ani, a publicat, singur sau în colaborare, diverse producții umoristice în ziare și reviste, Lucian Peța e omologat acum și de revista de specialitate *Urzica*. O spumoasă *Seri-soare de la un proaspăt abonat*, apărută în nr. 2/1986, prefătează, din cite am înțeles, o colaborare ce va deveni constantă a acestui hitru care e și un subtil autor de proză pentru copii. Calcul umoristic și parodia sînt procedeele predilecte ale acestui autor care încheie astfel depeșa către redacție: „Deci rogu-te și te so-coate, / Eu încă mai aștept un an / Și dacă zici tu că se poate / Fă-mi cunoștință cu... Stoian I!”

(Radu G. Teposu)

● **Zilele cărții pentru tineret.** În perioada 18-24 martie se desfășoară în întreaga țară o nouă

ediție a Zilelor cărții pentru tineret, manifestare integrată Festivalului național „Cîntarea României” și dedicată anul acesta celei de-a 65-a aniversări a făturii P.C.R. La case de cultură, cămine culturale, case ale științei și tehnicii pentru tineret, școli, biblioteci, librării va avea loc o largă gamă de manifestări cu cartea: lansări ale unor recente apariții editoriale, simpoziioane, dezbateri, mese rotunde, întîlniri ale cititorilor cu scriitorii, oameni de știință, cultură și artă, editori. Vor fi prezentate lucrări care ilustrează marile realizări ale poporului nostru, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în cei peste 20 de ani de istorie nouă, revoluționară care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., cărți științifice, beletristice, de artă.

În scopul sprijinirii

pregătirii profesionale a tinerilor, al informării cu privire la noile cuceriri ale științei și tehnicii, al aprofundării problemelor pe care le ridică aplicarea în practică a noului mecanism economico-financiar se vor organiza ample dezbateri pe marginea celor mai valoroase și recente apariții editoriale.

Deschiderea la nivel republican a Zilelor cărții pentru tineret va fi găzduită marți 18 martie, orele 14, de Biblioteca Centrală Universitară, în cadrul Ateneelor cărții. Cu acest prilej va fi prezentat simpozionul „Cartea pentru tineret — factor activ al formării culturii umanist-științifice, al spiritului revoluționar al tinerei generații”. În țară vor avea loc manifestări cu sprijinul tuturor editurilor, al asociațiilor scriitorilor, al cercurilor și cenaclurilor literare. (Radu Levărdă).

Zi de iarnă cu petroliștii cîmpiei

Pulsul sondei, ca o bătaie de inimă

Am mai umblat printre sondele Bărăganului, la Brăila.

Și tot așa sufla vîntul. Și tot așa mușca gerul, că se lipea pielea palmei de fierul rece, de se stringea fierul în el. Și viscoala.

Și cînd nu viscoala, cădea ploaie sau chiciură, sau dogoare de foc și din măruntaiele pămîntului izvora, să aline convulsile vremii, aurul cel negru al luminii: țifetul.

Se întimpla, se întimplă mi-

nunea asta pentru că acolo, în Bărăganul Brăilei, ca și aici, în Bărăganul Teleormanului, niște oameni și ei acolo, sondori, podari, fochiști, motorști, nu înfruntă neapărat toate manifestările dure ale vremii, ci le îndură, își văd de treabă în tăcere.

Lucrînd cu pămîntul care mereu tace și doar din cînd în cînd se mai scutură, să-și mai arunce din povara de pe el, sfredelindu-l pînă în zarea in-

chipuită a adîncului, sondorii au deprins de la el calmul, îndurarea, tăcerea, tenacitatea, izbucnirea spre bucurie.

„Doar trei zme în iarna asta n-am putut pătrunde pînă la sonde, ne spune unul din petroliștii de la Schela de producție petrolieră Videle; că sufla vîntul în rafale de peste optzeci de kilometri pe oră, de te culca la pămînt“.

Lovit în arborada sondelor, viscolul mugește îndurerat.

Schelăria se clatină amenințînd, gheața imbracă fierul și omul, pentru că e OM, stă sub vreme: dă coaja timpului la o parte și trimite săgeți spre fîntinile fără fund ale zăcămintelor de petrol.

„După trei zile însă n-am mai așteptat; am pătruns cum am putut pînă la pompe; se rupseseră țijele de pompă, se defectase echipamentul de fund; am scos țijele rupte și le-am înlocuit cu altele; am reparat

urgent tot echipamentul; cu ani în urmă ne trebuiau douăzeci și patru de ore să înlocuim o pompă; acum, mai bine organizată, mai specializată, reușim s-o înlocuim în numai șaisprezece ore“.

Și pămîntul e desfundat; se agață ca o caracatiță cu mii de brațe de cizma de cauciuc; o-mul trage piciorul, dar caracatița aceea nevăzută ține cizma zdravăn și, uneori, i-o smulge din picior; dacă ar putea i-ar înghite piciorul cu cizmă cu tot.

„Odată, zice, am lăsat cizma în noroi și am alergat cu un picior desculț la sondă: am evitat erupția!“

Și pămîntul e desfundat în toată cuprinderea lui, de la Ciolănești pînă la Bălăria, și de acolo mai departe, pînă la Căsoaia.

Și petroliștii de la Videle navighează prin cîmpia clisoasă: se ambalează mîtoarele grele, roțile taie cîmpia în felii lungi, mașinile se afundă pînă la butucul roților în noroaie, tractoarele cu șenile trag de ele, cablurile se rup, cerul e brăzdat de tunete și fulgere, iar pămîntul, ca o mereu nesătulă plantă carnivora, îi adună tot mai mult înspre el, îi învalue.

Și oamenii, pentru că sînt oameni, injură și rid; rid cu gura pînă la urechi de pornirile cerului și ale pămîntului, pentru că ei, precum iarba, ies mereu la suprafață.

Șoferii, cu trupuri aburinde și cu oțel în suflet, pornesc iar mașinile încărcate cu țevi de la Republica, țevi pe care le vor mereu mai bune, sînt sute, mii de țevi, cu schele metalice, navighează în tăcere; din cînd în cînd se opresc, sondorii lipesc urechea de pămînt și unde aud clipețul mineral al țifetului — numai ei îl pot auzi — se opresc, plantează din nou arborii, aceia metalici, sondele, și sfredlesc iar straturile geologice.

„Acum doi ani, zice, ne-am realizat planul în proporție de 102 la sută; acum un an, în '85 adică, l-am realizat la un nivel de 101 la sută; anul ăsta ne-am angajat să sărim peste aceste procente“.

Progresul consumă tot mai multă energie!

Foamea de energie nu e încă astîmpărată!

Bursa petrolului urcă și coboară prețurile barilului, imbogățînd pe unii, sărăcînd pe alții, dar aici, la Videle, ecourile acestui joc, atît de riscant uneori, îi mobilizează pe oameni doar în scopul atingerii, împlinirii îndatoririlor lor înțelepte: ei știu că trebuie să trimită în rezervoarele de petrol ale țării 13 la sută din producția de petrol!

Și înspre Ciolănești, pînă spre Bălăria și Căsoaia, cresc, tot cresc numărul sondelor; crește și numărul parcurilor, al rezervoarelor, al conductelor magistrale, cresc mereu pînă înspre amurgul acestui secol convulsionat.

„Astă-vară, zice, am cîștigat pînă la cinci mii de lei pe lună; n-am stat nici noi, n-au stat nici utilajele; le-am exploatat intensiv, am mărit productivitatea muncii, am dăborit normele, iar acum ne întrecem cu alte norme“.

„Veți putea face față acestei dezvoltări?“ întreb.

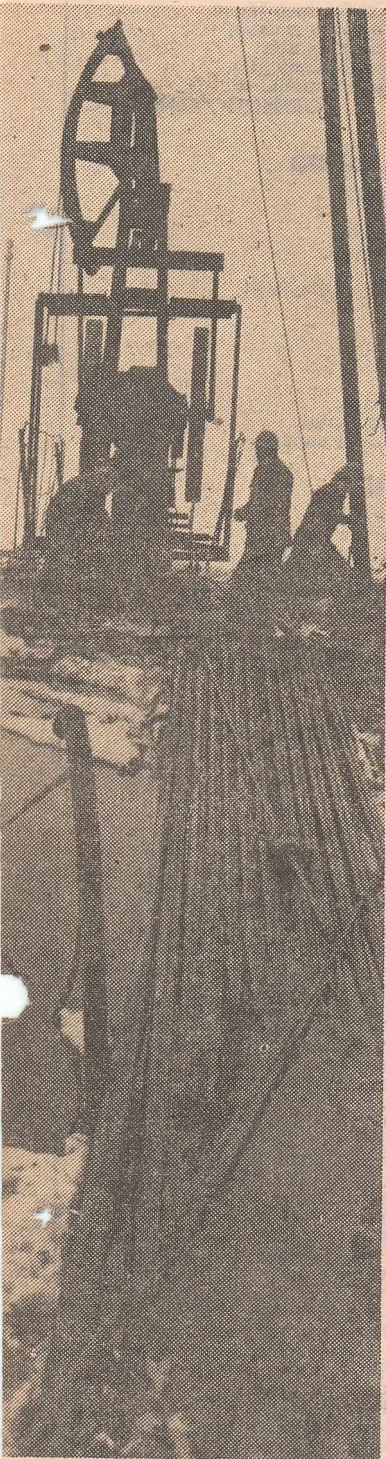
Costel Butică la ora prinzului

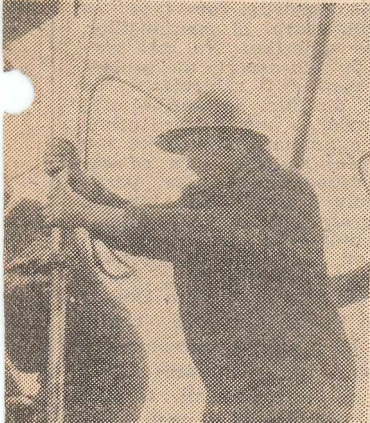
Vasile Manea — un sonder de cinci mii pe lună

Marin Ciobanu, la începuturile carierei de son

ului negru : sonda nr. 2251

aturile geologice către orizontul minus 800

Alexandru Mustăciosu, un sondor de la care se poate fura meserie

„Nu, zice ; oricît ne-am organiza, ne-am mecaniza lucrările, trebuie să sporim numărul formațiilor de lucru ; altfel nu-i chip !”

„Dar mai vin oameni în petrol ?”

„Mai vin ; la Liceul industrial de petrol de la Videle, unde predau mulți oameni de-ai noștri, ingineri, economiști, se fac anual înscrieri ; sigur, ca peste tot, nici aici nu vin toți cei ce termină liceul, la sonde ; meseria asta e frumoasă și, așa cum ați văzut, aspră, bărbătească ; se apropie de ea tinerii cu calități pe măsură ; cei mai romantici, mai bărbătoși, mai obișnuiți cu greul și severitatea vieții, a acestei munci ; și recunoaștem că sint, se mai găsesec astfel de tineri de nădejde”.

„De ce severitate ?”

„Sint departe de asfalt ; locul lor de muncă, după cum se știe, este între pămînt și cer ; dar cu toată asprimea muncii, noi nu angajăm orice om, ci oameni cu calități, așa cum v-am spus : buni profesioniști ori pe cale de a deveni buni profesioniști, curajoși, în stare să decidă repede și să decidă bine într-o situație limită”.

„Ce numiți o situație limită ?”

„Sint cazuri, și nu puține la număr, cînd de priceperea, inițiativa, decizia unui singur om, prezent într-un anume moment, într-un moment critic, la sondă, depinde, așa cum de foarte multe ori a depins, evitarea unor accidente, a unor pagube de multe milioane de lei ; acum înțelegeți de ce fel de tineri, de oameni avem nevoie ?”

Și tinerii, oamenii cei romantici, cei buni, cei cu sufletul mușcat de zarca inchipuită a adîncurilor, de somnul erelor geologice, vin să se facă sondori, podari, fochiști, motorști, petroliști, într-un cuvînt.

Vin, că meseria asta e tentantă prin rigorile ei, e provocatoare prin bărbăție și curaj și mai e modelatoare, formează mari și puternice caractere umane.

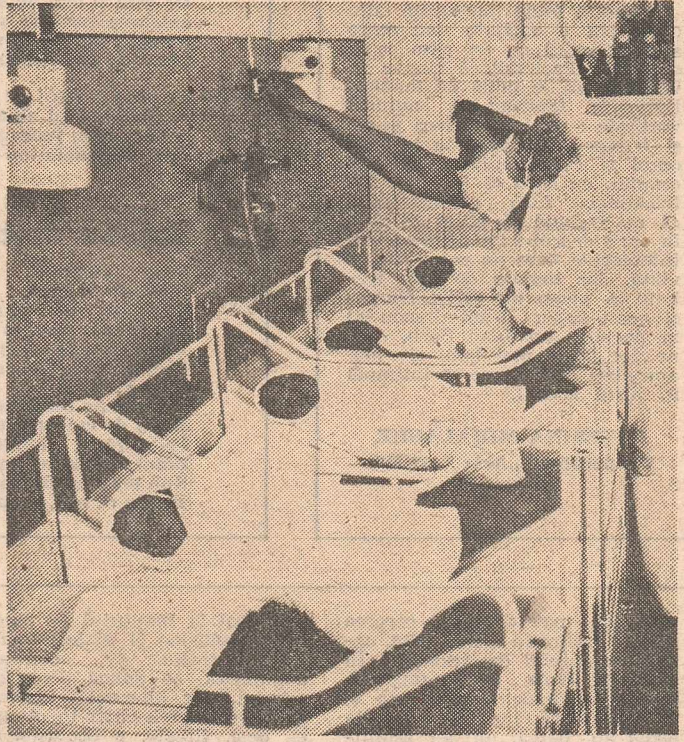
Vin, că acolo, în cîmpie, pămîntul e desfundat în toată cuprinderea lui, motoarele se ambalează la maximum, roțile taie cîmpia în felii lungi, mașinile se afundă pînă la butul roților în noroale, tractoare grele, cu șenile, trag de ele, cablurile se rup, cerul e brăzdat de tunete și fulgere, pămîntul, mereu nesătulă plantă carnivora, îi adună tot mai mult înspre el, îi învâluie.

Și oamenii rid de pornirile cerului și ale pămîntului, pentru că ei sint OAMENI și, precum iarba, ies mereu la suprafață...

Fotoreportaj de
N. GRIGORE MĂRĂȘANU
și ELENA GHĒRA

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și ferească părintii, să se bucure țara!

Un om egal un om

E probabil ca nici măcar statisticienii să nu se simtă procent în studiile sociologice pe care le efectuează. Chiar și atunci cînd realizează însemnățile unor date statistice, datele acestea par să-i privească, mai ales, pe ceilalți. Cît despre părinți, ei nu-și pun niciodată problema că pruncii lor sint, totuși, niște fracțiuni din cîmpul statisticii. Titlul unei piese de Brecht spune că un om egal un om. Nici o statistică, oricît ar fi ea de optimistă, n-o consolează pe mama care își pierde, la naștere, copilul. De aceea, în maternități, deși statistica operează și aici — ba încă mai acut decît în toate celelalte domenii ale existenței social-economice — succesul global aproape că nu mai are sens cînd, din cauze ce ies din sfera fatalității, din cauze pe care obișnuim să le numim omeneste, copilul, născut să ajungă om, se prăpădește în zilele în care ar fi trebuit să intre în viață. În maternități, lucrul statisticii are un înțeles numai cînd creșterile sau scăderile procentuale merg în direcția facerii de bine. În direcție contrară, orice procent se cheamă dramă. Într-o maternitate, procentul ratat nu e un procent dintr-o suferință întreagă. El e toată suferința — și pentru mamă, și pentru doctori.

La Brăila, ființează de cîțva timp un nou spital de obstetrică și ginecologie. Unul dintre cele mai mari, pe acest profil, din țară ; în orice caz, un spital cu adevărat mare, dacă luăm în considerație realitatea că e, practic, spitalul pe specialitate al întregului județ.

Cînd vorbim despre dragostea pentru mamă și copil, despre grija societății pentru fiecare din membrii săi, ignorăm îndeobște faptul că dragostea cere dovezi. Fără dovezi, iubirea e retorică pură. O clădire nouă e o dovadă de iubire. Nu fiindcă înlocuiește o clădire veche. Un spital nou înseamnă un lucru cu funcțiile simțitor ameliorate, cu altele noi, o situație socială nouă, calitativ superioară. Venind aici, femeia care trebuie să nască are toate dovezile grijii ce i se poartă. Se simte unică. Multe femei află acum, pentru prima oară în viața lor, că sint unice și că existența lor e ceva deosebit de important, că niște oameni, de care nu aveau cunoștință, străduiesc cu maximum de solicitudine, cu un soi de veghe sfîntă și încordată pentru ca acum și aici, iar mai departe, prin prunci, să le fie bine, să aibă zilele și anii lor un chip, o bucurie.

La Brăila, spitalul nou a înlocuit, într-adevăr, unul vechi. În spitalul vechi, o seamă de ros-

turi se împlineau mai anevoios. E greu de spus ce a însemnat acest cuvînt — anevoios — în cazul concret al fiecărei nașteri. Statisticile sint de astă dată probatoare.

Discuțăm statistică, după ce vom fi văzut cum arată și pe dinăuntru noul spital, cu direcțoarea medic primar Ana Pușchiță, cu medicul specialist Mioara Potloga, șefa secției de reanimare, cu medicul primar Gheorghe Rădulescu. Și dumealor, și eu avem copii, așa că sintem foarte gravi cînd ci-

e din proiect cu un spor de calitate verificabil. Trecerea cantității în calitate nu se întîmplă, adică, discret, fiindcă așa glăsuiește dialectica. Noua clădire are circuitele bine stabilite. Fluxurile nu se înlînesc. E un fapt extrem de important pentru evoluția fiecărui caz. Fiindcă și o naștere normală e un caz. E cazul normalului care trebuie să rămînă normal. Internările se fac cu un lift, externările cu altul. Asta ca să se înțeleagă mai exact ce înseamnă separația fluxurilor. Și altele sint remarcabile în noul spital. În primul rînd, împărțirea totalului de paturi pe funcțiuni — 190 la obstetrică, 170 la nou-născuți, 110 la ginecologie, 30 la reanimare — și dotarea corespunzătoare, pentru ca funcțiunile să se exercite eficient. Fie-mi iertat limba-jul cam arid, dar povestirea unei clădiri incepe întotdeauna astfel. Proiectarea ei nu e tocmai un prilej de voioșie, munca la construcția spitalului nu a fost nici ea o veșnică incintă. Plăcut e rezultatul. E plăcută lumina din camere, sint incintătoare coridoarele, locurile de așteptare, intrările și iesirile din spital, e un farmec toată clădirea. Într-un cuvînt, e nouă. Un nou ce spune că e și bine. Binele vine de acolo că spitalul are o stație modernă de sterilizare. Există și încă niște săli speciale pentru sterilizare. „La noi, spun doctorii, este esențial ca materialele să nu se amestece”. Prin materiale se înțelege, firește, tot ce nu e om, și cîteodată și ce e om. Femeile constatate, internîndu-se în noua „maternitate”, nu optîmul de sterilizare, ci optîmul de curățenie în tot locul. Un termen mai simplu și, pentru sufletul mamei, dătător de încredere. Miroase, cum s-ar zice, a curățenie. Miroase și a copii, dar a copii foarte curați. În p'arul statisticii, iată consecințele : procentul de „infecții interioare” — care apar în spital — a suferit o scădere semnificativă. Din cauza celor amintite, din cauză că serviciile de reanimare lucrează cum se cuvine — personalul fiind și el, desigur, stimulat de noile condiții de muncă — numărul „infecțiilor interioare” la secția „nou născuți” a scăzut de la 58 în anul 1984, la 18 în anul 1985. Au scăzut și procentele la hemoragiile meningo-cerebrale, traumatismele obstetricale au fost, în 1985, de două ori mai puține ca în 1984 iar mortalitatea a scăzut și ea

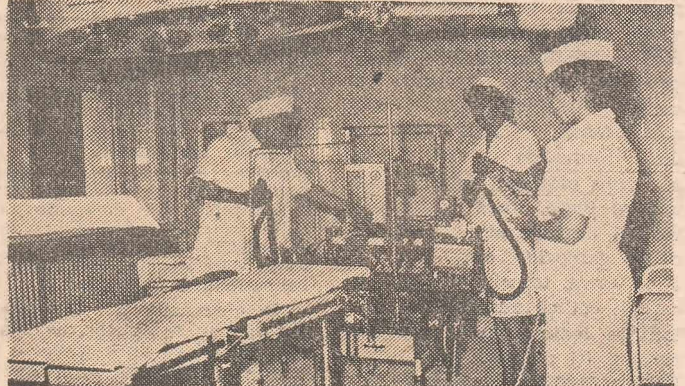
tim cifrele. Aceasta-i situația : conducerea unui spital, ca și aceea a unei uzine, procedează în permanență cu cifre. Numai că, pe cînd la uzine cifrele sint uneori curată convenție și acoperă, în loc să descopere, să adeverească o realitate, la o „maternitate” realitatea suportă cele mai drastice inventare. Un om egal un om.

Noul spital e în funcțiune de doi ani. Are 500 de paturi și mai contează pe 200 în „spitalul vechi”, și el în plin efort de înnoire. Creșterea, în sine, a numărului de paturi semnifică o nouă calitate, dar clădirea nouă

la un indice de 56%, sub media pe țară. Un om egal un om.

Chiar și persoanele fără înclinație speculativă observă că un astfel de spital e un loc de unde multe, foarte multe femei învață să devină mame cu un procent bun — ca să nu ieșîm din teritoriul statisticii — de încredere în cei din jur. Curățenie, riscuri minime, veghe autoritară, o veghe calificată și cu un procent de civilizație a relațiilor interumane crescute. Statistica e operantă, totuși, și în treburile afective.

TUDOR OCTAVIAN

Lucruri grave și serioase

Am citit de curind un volum de poezii care mi-a plăcut mult, deși nu mai auzisem până atunci de autor. Se numește **Triumful vieții** și este scris de Ioan Șerb. Mi-a plăcut pentru că poetul se exprimă clar și în imagini frumoase. Scrie în versuri clasice, cu rimă, ceea ce e mai ușor de înțeles. Dar nu numai din acest motiv m-a interesat volumul, ci și pentru că poetul scrie despre lucruri pe care și eu le-am simțit. Am găsit, de exemplu, foarte frumoase poezii de dragoste, de țară și de naură, poezii care cîntă tinerețea și pe care le-am găsit potrivite cu vârsta mea. Dar la fel de mult am simțit sinceritatea autorului cînd evocă satul natal, pe care îl închipule ca un loc plin de povești, cu Feți Frumoși și Elene Cosinzene, rezemat în munți și ocrotit de codri. Și eu m-am născut într-un sat, în Prahova, și poate de aceea m-am simțit apropiată

de felul acesta de a scrie. E mult dor în poeziile lui Ioan Șerb și eu cred că acest sentiment îl are orice om cu sensibilitate. Oricui dintre noi îi este dor, de anumite locuri din țară, de părinți, de frați. În carte chiar am găsit o poezie în care e vorba de dorul de prietenie, un alt sentiment foarte frumos cu care ne putem mindri.

Aproape toate poeziile din carte pot fi recitate cu mare suflet fiindcă au un ritm ca și cîntecele. Probabil că cineva se va gândi să le pună pe muzică. Datorită faptului că autorul vorbește numai de lucruri grave și frumoase pe care le trăiește omul și care explică sufletul omului, eu cred că e și o carte folositoare. Asta nu înseamnă că nu trebuie să citim și cărți în care descoperim diferite idei interesante care ne pot ajuta în viață, dar înainte de asta trebuie să avem un suflet frumos și acest lucru l-am descoperit în poeziile lui Ioan Șerb, care ne pot face mai buni și mai apropiați de ceea ce se întîmplă în jurul nostru.

CATERINA MIHALACHE
Cooperativa „Arta textilă”,
București

Constelația lirei

Culori de steag

De purpură, culoare dulce-n steag,
mai dulce decît mierea și nectarul,
s-a revărsat, din noi, curgînd cu drag,
să ne ridice, în etern, hotarul.

De griu și orz, de struguri și gutuie,
culoarea galbenă-n drapelul suie,
esențele-n eter să-și veșnicească
peste ograda noastră românească.

De-azur, spălat de rouă și de ploaie,
tot în stîndard albastrul strălucește,
să nu uităm lumina din eroi
cum, niciodată, nu îmbătrînește.

ION IANCU LEFTER

Tablou dintr-o expoziție

Știu că sint aici,
Simt că sint aici
Și totuși, de bună seamă,
Trecut-am dincolo de ramă
Unde nu sint reperi cardinale
Ci doar culori, tușe de roz,
Ploaie de roz,
Plecată pe fundalul chinoroz.
Beția de culoare copleșește.
Prim plan, buldozerul izbește,
Zidul bătrîn se clatină, se frînge
Sub lovitura de burbec,
Pietre ce cad, vremuri ce trec,

Lama reflectînd un soare roșu-sînge
În locul răscolit se naște-o groapă,
Culorile lucece, mustesc de apă
Se sapă mai adînc ce-ascunde glia,
Deasupra-i zidul, jos e temelia.

CORNELIU ZEANA

O lume mai bună

Nimeni astăzi, cu atîția
strămoși,
nu mai poate fi inocent.
Sfințiți fie însă ei, copiii,
feriți fie
de marasmul pe care noi, ceilalți
și ceilalți,
și ceilalți,
l-am cunoscut.

Poverile noastre
asupra lor să nu treacă.
Noi am vrut, noi am luptat
să le facem o lume mai bună...

Timp in timp

De cînd tot îmbătrînește
(mii, poate milioane de ani)
omul se poate crede aproape
nemuritor.
Imaginea aceasta incapa într-un ochi
de copil, un zeu bucălat, proaspăt
îindu-se
din tufiș. Privește o clipă curios,
fără să înțeleagă. Apoi zîmbește. Și,
clipind,
a uitat totul.

GABRIELA NEGREANU

De departe, tarabele îți iau ochii. Sint în plină Piață a Națiunii, între alte tarabe, cele cu mere și castraveți murați. Îți iau ochii cu culorile lor orbitoare, clăi de culori orbitoare, dominate de roșu. Și ce roșu aprins, aprins, strident, violent! Să fie oare niște fructe exotice, coapte de un soare cu intensități turbate, să fie miei, miei crescuți nu cu lapte, ci cu jăratie, și spintecați de cuțite ce n-au mai stat să aștepte legiuitul soroc al sacrificărilor primăverii? Nu, sint păpuși. Păpuși, adică figurine de ceramică. Vopsite cu duco. Dansatoare (mai ales dansatoare, surprinse în virtutea de crinoline roșii, unele verzi, dansatoare „de epocă”, tipe gingașe, cu purtări „de epocă”, dezvelindu-și pudic, din crinoline, doar gleznele), fioriși marinari-pirați (numai capetele) pufăind din țigări bane, cai, căluți, urși, ursuleți, parcă și alte jivine, parcă și niște plante... Forme barbare (gleznele dansatoarelor concurează cu grație gleznele de elefant), dar, ce-i al lor e al lor, netremurate, neșovăite, trase „la ștanță”, în matrice de calitate, n-o să găsești doi urși, doi pirați ori doi căluți care să nu fie perfect identici. Desene, la fel, barbare, dar nu, nu „barbar” e cuvîntul, să nu ne ducem cu gîndul la artele primitive!, e vorba, pur și simplu, de niște mizgăleli fioroase, bune să sperie copiii. Iar culorile...

În dosul tarabelor, niște înși spăroși, mustăcioși, arși la obraz (of, gerurile!), strigă din cînd în cînd cu voci guturale: „Cadouri, cadouri, luna cadourilor!” (?!). Deci ce vind ei sint cadouri.

Kitsch?

Ar fi încă bine — iartă-ne doamne! — să fie doar kitsch.

Sint vreo șapte tarabe și în spatele fiecăreia cite trei-patru-cinci înși, cu nevestele. Zic, de-întrebi, că sint din Odorheul Secuiesc, după o clipă se răzgîndesc, zic că sint de undeva din Ardeal, n-are importanță de unde, după care nu mai zic nimic. Te privesc circumspect pe sub sprincene groase și nu le mai smulgi decît prețurile „cadourilor”. 25 de lei o dansatoare, 20 de lei o căpîtină de pirat. Ieftin! Urși, avînd și blană (tot din ceramică, firește), sint mai scumpi: doi poli.

În jurul tarabelor foiesc clienții. Marfa se cumpără. După vreun ceas, dansatoarea își ridică pretențiile, cere și ea doi poli. Se supără pirații și urșii. Bărbați, dar mai ales femei, abia descinse din tramvaiele care le-au adus din periferii, viră în sacose și plase, lingă pătrunjelul trist și limfatic al anotimpului, cite-o explozie optimistă de duco. Ceva, totuși, nu pare în regulă, cei ce cumpără se uită întii în toate părțile, dacă-i privești își zîmbeș genat, strecoară „cadoul” în plasă cu gesturi furșe și o iau mintenas din loc. Oricum, „cadourile” se

cumpără mai departe, cererea crește, prețurile cresc. Sint cerute în special dansatoarele. În fauna și flora de pe teighele, aparținînd unor necunoscute și infricșoase jungle, damele astea au, parcă, un aer familiar, parcă le-am ști de undeva, ia să vedem... Sîmur, asta era, sint copii, filtrate prin sensibilitatea „creatoare” a tarabagiștilor, ale faimoaselor statuette de Sèvres, reginele porțelanurilor din toate timpurile!

Practic, n-am mai avea ce spune, totul e clar. Nu mai e nevoie să ne legăm de formule, de desenele, de culorile de pe tarabe, e de ajuns să ne oprim la materialele care intră în alcătuirea „cadourilor” și care înseamnă tot atitea substi-

principal la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice. „Demonstrația dv.,” continuă domnia-sa, se aplică doar kitschului, dar kitschul lucrează sub firma artei, chiar în numele ei, deși, firește, o ocolește. Ce vedeți pe tarabele astea, ororile astea, nu intră sub aripa kitschului, n-au nici o tangență cu arta, nici măcar prin ocloirea ei; ar fi penibil, stînjitor pentru noi, să le-aducem spre zona „creației populare”. De fapt, isprăvile astea nici măcar nu se revendică artei. Întrebați-i chiar pe meșterii ăștia, sau pe negustori, ce-or fi, și-o să vedeți.

„Nu, dom’le!” se încruntă un mustăcios, devenit deodată atent și volubil cînd spunem

mele de lingă el, nevastă-sa, chiar asta face de citva timp, sparge cu dansatoarele nuci, sub ochii vrăjiți ai unor cliențe ce se decid: merită banii, e material a-nția!).

Ce să mai zicem? Verificăm la sefii pieței, și tot ce ne-a turuit mustăciosul se dovedește exact, limpede și curat ca lacrima.

Vărsăm o lacrimă pentru mării meșteri olari din Horezu și din Oboga, care niciodată n-au venit la București cu capodoperele lor de har și mireasmă, căci „nu se plătie”. Deși un bilet de tren din Horezu sau din Oboga costă mult mai ieftin decît unul din Odorhei ori din Corund. Chiar, de ce n-or veni cu „cadourile” la București și horezanii, și obogenii? Încă un

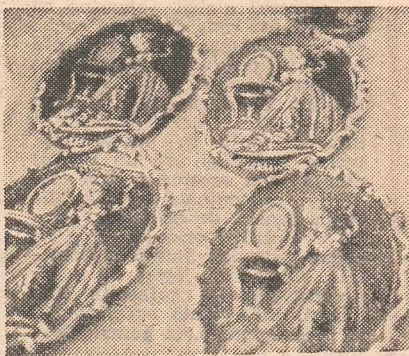
sele kitsch, să invadeze litoralul. Misterul? Nu e nici un mister. Ceea ce făcusem noi fusese o operație pur platonice, fără temeie legal. Temeiul îl aveau ceilalți, cei „selectați”. Adică meșterii ori pseudomeșterii, toți posesorii de „autorizații” sau „certificate” de producători, eliberate de organele comerciale ale locurilor de baștină și confirmate pe litoral, în urma achitării taxelor de rigoare. Certificate în virtutea cărora, cu sau fără avizul nostru, ei pot vinde orice, oricînd, oriunde. Dacă totuși se prezenta la comisie, o făceau fiindcă „omologarea” noastră le dădea dreptul de a avea o tonetă de „artiști populari”, căci asta sună bine, atrage cumpărătorii, o tonetă pe care apoi o încarcă cu tot ceea ce noi respinsesem. (În cazul păpușilor din Piața Unirii n-a mai fost vorba de așa ceva: negustorii noștri au ocultat comisiile de specialiști, forurile de artă, ei neziind că sint „artiști”, „creatori populari”, ei zicînd că sint, pur și simplu, „producători de bunuri de larg consum”, și prin asta avînd teigheaua asigurată! n.a.). „Deci la mișoc e un viciu de legislație, care face ca „filtrul” nostru, al specialiștilor, să fie superfluu. Nu mai vorbesc de alte aspecte ale problemei, cum ar fi vehicularea pe piață, de către întreprinzătorul particular, a unor materii prime cum e arama, aflată strict sub controlul statului. Prin ce canale ajunge ea în mina particularului? Apoi, toată lumea a observat, de pildă, că în stațiunile litoralului, ca și în alte stațiuni și pe alte piețe, o anumite ceramică (ce nu-i, vorba dv., din Horezu ori din Oboga) apare în cantități care copleșesc. Ea e produsul acestui mecanism de „cooperare” care face ca, între oamenii locului, ades între membrii unei singure familii — din care unul e lucrător în industria de ceramică, altul în cooperativa artizanală, ceilalți producători particulari — să circule materialele, smălțurile, glazurile, în direcția, evident, a ultimilor.”

Ca să revenim la oile noastre (negre), ne mărturisim indoiala că persoanele din Piața Națiunii ar fi ei înșiși, după cum pretînd, „producătorii” obiectelor pe care le etalează. Sint, credem noi, mai degrabă niște negustori, care au cumpărat obiectele și le revînd. Căci prea sint mulți, cite trei-patru-cinci, în dosul fiecăreie teighele! Dacă toți vin la piață, toată familia, cine mai rămîne acasă, cine lucrează, pășule-dansatoare, pirații, urșii și caii? Și încă în asemenea cantități? Căci, am uitat să vă spunem, în zilele documentării noastre (5 și 6 martie), pe teighelele respective se aflau sute și sute de piese!

Dar asta e altă poveste. Sau alt mister.

LP.

Misterul unor păpuși de ceramică

Formele ca formele, desenele ca desenele, dar păcat că în imagini nu se văd și culorile! Pierdeți mult!

Fotografii de ELENA GHERA

tuirii ale celor clasice, dictate de modelul original, de legile lui artistice îndetunabile și imprescriptibile. A înlocui porțelanul cu lutul ars, ca și culorile naturale cu duco, este același lucru cu a înlocui, să zicem, într-un costum popular, pinza țesută în casă cu pinza industrială, arniciul cu firul de nailon, fluturii metalici cu fluturi de plastic. Produsul rezultat (chiar dacă, în cazul costumului, motivul sau croiul se salvează) nu poate fi, din pornire, decît hidos, canoanele estetice ce comandă gestul de artă fiind date în lături prin simpla substituire a suportului material. Căci elementele materiale sint, se știe, extrem de importante, hotărîtoare chiar în fixarea a ceea ce se poate numi gramatica artei populare. Înlocuind aceste elemente rezultă în chip paradoxal, o artă agramată — și asta unde? Într-un domeniu în care rigoarea canoanelor e decisivă!

„Demonstrația dv. e corectă, dar aici nu se aplică”, ne spune cineva. Cel ce ne-o spune e un reputat specialist al creației populare, invitatul nostru la acest festin de orori, dr. Ion Vlăduțiu, cercetător științific

cuvîntul „artă”. „Am zis eu că astea e artă? Astea e (accentuează, subliniază, silabisește, ba chiar, ca să pricepem, începe să pună mai bine accentele pe silabe), astea e obiecte de larg consum”. Și ne mai spune că și el, și ailalți de lingă el, au pentru asta, patalamale în regulă, autorizații de producător, de meșteri, că au plătit, pentru asta, fiscal, că au plătit administrația financiară, și la ei acasă, și-n București, că dau și taxă cînsfîtă la piață, cit li se cere, cite 30—40 de lei pe dimineață. Da, repetă, astea e obiecte de larg consum, adică de ce, dom’le, nu trezi, de ce zici că nu pricepi, că te văz om deștept, îmbrăcat! Păi ia uite colea (ne viră sub ochi o plămăuire roșie-verde ce aduce a morcov), păi nu vezi, asta-i pușculiță, iote-i gaura, p-aci viri pitacul și aduni de Dacia 1300. Dar dansatoarele, zicem noi, dansatoarele la ce folosesc? Mustăciosul mestecă o clipă vorba-n gură, după care o scui-pă clar, ba chiar o pronunță corect, astea e, zice, „pressepapier”-uri, și dacă n-ai hirtii să le pu sub fund poți pentru ca să spargi cu ele nuci. (O fe-

mister, pe lingă cel al aprobărilor date cu atita filotimie (de către fisc, de către comert) pentru desfacerea unor chestii ce-ți strepezesc ochii și sufletul. Și care nu-s măcar kitsch. Să le zicem kirpitsch?

ILIE PURCARU

P.S. Povestea nu-i nouă, am întîlnit-o sub diverse variante, chiar dacă nu într-una atît de extremă, de violentă, cum e cea mai de sus. O variantă a ei (pe care o retranscriem dintr-o mai veche documentare) ne-a oferit-o dr. Paul Petrescu, coleg de institut cu dr. Ion Vlăduțiu: „Fac parte de citiva ani, din comisiile de specialiști care, odată cu primăvara, în ajunul sezonului estival, se deplasează pe litoral, unde vin să-si desfacă produsele creatori populari din toată țara. Scopul acestei deplasări e să inchidem robinetele kitschului. Dar cum le inchidem? Să vedeți... Selectăm ce e valoros, respingem ce nu corespunde, după care dormim liniștiți... Pentru ca, în zilele următoare, tot ceea ce noi respinsesem, toate produ-

atelier literar

G. Dumitrescu

Victor A.: Citeva lucruri mai bune: „Aviz”, „Adaptare”, „Unde?”, „De-a fir a păr”.

V. Neicu: Există o înclinatie lirică și chiar o anumită îndemnare a versificării. Dar registrul mijloacelor e încă foarte sărac, limitându-se la imitarea servilă, mecanică, invariabilă, a versului eminescian. Intenția de a continua studiile e laudabilă; veți continua, desigur, și lecturile și experiențele lirice, extinzând aria investigațiilor și asupra celor mai noi cuceriri ale poeziei contemporane. Dintre textele trimise, „Ajunsă în absolut”, „Clipa scrii” și mai ales ciudatul „Te-ai mohorit”, întâresc impresia că drumul dv. spre poezie nu e lipsit de îndreptățire. Țineți-ne la curent.

P. Sirbu: Aceleași probleme. Mai bine, în „Alerg mereu spre niciunde”.

Matei Emil: „Manuscrisele nu se inapoiază”, dar nici nu se păstrează (ce să facem cu ele?), ci se predau imediat serviciilor de colectare a hîrtiei. Răspunsurile se dau numai în cadrul acestei rubrici, nu „eliberăm adevărate, a-vice”, etc., cum doriți dv. (nu e, și așa, destulă birocrație în lume?... Și cum ar suna oare o asemenea năstrușnică adevărită, v-ați gândit?... Poate cam

asa: „...adeverim prin prezenta că am citit 17 poezii proaste și agramate ale cetățeanului Cutare... Drept care, s-a eliberat prezenta adevărită etc. etc.). În schimb, răspundem absolut tuturor scrierilor și manuscriselor pe care le primim (firește, dacă putem des-cifra iscălitura!) și publicăm, în chenarul alăturat cele mai bune versuri din ceie primite (singurele pe care le păstrăm „la dosar”, tocmai în acest scop).

V. Sichițiu: În ultimul plic, predomină contecția, livrescă, adesea, care, cu laborioase stăruințe, ajunge uneori la meditative „limanuri”, relativ curate, gen „După lectură”, „Melcul”, „Contemplație”, „Eu sintem noi”.

C. G. Serghe: Nimeni n-ar putea să vă caracterizeze mai exact versurile decît o faceți dv. înșivă în scrisoare! (chiar cu oarecare exces negativ!). Dar dacă vă știți atît de bine „hibele” (întrebare absolut firească!) de ce nu faceți nimic spre a le împuțina, spre a lăsa drum liber, de afirmare, incontestabilelor însușiri de care dispuneți?... Cîteva pagini ni s-au părut totuși pe o cale mai bună: „Dincolo de zgomot” (finalul, însă, coboară, rămîne derizoriu față de tensiunea poemului)... Im-

pedicînd gerul”, „De se-nectute”, „Poem” (dar nu „în piept”, probabil, ci „pe piept”?!...), Așteptăm vești din ce în ce mai bune (sperînd că apelativul scrisorii nu face parte și el din „massă de vorbe depeizate” și „fără discernămint”...).

Ion Todca: Trebuie să aveți mai multă răbdare, răspunsurile nu pot veni cu promptitudinea ideală. Sperăm să putem recupera cit de curînd întirzierea (dacă lucrurile vor reintra în normal, firește...).

Monica Melinte, L. Soare, M. Postelnicu, Abdul. I. Popescu, O. Corbei, Dragoș Irimia, Alexa Pașcu, P.P.D. Birlad, Ina Rădulescu, Ad. Pricu, L. Tuțianu, S. Virovia, E. Mălăescu, Leon. Georgescu, O. Olceanu, A. Virescu, Anonim, M. Arhire, Dan Sima, C. Baljo, S. Canostep, T. Laza, Dorianna Dor, Cavy Meca, V. I. Cilincă, G. Cupăreanu, S. I. Rotaru, Trei De X, Veronica Stan, Val Păcurariu, D. — V. Mihăilescu, Carm. Ștefănescu (ceva, în „Tu și eu”), I. Buzdugă, Li — Emin, Felician Lupu, Crist. Negrii, Meda Petriariu: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Prevedere

O porțiune de toamnă, cu actele în regulă, a fost repartizată în iunie. „Nici clima...” spune femeia pedaliînd prin apă. Eu îi urmăresc picioarele mișcîndu-se ritmic și o acumulez pentru visele viitoare.

CONSTANTIN BUICIUC

Scară

Lume mărunță de porțelan, universitatea, teatrul și alte bibelouri, printre care mă strecorez stingheră, pașii mei bat cu uriașă luare aminte drumurile pe care, alergam ca o furnică, între iubire și ură, Lume mărunță de porțelanuri afumate, prăfuite, sufletului meu hartă.

IRINA ALEXANDRESCU

Desprimăvărare

Au murit mirajele albe și-n streșină plîng sufletele oamenilor de zăpadă. Nu-i nimic, spune bunica, în curînd totul o să fie verde.

MONICA MARIN

Sint nopțile noastre

Sint nopțile noastre mai scurte ca gîndul cînd trupul se coace în alb așternut cu buzele încă minjite de soare ne pierdem grăbiți și vorbim la trecut.

Sint nopțile noastre corăbii aprinse

ce ard în pustiu oceanului mut catarge ce sfîșie nemărginirea etern căutînd țărîmul necunoscut.

AURICA HORINCAR

Drum

Ce lungă-i calea pînă la tine Imi simt puterea albînd pe drum Speranța totuși mă întrefine Femeie-umbră femeie-fum

Barba-mi albește părul imi cade Dulci intersecții mă mai copur Cînd ziua-mi crește noaptea imi scade Femeie-suflet femeie-trup

Mă paște sigur și ghinionul Rivali se-ntîmplă prin preajma mea Tu ești regina cu sint pionul Femeie bună femeie rea

Și-n clipa-n care-ai fost lingă mine Poate vreodată poate acum Lungă-a fost calea pînă la tine Femeie-umbră femeie-fum ...

VIOREL MUNTEANU

Tirziu

Tu nu mai semeni cu frunza și nici zborul nu-și mai face cuib în irisul tău desfrunzit seara nu mai auzi tremurul apei sub nările fremătînde ale cailor triști jafuri de vise nepedepsite mă bîntuie noapte de noapte tirziu, prea tirziu am venit să te întreb despre ce faci.

MIRCEA ȚALAN

Vorbii și scrieți românește

Neologisme la modă

Asimilarea neologismelor a ridicat deseori numeroase probleme privind forma sau și sensul cu care acestea sînt întrebunțate în limba curentă. Printre cuvintele noi care sînt încă greșit folosite se numără și a incumba, un verb discutat în repetate rânduri din punctul de vedere al semnificațiilor care îi sînt atribuite.

Multă vreme n-am mai avut ocazia să îl auzim utilizat cu alte sensuri decît cele etimologice, pînă în ultima duminică din octombrie 1985, într-o foarte interesantă emisiune radio, consacrată dialogului dintre arte. Invitatul emisiunii din duminică respectivă, un student, l-a folosit de mai multe ori și de fiecare dată încoret. În „Dansul incubă (!) multă pasiune”, de pildă, doar forma verbului se aseamănă cu a incumba. Căutînd verbul a incuba în lucrările lexicografice uzuale, am constatat că **Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)** nu îl înregistrează; în schimb l-am găsit, ca element specific terminologiei medicale, în **Dicționarul de neologisme (DN)** (ediția 1978), unde sînt notate două sensuri: „1. a se infiltra în organism și a începe procesul patogen. 2. a (se) supune operației de incubație.”

În exemplul de mai sus, a incubă este, probabil, o creație analogică, rezultată prin apropiere (formală) de termenii — mai cunoscuți — incubator și incubăție. Altfel spus, avem a face cu un caz de etimologie populară, din categoria celor sesizate, printre alții, și de Caragiale. Utilizarea lui a incumba sub forma a incubă nu este însă de dată recentă, iar astăzi reprezintă una dintre cele mai răspîndite greșeli de acest tip.

În ceea ce privește înțelesul, acad. Al. Graur semnaleză întrebunțarea lui a incubă cu sensul greșit de „a pretinde, a cere”. Este accepția, nejustificată etimologic, pe care acest verb o are și în contextul „Dansul incubă multă pasiune” și pe care nu o indică nici un dicționar românesc.

După reperele etimologice din DEX, a incumba provine din fr. **incomber** „a(-i) reveni cuiva (în mod obligatoriu); a se ațasa la”, lat. **incumbere** „a se culca, a se întinde; a se arunca, a se abate asupra; a se indeletnici, a lucra.” Deci nici cele două etimologice nu cunosc sensul „a pre-

tinde”. Lexicograful român glosează termenul a incumba prin „(despre sarcini, obligații) a se impune, a reveni cuiva.” După sensul pe care îl are în română, acest cuvînt este, prin urmare, de origine franceză, iar înțelesul „a pretinde” este greșit; încoretă este și semnificația „a presupune”, în: „Compararea a două lucruri incubă o bază comună.” Și dacă a incumba este un neologism „la modă”, frecvența cu care apare nu ne scutește de obligația de a-l utiliza corect.

La modă este și a implementa, un cuvînt de curînd intrat în limbă. Aproape orice poate fi „implementat” și oriunde „Trebuie să implementăm în școală disciplina.” „În colectivul nostru s-a implementat o autentică atmosferă de lucru.” „Dialogul pe care l-am implementat cu partenerii noștri s-a dovedit deosebit de fertil.” „Importînd aceste linii, vom implementa astfel o nouă tehnologie în realizarea produselor noastre.”

Deși este un împrumut recent, a implementa cunoaște o circulație deosebit de mare, dar rar l-am remarcat folosit corect. Fiind un cuvînt intrat în română actuală, nu este inclus în DEX, dar apare în DN (1978) cu sensul „a pune în funcțiune: a duce la bun sfîrșit, a îndeplini, a realiza”, ca element de origine engleză (**implement** „a îndeplini, a executa, a realiza, a duce la bun sfîrșit, a pune în aplicare: a garanta realizarea/executarea: a dota cu instrumentele necesare”). DN înregistrează de asemenea și substantivul **implementare** „acțiunea de a implementa și rezultatul ei”, pe care l-am mai găsit în **Dicționarul de cuvinte recente**, cu sensul „îndeplinire, realizare.”

Ca termen recent este notat și în dicționarele altor limbi române. Pentru franceză, de pildă, **Lexis** datează substantivul **implémentation** la 1970, ca element utilizat în terminologia informaticii.

Înțelesurile pe care trebuie să le aibă a implementa sînt, desigur, cele indicate în DN: „a instaura, a institui, a stabili, a introduce” sînt sensuri pe care, etimologic, a implementa nu le are.

Noutatea unui termen nu înseamnă și posibilitatea de a-l întrebunța la întîmplare.

COMAN LUPU

„Muzica este esența ordinii”

(Urmare din pagina 9)

tură cu capacități sensibil-intelectuale; poate primi sau respinge, potrivit acestor capacități pe care compozitorul trebuie — este dator! — să le cunoască. Deci, cunoașterii copilului în complexitatea lui, înainte de a începe să scrieți pentru el!”

— Cum și-au însușit pedagogii și creatorii acest îndemn?

— Amintindu-mi de cuvintele lui I.D. Chirescu, mă gîndesc la unele colective pe care le văd pe micul ecran, chinîndu-se să suplinească, prin mișcări ale tuturor incheieturilor trupesti, lipsa mesajului pornit din inima caldă și sinceră a copilului. Alte colective alcătuite — în majoritatea cazurilor — din eleve care au depășit cu mult vîrsta copilăriei, dar împodobite, totuși, cu cravata roșie de pionier încearcă să convingă cu glasurile lor aproape maturizate că sînt copii și interpretează un interpretoriu care le aparține. Și pe unii, și pe alții, văzîndu-i, îi compătînesc! Acum, pentru a sintetiza ceea ce am dorit să vă răspund, este bine să vă spun că am scris cîteva pentru cei mici din dorința de a mă ști folositor complexului și atît de importantului proces instructiv-educativ organizat și desfășurat pentru lumea lor și în lumea lor.

— Explicați-mi, ce înseamnă a-l educa pe copil în bucuria muzicii? Nu cumva pentru a-l întări în tot ce-i oferă viața?

— Este prea bine cunoscut faptul că orice mesaj artistic-muzical reprezintă un episod de viață, un crîmpei din trăirile umane care au însuflețit viața creatorului, trăiri îmbrăcate în haină sonoră și transmise pe calea undelor. El, mesajul, poate fi recepționat și prelucrat în imagini, atitudini, fapte, idei, potrivit gradului de sensibilitate artistică-muzicală de care dispune — de la natură — ascultătorul, dar și de nivelul de educație și de bagaj intelectual la care el se găsește. Cu alte cuvinte, dacă omul de creație are nevoie de o pregătire specială pentru a da contur și conținut de idei și sentimente mesajului său, tot așa ascultătorul trebuie supus unui amplu proces de formare a deprinderilor de a „descifra”, a asculta, a analiza, a pătrunde — în ultimă instanță — în sensul sau sensurile mesajului recepționat. Pentru aceasta, este nevoie de mult, de foarte mult exercițiu continuu și conștient în cunoașterea componentelor muzicii.

— Ce ați dorit întotdeauna să-i învățați pe cei mici?

— Am dorit să-i învăț pe copii un lucru esențial, adică să

devină oameni, ființe situate cit mai sus pe scara regnului uman, acolo de unde se poate privi viața în complexitatea de relații care se impun și de unde se poate acționa și răspunde îndatoririlor de pe poziția cetățeanului-patriot.

— Ce rol a jucat muzica în această acțiune educativă?

— Muzica mi-a înlesnit cultivarea sentimentelor de dragoste de patrie, de respect și admirație față de conducători, de atașament față de idealurile colectivității în care trăim, de prețuire a jertfelor celor care au scris cu sînge istoria patriei noastre, de respect și îndatorire față de familie, părinți, școală, profesori, de muncă și disciplină, de ocrotire și înfrumusețare a naturii înconjurătoare, de dragoste față de tradițiile și produsele spiritualității poporului nostru — străvechi leagăn mioritic, de optimism, de dragoste de viață etc. Pentru toate aceste obiective, mi-am ales exemplele muzicale cele mai potrivite. Acolo unde n-am găsit, activitatea mea de creator s-a făcut simțită — să-mi fie iertată lipsa de modestie! — făcînd apel la versuri proprii și la melodii create de mine, în cele mai multe cazuri de inspirație folclorică. Așa se face că activitatea mea didactică s-a împletit fidel cu cea de creație. Și așa vrea să mai adaug că i-am învățat pe copii să nu uite, nici cînd vor îmbătrîni, că au fost copii! Că trăiesc într-o lume „a marilor sincerități”, lume de care — sufletește — nu trebuie să se despartă niciodată.

— Nu-i așa că întotdeauna ați văzut în copii — admonestați uneori — niște prototipuri umane de care să fim mîndri?

— În marea dragoste față de copii, mulți profesori văd în aceștia idealul omului, cetățeanul de mine, neglijînd în acțiunile lor educative rolul pe care-l poate avea mediul de viață de dincolo de disciplina respectivă și de dincolo de școală. Adeseori, și eu am fost tentat să cred că a-i trata pe toți la fel, ignorînd procesul de diversificare, înseamnă a găsi calea cea mai sigură în cristalizarea unor prototipuri cu care să mă mîndresc. De multe ori m-am înșelat, situație în care a trebuit să insist pe individualități. Iar în unele împrejurări făcînd loc chiar admonestărilor. Rezultatele obținute mi-au întărit credința că oricît de divers ar fi materialul uman cu care profesorul de muzică lucrează, el are obligația morală de a cerceta și descoperi în fiecare copil acele aptitudini demne de a fi explorate și exploatate în scopul întăririi personalității acestuia.

— După părerea dumneavoastră, s-a schimbat ceva în muzică?

— Nu! Categorie, nu! În mu-

zică nu se poate schimba nimic. Ea a fost, este și va rămîne, veșnic, aceeași: „o lege morală. Ea dă suflet universului, aripi gîndirii, avînt închipuirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțînd sufletul către tot ce este bun, drept și frumos”. Am reproduș din spusele marelui filozof antic Platon.

— Ceea ce spuneți poate să intrige pe mulți. În ce sens nu s-a schimbat nimic?

— Dacă gîndim mai profund și mai analitic asupra conținutului noțiunii, ne dăm seama că elementele muzicii structurează viața însăși, armonia în univers, dincolo de efectele — mai mult sau mai puțin bizare — ale materiei „în mișcare”. Nu este cazul să reproduc aici constatările unor mari gînditori ai tuturor timpurilor. Se știe însă că, așa cum nimic nu poate schimba ordinea și armonia în incommensurabilitatea și ireversibilitatea timpului, așa nu se poate schimba nimic în muzică! Ea e supusă unor legi care au făcut să se nască universul și, în acesta, să se nască viața.

— Și totuși, chiar nimic, nimic nu s-a modificat?

— Se pare că de-a început să se schimbe, datorită necunoașterii acestor mari adevăruri; unele mentalități care țîn de „meșteșugul” utilizării elementelor componente ale muzicii pentru a le transforma în vehiculatoare ale așa-ziselor creații.

— Să înțeleg că incriminați experimental, experiențele novatoare?

— Nu este cazul să ne oprim mai mult asupra acestui subiect, deoarece îl este vast și necesită argumentări ample. Să ne punem numai o întrebare legată de elementarul bun simț: dacă eu, creator, trăiesc într-o lume cu care trebuie să comunic, sint dator să-mi fac simțită existența, măcar ca element de colaborare cu viața socială! Vorbesc o limbă pe care nimeni n-o înțelege, dar argumentez că voi fi înțeles de cei din anul... 3000, pentru că, chipurile, aceasta s-a mai întîmplat și cu alți creatori din trecut. Atunci, pentru ce să mă mai întitulez „creator al zilelor noastre”? Cred că este suficient; s-a înțeles clar ce-am vrut să spun și nu pot fi acuzat că „strugurii sint prea sus!”

— Ce-ați transmite generațiilor tinere?

— Să nu uitați că, așa cum seva hrănește arborele — oricît de uriaș ar fi — de la rădăcină și pînă la ultimul mugur din vîrf, tot așa tradițiile hrănesc înnoirile. Drumurile bătorite sînt o dovadă că pe-acolo au mers oameni și că aceștia duc, inevitabil, către oameni, către suflete, către colectivitatea în care trebuie să te integrezi.

Gheorghe Iordache

33
de ani
de
dragoste

II. Inelul logodnei cu viața

„Momentul acela, din '54, de la Bicaz — prima străpungere de munte la care participam — a însemnat pentru mine cam ceea ce înseamnă pentru un adolescent care scrie poezii, tipărirea primelor stihuri ale sale. Eram deja meseriaș, învățasem mult de la șeful meu de brigadă, Dionisie Saiu, bărbat tânăr, de prin părțile Buzăului — om aspru, energic, iute și având disciplina în sine. Dar străpungerea a fost cu totul altceva. Insist asupra ei pentru că, sincer să fiu, nici azi nu m-am eliberat cu totul din emoția de-atunci. Cind noi, cei care veneam dinspre Pingărați-Stejaru i-am văzut în fața ochilor pe ortacii care coboriseră (pe dinlăuntrul muntelui, după cum și noi tot pe dinăuntru suisem) de la Hangu-Potoci, puținii au fost în care n-au lăcrimat. Ne-am dat miinile, ne-am îmbrățișat și ne-am pupat de parcă eram frați sau ne întâlneam — vii și sănătoși — după o mare și grea bătălie. De fapt, asta a și fost străpungerea aceea : o bătălie cumplită. Tunelul era lung de vreo cinci kilometri și avea diametrul de excavatie de 14 metri. Mult s-a zbatut natura pentru a ne împiedica să trecem pe sub creasta muntelui Botoșanu... Nea Ghiță face brusc și-și privește, multe clipe, virfurile pantofilor. Ii respect tăcerea, dar văzind că liniștea se prelungește, încerc să reiau firul vorbei : deci a fost frumos, nu? Da, zice, ne-au filmat, apoi a urmat o petrecere pe cinste la cantină, ba ne-au dat și cite o primă de 800 de lei... Iar tace. „Aia nu-mi iese din cap, nenorocirea aia de la inelul 66. Adică nu chiar nenorocire, dar era cit pe ce să fie. Am lucrat, cu echipa, la betonare, trei schimburi în șir, fără pauză. Nu mi s-a părut greu din cale-afară. Ba, cind am ajuns în dormitor, am simțit că nu se mai lipeste

somnul de mine. Zăceam așa, din cauza epuizării. Toată noaptea bintuisem prin tunel, ca furnicile. Știam că e slabă roca și că trebuie prinsă cit mai iute în menghina oțelului. Dar iată că dimineața, la 10, s-a surpat un inel de opt metri. Apoi încă două, unul în amonte, altul în aval. Aproximativ 180 de tovarăși erau complet închiși în miezul muntelui. Dacă s-ar fi prăbușit noaptea, cind montam fiarele și pu-neam betonul, azi n-ai mai fi avut cu cine sta la taifas. M-a apucat groaza pentru cei de dinăuntru. Știam ce simțisem eu cind auzeam lemnele trosnind sub apăsarea stincii. Ne-am aruncat la muncă. S-au zdrelit multe brațe, a curs sînge mult din miinile care, în graba disperată a datului la tirnăcop, se izbeau de bolovani. În sfîrșit, după 12 ore s-a produs breșa prin care să poată ieși cei prinși de surprare. Si au ieșit teferi. Toți! Pină la urmă, 66 a fost un inel al logodnei cu viața. La fel, într-o luni de dimineață, cind eram liber — că, trebuie să recunosc, mult și des m-a ajutat norocul —, s-a produs o explozie de gaze. Atunci am văzut și eu ce putere pot avea ele, nevăzutele. Șinele erau indoite în forme stranii, vagonetele — zvirlite cit colo. Au fost și răniți, dar noi știam, din ce vedeam și făceam, fără să mai fie nevoie să ne-o mai spună cineva, că orice mare construcție impune și mari rigori și solicită asumarea unui risc aparte.“

Bicazul a fost, vreme de aproape trei ani, cea mai prețioasă și severă școală de viață prin care a trecut tînărul Gheorghe Iordache. Aici a învățat prima lecție a vieții în colectiv. A fost, ca fiecare, de serviciu în dormitorul uriaș; a măturat, a spălat pe jos, a cărat apă și lemne, pretinzînd asemenea tuturor celor ce îndeplineau, pe rînd, această sarcină, ca nimeni să nu intre la odihnă fără să fi adus mai întii o bucată de lemn în spate. A înțeles iute — presat de timp și eveniment — legile dure ale muncii în subteran. A fost promovată șef de formație. N-a știut niciodată — asta în raptul capului n-a vrut să învețe — ce-i aceea absentă. A intronat în formația pe care o conducea o severă ordine, dar și decizia colectivă, discutarea fiecărui caz în parte, atunci cind apărea delăsarea. În '55 a plecat militar și a muncit mai departe : la Ilva Mică, într-o fabrică de cherestea, la Baia Mare, în mină, la Ocna Mures, în construcții. S-a liberat în vara lui '58 și, înainte de a se întoarce la Bicaz, a făcut un drum pină acasă. I se făcuse dor de părinți, de frați, de sat.

„Am fost cu toții nouă. Eu, cel mai mare. Ceilalți, născuți din doi în doi ani. Cind plecasem de-acasă, Lucica, mezina, abia-avea cîteva luni. Acum i-am găsit pe toți crescuți și m-am gîndit că fraților de după mine — Alexandru, Ion și Valeriu — nu le strică să vadă și să simtă ce-i Bicazul. Le-am spus : asta dacă vreți să ajungeți bărbați. Si au vrut. Au rămas în sat, lingă bătrini, Octav, Vasile, Maria, Nicolae și cea mică de tot. I-am dus pe băieți în colonie, în dormitoarele cele mari, unde erau cazati

noi veniți. Si s-au pus pe treabă. Pe mine, cind m-a văzut inginerul Nicolae Florescu, șeful șantierului (cel care, la surprarea inelului 66, muncise, împreună cu inginerul Iosif Hojda, șeful de tunel, cot la cot cu noi, de ziceai că numai la lopată dăduseră toată viața) mi-a zis alit : bine-ai venit și ia-ți formația în primire ! Am pornit, iar, totul de la capăt. Si munca dar și frumosele petreceri cu prietenii. În cite o duminică, scoteam patefonul la iarbă verde, ne luam cîmile din dormitor și ne așezam în jurul unui butoiș cu bere. Regula de plată — fiecare, partea lui, dar și în funcție de leafa pe care o avea. Mulți vorbeau despre bucuria de-a fi burlac, jurînd că n-au să se insoare vreodată (și toți au făcut, apoi, pasul ăsta !). Eu n-am gîndit așa niciodată. De fapt, la un an de la venirea din armată, în '59, m-am și însurat. Copiii...“

Știu, e nepolitic — chiar și atunci cind ieși un interviu și vrei să-ți surprinzi interlocutorul cu o întrebare-soc — să-l intrerupi pe vorbitor, dar hai să ne oprim puțin, doamr ne-am propus să discutăm despre dragoste. Si tocmai cind am ajuns chiar la capitolul ăsta, să trecem așa ușor peste el ? Măi băiete — așa mă alintă nea Iordache, mai ales cind își aduce aminte de cele aproape două decenii dintre noi și tine să fie sfătos — în toată viața omului numai o mare dragoste există. Păi tocmai la aia mă refer — m-am îmbătoșat eu. Vezi că te grăbești ? Eu am iubit de-adevărat lucrările la care am pus umărul. Ie simt în mine și acum, pe fiecare. Imi ard ochii de febră atunci cind le revăd. Imi vine să le mingii, dar sînt prea mari. Iar asta mă face să fiu și mai mindru. Soția mea știe și nu s-a supărat niciodată cind i-am tot spus vorbe dintr-astea.

Dintr-o cutie apărui o fotografie a unei fete îmbrăcate (cum altfel ?) în loden, cu părul aproape blond, scurt și creț, cu ochi deschiși la culoare. Pe o etajeră — aceeași femeie, după 27 de ani : aceeași privire, aceeași pieptănătură. Era tînără de tot atunci cind a-nceput să-i stea tot mai mult în preajmă un bărbat cu trăsături plăcute, emanînd calm și hotărîre. Fata era chiar de lingă Bicaz, de la Pingărați, din locul de unde Gheorghe Iordache a început lucrul la marele tunel. Erai timid, nea Iordache ? Deh, ca flăcăul de 24 de ani : nici prea-prea, nici foarte-foarte. Ii făceam curte așa cum se făcea pe vremea aceea și cum cred că o să se facă todeauna atunci cind ti-e cu adevărat dragă o fată : citeva flori, o vorbă caldă, o privire cu tilc... Ei, dar nunta, nunta a fost ceva grozav...“

— Mestere Iordache ! Mestere Iordache !
Vocea de-afară, puternică și marcată de spaimă, ne readuce în prezent, la Riisor. Gheorghe Iordache devine șeful de echipă cu acest nume. Se repede și deschide ușa.
— Vino repede, nea Ghiță, că-i bai mare ! S-a surpat în galerie !

DAN MUCENIC

Cu siguranță nu și-au propus să ne demonstreze de la ușa că sînt inteligenți. Expresia acestui fapt este, dintru început, umorul lor. Intră ca niște școlari premiați cineați la cancelarie. Fac glume, se tachinează, se sfichiue cu ironii subtile și fiecare are o replică pe măsură și contaminantă, își permit chiar să glumească pe seama propriilor invenții care le-au înscris numele — prin cea premiata la Plovdiv — între creatorii lumii din domeniul electronicii deceniului IX. Este, imi dau seama mai tirziu, momentul lor de relaxare, modul lor de a se deconecta și, într-un fel, de a-și escamota timiditatea. Timiditatea omului obișnuit cu stările de încordare, obișnuit să rămînă ore în șir concentrat asupra lumii sale interioare de idei și de preocupări. Imi dau seama că sînt, totodată legăturile nevăzute ale trînciei echipei lor, ba nu, ei sînt mai mult decit o echipă, sînt o familie spirituală, cu afinități comune și idealuri comune. Deși sînt din colțuri diferite de țară, îi unesc pasiunea și puterea lor de creație, spiritul de luptători, forța de a nu renunța în fața barajelor interioare și exterioare, dar cite nu-i unesc ?! Dumitru Gheorghe Sdrulla este ardelean, din Aiud, și a terminat Electronica la București, în 1971. Este, într-un fel, mentorul echipei. A debutat în cercetare, dar după 4 ani, a venit în producție, pentru a acorda asistență tehnică la implementarea unei licențe de componente. Atunci și-a dat seama că putem face singuri, că avem idei și forțe creatoare să ne asumăm tehnologii oricît de îndrăznețe, devenind, niciodată rosită, profesiunea sa de credință. Un deceniu și jumătate de muncă probează această întrecere cu sine și cu timpul. A rămas în producție, unde, are convingerea, un cercetător poate să fie mai util și unde se poate realiza și pe sine mai deplin. Sorin Georgescu este din Bărăgan, de la granița dintre Ialomița și Brăila, de la Făurea, de-acolo unde, nicicînd „cimpia eminentă a piinii“ n-a aspirat la tehnici aūt de înalte. Are 35 de ani, a fost coleg de facultate cu Tudor Dunca, născut pe meleaguri maramureșene, la Sighetu Marmareș, moroșan tăcut și tenace. Ion Ghiță, de aceeași vîrstă cu ei, vine din spațiul Argeșului, de-acolo unde s-a înălțat primul autoturism românesc, dar nu și din domeniul electronicii. El a terminat Fizica, în 1974, pe Platforma Măgurele, acolo unde domină spiritul unor savanți de talie internațională, ca profesorii Agirbiceanu, Horia Hulubei, Dan Bădărău, Șerban Țițeica.

Întrebam mai devreme, pentru a umple spațiul așteptării lor, pe Daniela Nicolescu, responsabil cu invențiile și inovațiile din I.P.R.S. Băneasa, ea însăși fiziciană, „ce face un fizician într-o întreprindere de componente electronice ?“. Mă privește contrariată. Chiar nu știu ? Componentele electronice propriu-zise sînt mai curînd domeniul fizicii decit al electronicii. Rolul inginerului electronist este să le imbine, rolul fizicianului să le conceapă și să le formeze ; sînt materia unor

Trebuie să înțelegem că s-au constituit ca o grupă de cercetare prin vocație, din resorturile unor opțiuni profunde, nu prin obligații de serviciu, ei sînt în primul rînd, tehnologi la locul de muncă. Și dacă acum 10 ani, cumpăram o licență pentru diode, acum fabricăm ori deîneim tehnologii proprii, încorporate în brevete, pentru o diversitate de tranzistori, aceste componente electronice fără de care nu se poate vorbi și concepe astăzi tehnica computerelor, automatizarea, robotizarea,

cate, mai fine domenii științifice. Dar nu aceasta este invenția distinsă cu aur la Plovdiv ; am numit-o fiind în direcția legătură și nu doar cronologic, ele au decurs unele din altele. Cu „Procedul de realizare a tranzistorilor MOS de putere“, brevet OSIM nr. 85 673 din 1974, invenția premiata, ei au atins o altă culme. Spre care au mers în trepte.
Prin 1979—1980, au oferit propriei lor întreprinderi, la licitație cu A.E.G. Telefunken (cind unele cadre de conducere

ginal. De la apariție și pină azi, saltul în fabricația tranzistorilor MOS, de mari sau mici puteri, este senzațional. În timp ce în 1980 îi fabricau doar 2—3 firme, în anii următori — 30, acum nimeni nu le mai știe exact numărul. O astfel de curbă spectaculoasă se datorează, desigur, virtuților acestei noi familii de componente. Avantajele lor tehnice și economice sînt deosebit de mari și încă insondabile. Dau posibilități nebnuite la miniaturizarea dispozitivelor în care sînt înglobate, la viteze mari de comutație și astfel la pierderi foarte mici de energie. Pot fi, totodată, cuplate direct cu calculatoarele, ceea ce înseamnă că acestea pot să comande direct partea de forță, fără să mai aibă nevoie de circuite speciale. În condițiile exploziei de noutăți în domeniul componentelor la care asistăm astăzi sînt socotite drept „singurul dispozitiv discret căruia i se prevede un viitor ascendent“. Tehnologia tinerilor noștri specialiști are în plus avantajul de a folosi în fabricație aparatură și utilaje mai puțin complicate față de alte firme, care, în consens, le ridică exorbitant prețul. Totodată, pentru o mai largă accesibilitate industrială, ei au introdus ceea ce în limbaj de specialitate se cheamă o „pasivare“, adică un strat ce protejează structura tranzistorului față de contaminări exterioare, reducîndu-le în acest fel sensibilitatea la proces. Crește astfel plaja lor de utilizare și gradul de rezistență în funcționare. Se știe că una dintre alternativele de dezvoltare a componentelor electronice este la ora actuală puritatea extremă, ceea ce își are și ea reversul ei, o prea mare sensibilitate la produselor le îngustează, pină la urmă, domeniile de folosință, cele industriale fiind, de regulă — oricît de bine ar fi protejate aparatura și dispozitivele electronice — medii impure.
Entuziasmați, dar și lucizi, conștienți de ceea ce au obținut, cei patru tineri au propus, atunci, în 1982, o variantă de export total, o variantă de reprofilare a unei secții întregi de fabricație pentru tranzistori MOS. Inerția este cel mai greu de învins, nimeni din cei în drept să hotărască n-a avut acest curaj. Astăzi viața e de partea lor. Programul național de automatizare, robotizare, aplicare a tehnicii de calcul în întreaga economie, stabilit la Congresul al XIII-lea al partidului și, în consens dezvoltarea producției de componente electronice, le conferă un întreg cimp de acțiune.

CICI IORDACHE-ADAM

La Expoziția mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv, ROMANIA — 8 MEDALII DE AUR

TRANZISTORI MOS

capitole întregi din Fizica modernă. Cind a venit la I.P.R.S., în 1975, ca absolvent, după ce a făcut „rondul“ fabricii, a constat fericit cit de bine își poate afla locul aici. Vedea la scară industrială ce învățase în facultate teoretic ori văzuse doar în laboratoare — creșteri de cristale, difuzii de materiale (cu germaniu, siliciu și alte elemente chimice), structuri de materiale semiconductoare etc., etc. Pentru Ion Ghiță — care se află în concediu de odihnă —, ne răspunde camaradul său, Tudor Dunca, „în spiritul echipei“, pe muchie, între glumă și ton grav, dar fără umbră asupra adevărului. „Dacă se numește Ghiță, face foarte mult“. Urmează a-mi explica faptul că, în grupul lor, care a ajuns să depășească 10 brevete de invenții (pentru patru dintre ei, însemnînd un număr egal cu anii de la absolvirea facultății), fiecare a putut fi „viora întii“ la una sau alta dintre tehnologiile originale pe care le-au pus la punct. Fără îndoială, Sdrulla a fost punctul de pornire, sufletul și liantul lor. Practic, ei au înființat secția 2500, secția de tranzistori și diode cu siliciu.

tot ceea ce implică progresul rapid al tuturor ramurilor industriale. Iată Procesul tehnologic pentru fabricarea magnetodiodelor planare, „o invenție cu un potențial virtual destul de important“, cum o definește Sdrulla, „cărora noi le prevedem doar un viitor foarte mare“ cum ne traduce mai pe limba noastră de profani în ale electronicii, Sorin Georgescu, „ne vine dinspre preocupările lui Ghiță“, precizează Tudor Dunca. Premiata la Salonul național al invențiilor de la Timișoara, ediția 1985, a stîrnit la Plovdiv un deosebit interes din partea a numeroși specialiști din lumea întreagă și din partea a numeroase firme de electronică. Ele reprezintă una din tendințele mondiale cele mai noi, mai de vîrf în domeniul componentelor electronice, aceea a senzorilor, clasă de viitor pentru care se depun importante eforturi de cercetare. Se postulează chiar că „cine zice automatizare, zice senzori“. Ori, diodele magnetice planare ale inventatorilor noștri (destinate să măsoare cimpuri magnetice) deschid o largă clasă de aplicații, de la domeniile industriale la cele mai deli-

deja optaseră pentru cumpărarea licenței) ideea de a-i lăsa pe ei să pună la punct tehnologia de fabricație a tranzistorilor de putere și comutație tripli difuzate, solicitate de numeroase nevoi ale economiei naționale (pentru acționările electrice la mașini-unelte, pentru robotică, pentru un întreg și vast program de automatizări). „Am licitat în modul cel mai serios și mai real, și am cîștigat noi. Firește, am avut prioritate, în primul rînd, fiindcă nu ne mai costa valută, dar și pentru că produsele noastre nu s-au dovedit inferioare ci comparabile și competitive“. În 2 ani, au pus la punct o gamă foarte diversă de tranzistori — ca puteri, tensiuni, funcționalitate. De aici, au îndrăznit să facă pasul următor. Spre MOS. Aproximativ concomitent cu primele realizări pe plan mondial. În 1979, apare pentru prima dată în lume un tranzistor MOS de putere, produs de o firmă din Statele Unite. În 1982, echipa românească, formată din tinerii despre care vorbim, publica primele ei rezultate într-o revistă de specialitate. Ei i-au obținut print-un procedeu propriu, ori-

În primul rînd tehnologiile de vîrf

Întreprinderea de aparataj electric industrial Titu este singura de profil din țară. Fabrică aparataj de joasă tensiune pentru industrie și, într-o măsură mai mică, 15 la sută, pentru uz casnic. Nomenclatorul întreprinderii cuprinde 450 de coduri și aproximativ 750 sortotipodimensiuni. O cooperativă din Oradea mai execută aparataj casnic. De curind a intrat în funcțiune un nou I.A.E.I., la Focșani, care a preluat o parte din producția întreprinderii Titu și care i-a copiat pînă la identificare și emblema.

Sintem în biroul inginerului Paul Lungu, directorul întreprinderii. E 7 martie, și conducerea întreprinderii, comitetul de partid, sindicatul, comisia de femei se pregătesc să felicite pe cele 2.600 de femei care lucrează aici. Găsim totuși răgazul să pornim o discuție despre una din sarcinile cele mai importante trasate industriei pentru actualul cincinal — dublarea productivității muncii.

Sarcina este grea, însă noi credem că am găsit soluții pentru realizarea ei. În anii cincinalului care s-a încheiat, creșterea anuală a productivității muncii, obținută îndeosebi prin acțiuni interne de autoutărire, a fost de 8—10 la sută. Iată că ni se cere să dublăm acest ritm. Pe primele două luni ale anului am realizat o creștere a productivității de 15 la sută, față de 12 cit era planificat. Pentru realizarea acestei sarcini, în paralel cu creșterea calității produselor și cu diversificarea producției, activitățile din întreprindere au fost trecute printr-un filtru total, căutîndu-se toate căile și mijloacele de îmbunătățire a fluxurilor tehnologice existente și a punctelor-cheie din activitatea noastră, adică cele cu consum mare de energie, materiale și manoperă. Pentru îndeplinirea sarcinii de dublare a productivității muncii nu mai putem să ne bazăm doar pe autoutărire, care constituia principalul mijloc de creștere a productivității. Anul acesta vom pune în funcțiune o nouă capacitate, o secție de acoperiri metalice. Pe spațiile care se eliberează am reorganizat atelierul de producție, eliminînd din flux elementele care conduc la pierderi, scurtînd distanțele de

transport, mecanizînd anumite procese. Noua secție de acoperiri metalice va fi dotată cu linii asistate de automate programabile, concepție românească, realizată la Automatica București. Automatizările vor constitui principalul mijloc de creștere a productivității. Au fost vizate îndeosebi procesele mari consumatoare de manoperă. Depozitul de produse finite și semifabricate va fi dotat cu transportoare pe verticală și orizontală conduse prin calculator. Gestionarul va alege produsul necesar după care activitatea va fi preluată de centrul de calcul. Se vor automatiza operațiunile, îndeosebi cele de alimentare, din secția de mase plastice. Atelierul de strungărie va fi dotat cu agregate specializate de prelucrare, capabile să execute mai multe operațiuni. Pentru secția de prelucrare prin ștanțare, după o concepție originală și în colaborare cu Institutul Politehnic București, vor fi proiectate SDV-uri modularizate, care vor executa o gamă de operațiuni. Ele vor asigura o creștere a productivității și economii de material și în secția scularie. În secția de scularie lucrează la ora asta 500 de oameni. Utilajele cu comenzi mecanice, mașinile de eroziune, centrele de prelucrare vor asigura, pe lângă creșterea substanțială a productivității muncii și precizie și calitate superioare. Secția de montaj este deservită de 30 la sută din forța de muncă a întreprinderii. Este în centrul atenției noastre. În colaborarea cu Institutul de proiectări pentru automatizări, vom elabora o linie automată de asamblare pentru prize și fișe industriale. Tot aici, împreună cu I.C.P.E. București, avem în vedere realizarea unor linii de instalații de automatizare pentru umplerea siguranțelor cu nisip și controlul automat al parametrilor. Se va mări numărul agregatelor de asamblare. Va participa la această acțiune Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini. Turnătorii de metale neferoase sub presiune va fi prevăzută cu mecanisme automate de montaj matrice. Automatizarea turnării va rezolva pe lângă creșterea productivității și problema locurilor de muncă care degajă noxe și temperaturi

ridicate. Această acțiune va fi asigurată prin colaborarea cu un alt institut, I.C.I.T.P.I.E. După cum se constată, am trecut la o colaborare intensă cu instituțiile de cercetări și proiectări. Progresul va intra în întreprinderea noastră în primul rînd prin tehnologii de vîrf, unele din ele fiind încă pe planșete sau chiar în stadiu de cercetare însă accesibile la nivelul actual al industriei noastre. Important este în această acțiune să participe toate forțele de creație disponibile.

O altă cale pentru creșterea productivității muncii este cea a modernizării produselor. În atelierul de proiectare a I.A.E.I. Titu fiecare produs existent este reprojectat în scopul miniaturizării, ceea ce înseamnă evident consumuri mai mici. Avem în vedere butoane de comandă cu gabarite reduse, elemente de racordare și siguranțe ultrarapide miniaturizate. Ni se arată, de exemplu, două butoane de comandă, înainte și după reprojectare. Cel nou este jumătate din cel vechi. Gama bunurilor de larg consum va fi mult diversificată, vizînd utilitatea, designul, valorificarea mai deplină a materiilor prime, reducerea consumului de energie: intreruptoare electronice de modificare a intensității luminii, automate de scară, veioze cu variator de intensitate, sonerii muzicale.

În încheiere să consemnăm un fapt relatat de directorul întreprinderii:

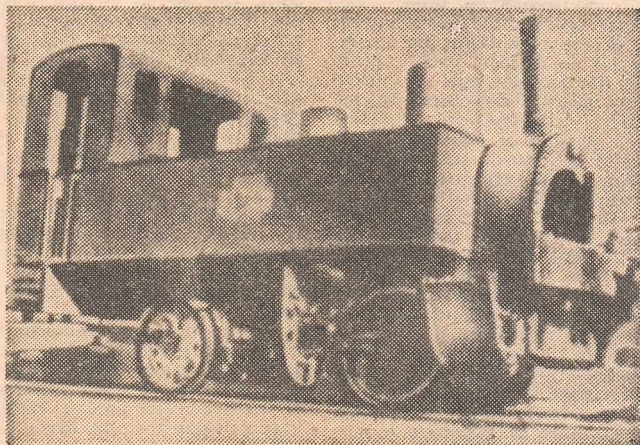
— De multe ori piața internă nu s-a arătat interesată de unele produse care vizau chiar scopul reducerii consumului de energie electrică și unele produse s-au impus mai întîi la export. Veioza cu variator de lumină este produsă de doi ani. E reușită și ca design. Comerțul n-a contractat-o, în schimb o delegație străină văzînd-o, a întrebă doar atît: Cite bucăți ne puteți livra?

Deci, problema înnoirii produselor nu este numai una a întreprinderii din Titu, ci și a noastră.

Într-adevăr, după discuția avută cu inginerul Paul Lungu, îi dăm dreptate: Sarcina dublării productivității muncii nu este tocmai ușoară, însă perfect realizabilă.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Cea dintîi locomotivă care a circulat în statul român

Premieră tehnică

Dacă ar fi să definim un fir roșu în jurul căruia s-a dezvoltat cu precădere tehnica românească în secolul trecut, acesta ar trebui căutat în dezvoltarea căilor ferate. Necesitatea lor fusese de timpuriu evidențiată, atît de către cărturari, cit și de către oamenii politici ai vremii. De ce apărea introducerea și extinderea de căi ferate atît de vitală pentru întreaga economie românească? Pentru cauza drumului de fier se pronunțaseră de timpuriu Petruche Poenaru, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, C.A. Rosetti, Mihail Kogălniceanu, domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Economistul Nicolae Suțu scria în 1854 că aducerea cerealelor, una dintre marile bogății ale țării noastre, din interiorul Moldovei și pînă la Galați, costă mai mult decît transportul lor din acest port și pînă în Anglia, datorită proastei stări a căilor de comunicații. Iată de ce și domnitorul A.I. Cuza, în mesajul către Camera din 6 decembrie 1859, subliniază necesitatea îmbunătățirii grabnice a stării comunicațiilor, căci „întîzierile de transporturi adăugite pe lângă alte cheltuieli, absorb la noi [...] mai mult de a treia parte din veniturile, fiind nevoie în primul rînd de căi ferate. Iar la 4 ianuarie 1865, în Adunarea electivă, Kogălniceanu caută să liniștească pe aleșii națiunii, nemulțumii de tergiversări: „Oricum, sesiunea aceasta nu va trece fără ca guvernul să propună cel puțin un început de rețea care să facă să sune locomotiva și în această parte a României”. Într-adevăr, la 10 noiembrie 1865 apare în „Monitorul Oficial” decretul prin care Cuza Vodă autoriza construcția liniei București-Giurgiu, de 70 km, concesionată unui consorțiu englez. Actul de concesiune pentru prima linie ferată în Moldova s-a dat la 21 septembrie 1868, unor asociați vienez și londonezi. Primele două linii ferate au intrat în funcțiune în statul român în 1869 (București-Giurgiu și Suceava-Roman).

De ce însă politica de concesionare? În primul rînd fiindcă țara nu dispunea de fonduri suficiente pentru a finanța lucrările, apoi fiindcă nu avea încă destui specialiști.

Concesionarii au construit un mare număr de linii, folositoare economiei naționale, dar au dat naștere și, la nemulțumiri crescînde. Realizau trasee excesiv de lungi, cu bucle inutile (deoarece lucrările se plăteau pe kilometru). Iși ascundeau veniturile reale, pentru a nu plăti integral statului român drepturile ce-i reveneau. Încălcău prevederile exprese ale contractelor ca, după un număr de ani, cel puțin jumătate din impiegați „să fie pămînteni”. Unele lucrări importante erau prost executate, se prăbușeau sau se deteriorau. Inginerilor români, care se formaseră între timp, nu le încredințau decît sarcini minore, de revizie și control a rețelei existente. Neglijențele, neregulile, abuzurile au fost date la lumină în presă, care a relevat adevărate scandaluri, dezbătute pînă la urmă și de corpurile legislative. Se

crea tot mai mult răscumpărarea liniilor concesionate și construirea celor noi de către specialiștii români.

Pînă la urmă ceea ce era firesc s-a întimplat. A intervenit actul istoric al trecerii căilor ferate sub conducerea unei românești și sub controlul statului român; desigur nu fără opoziția vehementă a cercurilor financiare străine care îi susțineau pe concesionari. „La noi — citim în excelenta lucrare de sinteză *Epopeea feroviară românească* de C. Botez, Dem. Urmă, I. Saizu (1977) — drumul de fier a trecut relativ repede sub conducerea statului, într-o înmănușare unică, denumită pe scurt prin inițialele devenite simbol — C.F.R. — citite de aproape un secol în toată Europa pe vagoanele românești.”

Mai era însă nevoie de o probă hotărîtoare de iscusință, în a cărei reușită mulți nu credeau — construirea unei linii ferate proiectate și realizate de ingineri și tehnicieni români. Aceasta a fost linia Buzău-Focșani-Mărășești, iar director al lucrării a fost numit Dimitrie Frunză (1830—1903), unul dintre primii români absolvenți ai celebrei Școli Naționale de Poduri și Șosele din Paris (1856). Sarcina ce-i fusese încredințată era o supremă misiune de patriotism tehnic. Caracterizîndu-l admirabil, profesorul-inginer Ion Ionescu (Bizet) a scris aceste cuvinte semnificative: „...era unul din inginerii cei mai reușiti din vremea lui. El a avut de luptat mult cu concesionarii căilor ferate, care au încercat să-i zdrobească onorabilitatea. A fost însă o cetate morală fortificată, care nu a putut fi luată, cu toate armele de atac.”

În fruntea a 12 ingineri cu vechime, a 7 ingineri stagiați și a 5 conducători tehnici, Dimitrie Frunză a realizat premiera tehnică națională ce-i fusese încredințată, între 1 mai 1879 și 1 iunie 1881, devansînd termenul de execuție prevăzut. Costul construcției a fost inferior celui ce îl pretindeau concesionarii, iar problemele tehnice fidicate de traseu au fost rezolvate cu ingeniozitate. „Se dovedea preemtoriu — citim în volumul deja amintit — că țara nu avea nevoie de specialiști străini pentru a-și extinde rețeaua feroviară”. Traficul de călători s-a deschis la 1 iunie, dar ceremonia oficială de inaugurare s-a făcut la 18 octombrie același an, la Focșani, orașul frontierei dinainte de 1859. În entuziasmul festivităților inaugurării, s-a întemeiat și Societatea Politehnică din România, cea mai însemnată asociație tehnică din trecut. Iar ziarul „Timpul” scria: „În ziua de 18 octombrie, se inaugurează prima linie de drum de fier construită în țara românească prin ea însăși, prima linie de drum de fier care leagă direct Moldova cu Muntenia. Deci și sub raport economic, și din punct de vedere politic, ziua de 18 octombrie 1881 este o zi memorabilă.”

O zi a marii noastre tradiții tehnice.

I.M. ȘTEFAN ■

Ni s-a spus că dacă vrem să aflăm lucruri interesante despre activitatea de invenții și inovații din municipiul Bacău ar fi bine să mergem la Combinatul de îngrășăminte chimice, iar acolo să vorbim, dacă se poate, cu maestrul Vasile Dascălu.

Și s-a putut. Treaba n-a fost din cele mai ușoare pentru că locul de muncă al lui Vasile Dascălu e întreg combinatul!

— Deși sint maestrul de structuri de rezistență, conduc o echipă care execută lucrări speciale de protecții antiacide. Într-un combinat chimic se lucrează cu tot felul de acizi și solvenți. Aceștia atacă betonul și metalul din fundații, structuri și pardoseli, care trebuie protejate prin lucrări speciale. Cit de bine ar fi executate, ele trebuie refăcute din cînd în cînd. Tocmai asta face formația mea. Mai e necesar să amintim două aspecte importante: lucrările speciale de protecție antiacidă sînt costisitoare atît din cauza prețului ridicat al materialelor folosite, cit și al manoperei pretențioase și, al doilea, se lucrează permanent sub semnul urgenței, mai ales în punctele cheie ale unei structuri sau în locurile unde procesele tehnologice sînt mai periculoase pentru aceasta.

Vasile Dascălu are în jur de 45 de ani. Poartă o scurtă imblănită, strict trebuitoare unui om care lucrează în construcții pe vreme de iarnă. Nu privește prin ochelarii cu multe dioptrii și după ce ne face scurta prezentare a indeletnicirilor sale în cadrul combinatului, transcrisă mai sus, completează: Într-un combinat ca acesta avem un cîmp larg de acțiune. Din procesele tehnologice rezultă deșeuri, reziduri și subproduse, pe care am încercat și uneori am reușit să le facem folositoare.

Invențiile și inovațiile lui Vasile Dascălu nu numai că merită dar și trebuie cunoscute pentru că oferă soluții simple, ieftine, la îndemina oricui și înlocuiesc materiale scumpe și deficitare.

Din cele vreo 20 de invenții și inovații, cite a semnat pînă acum, 12 se aplică la C.I.C. Bacău. Generalizarea lor, cei interesați se vor convinge, merită să fie grabită.

Iată cîteva din ele:

- Întîrziator de priză pentru ipsosuri, aplicată în anul 1985. Valorifică total silicea, subprodus tehnologic rezultat din instalația de săruri de flour. Produsul a fost omologat de I.N.C.E.R.C. București.

- Coperțină antiacidă pentru aticurile acoperișurilor tip terasă. Înlocuiește tabla zincată, a cărei viață la instalația de acid fosforic este de 7—8 luni, cu covoaie de cauciuc scoase din uz de la benzile transportoare. Benzile de cauciuc, care pînă acum se aruncau, se comportă foarte bine. Coperținele

Idei multe și bune

de acest fel vor fi generalizate după ce au fost testate la toate punctele nevralgice ale combinatului băcăuan.

- Bitumurile de hidroizolație sînt materiale deficitare, mult folosite în construcții. Vasile Dascălu propune un înlocuitor format din smoolă de cocerie, rezultat din distilarea gudroanelor (0,60 lei/kg.), bioxid de siliciu și uree, acestea din urmă intrînd în compoziție în procent mic. Acest nou amestec poate fi folosit în trei situații: intervenții la temperaturi joase în locul chitului de placare; hidroizolarea acoperișurilor; înlocuitor al butaromului (un covor de cauciuc antiacid care costă 170 lei metru pătrat) în incintele unde temperatura nu depășește 50 grade Celsius. Prețul noului material necesar izolației unui metru pătrat de pardoseală este de doar 6,26 lei.

- Procedul de obținere al chitului de etanșare și al chitului pentru protecții antiacide, aplicat cu rezultate din cele mai bune la repararea depozitului de produs finit în anul care a trecut. Noul chit este constituit în principal din silicați și grafit, ceea ce îi conferă o rezistență chimică mare. Este de 5

ori mai eficient decît chiturile cunoscute pînă în prezent. În plus, valorifică subproduse tehnologice din industria chimică sau termocentrale, făcînd posibilă obținerea lui în cantități necesare industriei. Înlocuiește Romtixul — 36 lei kilogramul — cel mai utilizat chit la ora aceasta. Noul chit costă doar 8 lei.

- Soluție originală — care folosește bioxidul de siliciu, deșeu chimic — pentru izolarea plăcilor de azbociment împotriva coroziunii.

- Dispozitiv manual pentru tăiat cărămizi. Este simplu, ușor de executat și manevrat.

- Mașină semiautomată de tăiat și croit grătare din polipropilenă.

- Liant pentru lipirea plăcilor de ipsos.

- Mașină de împrăștiat fosfogips uimed pe terenurile agricole. Fosfogipsul, un deșeu al industriei de îngrășăminte chimice, care ridică mari probleme privind depozitarea lui în halde, (dar la combinatul din Bacău el formează o grămadă de mărimea unui deal) s-a dovedit indicat pentru ameliorarea terenurilor sărăturoase. Se pune problema împrăștiării lui în stare uimedă. Uscarea ar fi costat prea mult și l-ar fi făcut nerentabil. Vasile Dascălu a brevetat o mașină capabilă să împrăștie fosfogipsul în stare uimedă. A realizat și macheta și prototipul. Ele au fost duse la un institut de proiectări de mașini mici din București. Din păcate, ea n-a fost preluată de M.A.I.A. Altă mașină care să poată face ce face mașina lui Vasile Dascălu încă nu există.

Iată, deci, o trecere în revistă a realizărilor acestui om cu idei. Așa cum a pornit-o, cu siguranță mai are în lucru încă multe altele. Întrebarea este dacă ele sînt cunoscute în toate locurile unde pot fi aplicate cu eficiență. Poate că un schimb de experiență, organizat la Bacău sau în altă parte, pe tema protecțiilor antiacide ale construcțiilor în industria chimică, la care Vasile Dascălu să vorbească colegilor de meserie despre ce a făcut și face ar fi binevenită. E o propunere, cine îi dă viață?

OPREA GEORGESCU ■

Marile pretenții ale industriei mici

Despre ingeniozii oameni care tin pe umerii lor mica industrie a Bacăului s-a dus vestea. Și-au făcut o fabrică de profil pe porțile căreia curg noutățile spre lume ca apele unui riu. Adunate, toate aceste noutăți, ar putea vorbi despre marile pretenții ale industriei mici. De fapt pretenții s-au putut numi cită vreme s-au bătut cu ideile care nu le dădeau pace, până le-au dat astfel viață. Ar putea prelua, sustine directorul întreprinderii județene de gospodărire comunală și locativă, ing. Corneliu Croitoru, fiind cont de experiența acumulată până aci, linii tehnologice întregi de la industria republicană care uneori se împiedică de ele, în primul rând prin slăbă lor productivitate. Are la îndemână numeroase exemple care să-i srijine cauza. Exploatarea de gospodărie din Buhuși a preluat de la întreprinderea de post-activități de întreținere și igienizare ale secțiilor de producție, precum și pe aceea de confecționare și reparare a navetelor necesare transportului materialelor pe fluxul tehnologic. Până la această experiență, productivitatea în aceste zone de muncă, era cu mult sub nivelul celei înregistrate de restul întreprinderii. De atunci procentul de creștere a ei a atins și 10 la sută. Pornind de la acest prim rezultat au extins cooperarea — lucrările de acest fel depășind, în anul care a trecut, 3 milioane lei — tot cei de la mica industrie acoperindu-le necesarul de garnituri de cauciuc pentru care, până aci, alergau în toată țara, cheltuind bani și timp cu nemiluita.

Buhușul nu este decât un exemplu. „Avicola“ Bacău ajunsese la un moment dat, într-un serios impas: nu mai aveau posibilitatea să asigure fluxul tehnologic de alimentare mecanizată a păsărilor. Lipsea polipropilena, materie primă din import. Cablurile cu noduri de alimentare erau deci ca și moarte. Maistrul Ion Lupu, care conduce atelierul de matrițerie al Fabricii de mică industrie, își amintește cite încercări au făcut până să dea de cap problemele ivite. Au înlocuit polipropilena cu rețon românesc. Nu reușeau însă să asigure rezistența în exploatare. Prin încercări repetate în stația pilot, amestecând rețonul cu fibră de sticlă au reușit, în sfârșit, să ridice rezistența cablului până la nivelul utilizării lui fără probleme. Aceasta a fost primul pas al colaborării. Odată porniți nu s-au oprit: au trecut și la reconducerea cablurilor cu noduri, prin reinjectarea, direct pe cablu, a nasturilor care se distruseseră. În felul acesta le asigură și o viață mai lungă deci costuri reduse, sporirea productivității ș.a.

În sprijinul ideii „Cooperarea cu mica industrie — cale de sporire a productivității muncii“ — vin și cele câteva consilii populare comunale și C.A.P.-uri cu care au încheiat și în acest an contracte-convenții în vederea realizării impletiturilor din răchită și a măturilor pentru export. Procedul va fi următorul: consiliile populare comunale și C.A.P.-urile urmează să asigure răchita și sorgul, spațiile de producție, forța de

muncă locală — pe care fabrica este dispusă s-o califice — în vreme ce mica industrie își asumă răspunderea pentru portofoliul de comenzi (deci și pentru livrarea lor), oferă asistența tehnică, utilajele necesare executării produselor, după cum, tot lor le revine sarcina executării operațiunilor de complexitate mai mare, cum ar fi sulfatarea și lăcuirea produselor. Ni se face un calcul sumar al rezultantei acestei cooperări; producția fizică va crește de două ori și jumătate iar valoarea produselor obținute din aceeași materie primă — de 4 ori!

Nu ar fi putut ajunge la aceste succese fără ingeniozitatea celor de la Fabrica de mică industrie. Maistrul Lupu și cei 50 de oameni ai săi dețin recordul la acest capitol. Ei au fost cei care au gândit și executat, în atelierul lor de matrițerie, și mașina de injecție — care se aducea din import — și mecanismele pentru valorificarea deșeurilor din mase plastice, și mașinile pentru coșurile din răchită, și utilajele pentru prelucrarea PVC-ului, și presa mecanică pentru ghivecele de ceramică... „Dacă băieții mei nu ar fi policalificați, nu ar rezista în atelierul de matrițerie. Noi, cei 50 reușim să realizăm cam 40 la sută din planul fabricii, nemaipunând la socoteală aportul nostru la sporirea productivității muncii“. Au în plan alte și alte gânduri de asimilări și invenții, după cum, au fel de fel de prototipuri gata să-și la startul spre lume. Gheorghe Chirilă, unul dintre cei mai buni matrițeri, era aproape gata cu matrițele pentru „jocurile spațiale“ pentru copii. O piesă urmează să aibă 5 grame, cit o jumătate de cutie de chibrituri, jucărioare care se vor vinde, fie în seturi, ambalate foarte frumos în folie vacuumată, fie separat, la 8 lei bucata. Deja doar prezentat prototipul au și primit comenzi pentru 20.000 de seturi. Și poate, vorba maistrului Lupu, mine, poimîne vor trebui să se pregătească cu o întreagă secție pentru astfel de jucării spațiale pentru că sint siguri, cererea va fi foarte mare pentru ele. Sint, într-adevăr, frumoase aceste jucărioare alif de economicoase privind materia primă. Adevărate bijuterii din plastic!

De curind au trimis Institutului de cercetări pentru inginerie tehnologică și proiectări în rafinării Ploiești niște mostre din parafină bituminoasă rezultată de la sondele de foraj din județ. Se ducea pe apa simbetei această parafină bituminoasă, nimeni negăsindu-i vreo valorificare până la ei. Au luat-o, au supus-o la fel de fel de probe, în final reușind să separe bitumul din parafină și creind citeva mostre de produse necesare consumului larg. De reținut încă un amănunt: aceste produse vor avea o valoare de o sută de ori mai mare decât costul materiei prime! Așteaptă de pe o zi pe alta tehnologia de separare pentru a trece la producția de serie. Ingenioși oameni, nu?

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Mamei

Tu ești frumusețea suspinului,
ești dorința vie a nemuririi!
Tu ești splendoarea gândului frumos
cufundat în imensitatea soarelui de vară!
Tu ești lacrima tăcerii pierdută în abisul iubirii,
ești lumina vie pătrunsă de-un suris de copil,
Mamă, tandrețe candidă a viorii lui Enescu,
culoare a viselor frumoase
răsărită pe o cantată de Bach!
Ești murmurul sufletului
venind din inima sublimului Eminescu!
Ești nostalgia dragostei ascunse,
ești steaua izvorită din strălucirea nopților de mai.
Ești clișea de încredere! Speranță în eternitate ești!

LIANA VOICULESCU

Birturi și birtași

— Ce faci, coană Florico, ai adormit, bre?

Prin geamul ghișeului se zăresc vase mari, aburinde și pătrunde miros de mîncare proaspătă. Cea strigată își face apariția, purtînd în miini citeva castroane pentru ciorbă.

— Nu mai aveai răbdare sau îți s-a făcut dor de mine? Vîno mai des și-o să-ți treacă!

E o femeie în vîrstă și zimbește tot timpul. Majoritatea celor care i se adresează, cerîndu-i un fel de mîncare sau altul (e de ales, sint afișate — pe două hîrtii acoperite cu o scris neindeminatic, lipite de-o parte și de alta a ghișeului — numele a șase ciorbe, nouă feluri de mîncare și patru omlete) o cunosc și sint, la rîndu-le, cunoscuți. Birtul 11 Iunie pare sufrageria simplu mobilată, dar de-o curățenie exemplară, a casei în care locuiește o mare familie. Sint 13 mese. După plecarea fiecărui consumator, o femeie măruntă și iute în mișcări debarasează masa și o șterge cu grijă. Nu se fumează și nu se bea decît apă gazoasă și oranjadă. Încăperea e mereu plină, oamenii vin și pleacă spunîndu-le vinzătoarelor „săru' mina, tanti“ acestea le răspund cu alte vorbe bune, mîncarea place, aici putînd fi găsite unele dintre cele mai bune ciorbe de burtă și sarmale din București. Prețuri mici, de categoria a treia. Numai birtașii nu e de găsît, „e dusă cu banii și încă nu s-a întors“. Îmi arunc, la plecare, o privire pe sub mese, și-mi spun că, atunci cînd vrem și primim o mîncare ca la mama acasă, atunci așa trebuie s-o și consumăm, altfel hîrnicia femeilor de aici e pusă la prea grea și, adesea, inutilă încercare.

Cu totul altfel, dar tot plăcut la înfățișare, se prezintă birtul Cavafi: mese joase, vreo opt la număr, acoperite cu fețe albastre, curate. Aici se poate fuma și bea o bere. Doi ospătari, atenți la tot ce se întîmplă în salon, iau comenzile cu repeziune. Și aici există mulți obișnuiți ai localului. Îi recunoști lesne după modul în care, fără să i se mai ceară, ospătarul Ion Firu, le aduce bere la masă. Pentru consumatorii ocazionali, mîncarea e obligatorie. Și nu e rea, dar nu prea ai de unde alege. Pe listă sint înscrise două feluri de ciorbe și două-trei de mîncare. Orice al vrea, garnitura de fasole e obligatorie. Ba, dacă ești simțit ca un novice, în ale birturilor, devine obligatorie și salata de

sfeclă. Cineva susține că șnițelul parizian nu face casă bună cu fasolea. E înțeles, i se aduce șnițelul (hai să zicem „parizian“) însă fasolea nu-și abandonează poziția de emblemă a birtului, strecurîndu-se, pe nesimțite, în nota de plată. Nici aici nu-i de găsît birtașul, „nea Mircea“ find ieșit „pe aici, pe-aproape“.

Din teama de a nu-l pierde și pe șeful birtului din piața Buzești, întreb de el încă de la intrare. „E aici, stați să-l caut“, zice bufetiera, timp în care pe lingă mine se prelinge umbra unui bărbat pornind alene către iesire. Salonul de aici e mai mare decît ale celorlalte două birturi văzute în această zi la un loc. Fum gros, incit chiar fumător pătimaș fiind, îți trebuie un timp destul de lung de acomodare. Se bea bere multă. Îl întreb pe unul dintre cei ce soarbe, la botul calului, o sticlă dacă știe ce e de mîncare.

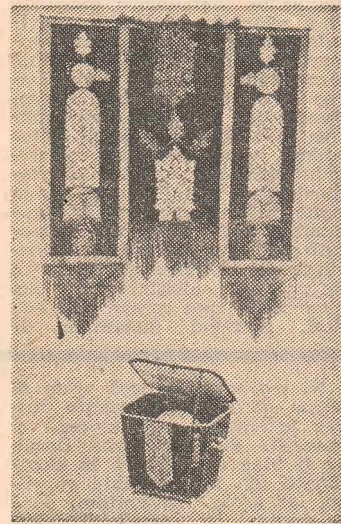
— Aici mîncare, de-acasă. — vine răspunsul, rostit cu multe ezitări.

Ceva îmi spune că responsabilul trebuie să fie chiar acela care o ștersese englezește cu citeva clipe în urmă. Ies din birt și îl zăresc intrînd într-o unitate loto-prono din apropiere. Îl aștept. Iese. Îmbrăcat într-un costum bleumarin, cu uh cojocel pe sub sacou, cojoc în care își ține mîinile atunci cînd se plimbă, fără grabă, de colo pînă colo. Trece prin fața birtului, dar nu intră. Plimbarea continuă pînă pe Calea Griviței, unde intră într-o altă loterie. Stă și aici destul. Apoi se întoarce, dar, pînă să ajungă la birt, intră pe o ușă din vecinătatea unui chioșc la care se vindeau biscuiți Mirela și „vin 1/1“. Așteptare lungă. Mă bate gîndul că am greșit persoana, așa că revin la birt. Nu, șeful nu e aici. Ies iar și-l văd pe omul meu venind. Tot alene. Se oprește la o vorbă cu doi cunoscuți. În fine, se apropie. Nu-l las să treacă mai departe. Dumneavoastră sinteți șeful de unitate? Da. Putem sta de vorbă? Sigur, dar unde?, nu am birou. Oriunde. Îl cheamă Vasile Rotaru. E șeful birtului, dar, afirmă el cu seninătate, birtul nu e... birt. Dar ce? Altceva. Ce? Să zicem — unitate de desfacere. Ce desface? Bere și cite ceva de mîncare. Ce? Ce ni se trimite. De către cine? De către centrul de fabricație Pajura. Noi cerem, uitați nota de comandă, în special prepa-

rate de pește și legume. Asta e specificul. Dar, insist, localul arată rău: murdar, plin de fum, altfel decît birturile 11 Iunie sau Cavafi. Acolo e altă socoteală. Care? Țin de alte iapeleuri. De „Aluniș“, de „Se-garcea“. Noi sintem al lui „Amzei“. Și? Aia sint mai bine aprovizionați. Dar, să știi, pe noi o să ne demoleze în curînd, așa că nu merită să ne batem capul... Ceea ce, am văzut prea bine, Vasile Rotaru face din plin.

Ce-ar mai fi de zis? Poate numai că reorganizarea birturilor din Capitală a dat, în cele mai multe din cazuri, bune rezultate, unitățile de acest fel dîndu-ne posibilitatea să mîncăm bine, repede și ieftin. Termenul de birt este pe cale de a fi reabilitat, după o perioadă în care căpătase o nuanță peiorativă. Dar, să nu uităm, birtul, în sine, nu este decît o incintă. Totul ține de birtaș. Calitatea omului este, și în acest caz, decisivă pentru calitatea unității. Omul face firma, iar firma — cînd devine cu adevărat o firmă — îl onorează pe om. Munca de aici nu e loterie. Rezultatele se obțin în timp. De aceea, am constatat, există birturi și birturi, pentru că există birtași și birtași.

DAN MUCENIC

Tapiserie de GEORGIA LAVRIC

Între pricepere și farmec personal

Din octombrie anul trecut au început să funcționeze, în cadrul unor unități de alimentație publică, **bucătăriile de bloc**. Diferite firme și afișe au apunțat noutatea, iar bucătării s-au pus pe treabă, conștienți că reclama cea mai bună o vor constitui, pe lingă prețurile extrem de accesibile, mîncărurile oferite consumatorilor. Calitatea acestor mîncăruri, calitatea serviciilor — iată premisele de la care am plecat în acest raid, pe parcursul căruia am stat de vorbă cu bucătari și șefi de unitate, cu economiști, cu oameni aflați la mese, am gustat din mîncăruri, ne-am băgat, cum s-ar zice, nasul prin toate oalele.

Atît la bucătaria de bloc de pe Splai, cit și la cea din strada C.A. Rosetti, personalul nu prîdește cu servitul cumpărătorilor, fie că aceștia iau masa pe loc, fie că își cumpără mîncare pentru acasă. Abonații săptămînali sint puțini, doar citeva zeci. Șefa de unitate, Ioana Ciubotaru (de la „Gospodina Splai“) caută explicații: abonamentul presupune să treci zilnic pe aici pentru a-ți ridica meniul plătit anticipat; or, sint mulți cei care știu că în anumite zile nu pot ajunge la timp. Se mai întîmplă, apoi, ca, uneori, cumpărătorii să fie tentați și de alte feluri de mîncare decît cele prevăzute în meniurile fixe pentru abonați (afișate, în trei variante, cu o săptămîină, înainte), așa că-și aleg pe loc mîncarea pe care o pre-

feră. „Adevărul e că, în momentul în care anunți un meniu săptămînal, îți iei un angajament pe care trebuie să-l respecti. Iată însă că, deși aprovizionarea e ritmică, nu știm întotdeauna ce materii prime ni se vor aduce“. Să mai spunem că, datorită calității mîncărurilor preparate aici și serviciului ireproșabil, unitatea se dovedește, în multe momente ale zilei, neîncăpătoare.

Nu același lucru se întîmplă la restaurantul „Minis“, din cartierul Titan. Cei doi șefi de unitate — Constantin Nicelă și Stila Zgură — par descurajați: la ei „n-a prins“ sistemul bucătării de bloc. Sint sincer mirați de nereușită, mai ales că mîncarea este foarte gustoasă. „Meniurile sint făcute pentru a fi vindute, nu pentru a le ține aici. Dar, ce să-i faci, sintem într-un cartier de oameni tineri, care nu sint comozi, preferînd să se aprovizioneze și să-și gătească singuri. Marile unități industriale din jur au bufete de incintă și oamenii mîncîcă acolo în pauza de masă“ — caută justificări Constantin Nicelă. Dincolo de ele, un lucru e cert — între orele 12—16, salonul este pustiu. „Nu toți vor să ia trei feluri de mîncare“, constată contabilă Stana Genoiu și, credem noi, aici au greșit cei de la „Minis“. Complexul are un salon restaurant, dar și o linie de autoservire. În salonul restaurant nu se servesc, la priză, decît două variante de meniu

care, chiar dacă sint alcătuite din feluri de mîncare foarte bună, tot două rămîn. În același timp, linia de autoservire oferă mai multe feluri pe care bucătaria, oricum, le pregătește.

Lucrurile nu țin atît de farmecul personal, cit de priceperea gazdei.

Experiența restaurantului „Mures“ de pe Lipscani ar prinde bine „Minisului“. Și aici au fost alcătuite meniuri fixe în cadrul bucătării de bloc, dar pe lingă acestea se mai fac încă alte citeva zeci, din care oamenii au de ales. Funcționează o vastă experiență în domeniul atragerii consumatorilor. De la curățenia de farmacie (bucătaria este un fel de cub de sticlă care avansează în mijlocul salonului, permițîndu-ți să asisti la fiecare mișcare a celor din jurul cratițelor) pînă la calitatea meniurilor, totul este o dovadă de profesionalism, de grijă și respect pentru cel ce vine aici. Prețul unui meniu fix — 12 lei. Dacă mîncîci „la liber“ — 15.

Am sesizat, în discuțiile purtate cu lucrătorii comerciali sau cu consumatorii, o mentalitate: așa s-a pomenit de cînd lumea, femeia să asude în bucătărie, indiferentă față de avantajele pe care i le poate oferi noul. Dar „bucătaria a mers și va merge în pas cu civilizația“, vorba lui Păstorel Teodoreanu, astfel incit inițiativele de azi vor fi, mine, obișnuite.

LIANA MOLNAR

Cote noi în turismul românesc

Marea

Autorul acestor rânduri (care abia a împlinit treizeci de ani) a fost prima oară la marea în Costinești. Într-un Costinești care pe atunci (adică acum douăzeci și cinci de ani) încă mai era un simplu sat. E drept, Costineștii se bucurau de fama de a avea cea mai bună plajă (nu știu nici azi cit de adevărată e această afirmație), dar, dacă întorceai spatele mării, nimic nu distingea satul de un sat dobrogean oarecare. Aceleași case rustice, scunde, vopsite în alb, un alb secetos, care concurează soarele orbitor, aceleași ulițe pe care vântul ridică nori de praf, același cer limpede și fără vîrstă, boltit deasupra. Sentimental am păstrat această imagine în memorie, dar astăzi, vreau să zic vara, cînd mi se întimplă să trec prin Costinești plin de entuziasm, vancantelor studențești am impresia că imaginea aridă, patriarhală, a vechiului sat a rămas în urmă, undeva foarte departe, într-un fel de preistorie a acestor locuri. Mi-e greu să cred că într-un timp atît de scurt lucrurile s-au schimbat atît de radical.

Iar Costineștiul nu e decît un exemplu dacă ne gîndim că atîtea stațiuni, Neptun, Olimp, Jupiter, Cap Aurora, Venus, Saturn, ale căror nume au intrat atît de mult în „dicționarul” locurilor noastre de vacanță, încît par scrise acolo, pe hartă, din totdeauna, nu existau acum douăzeci de ani. Să recunoaștem că ne-ar fi imposibil să ne imaginăm acum un litoral lipsit de aceste stațiuni. Și totuși nu mai departe decît acum două decenii în locul lor se aflau dune de nisip. Aceasta m-a determinat, într-una din zilele trecute, cînd am aflat că se împlinesc 50 de ani de la crearea Oficiului Național de Turism să compar, să confrunt cifre și realități mai vechi și mai noi care m-au dus la cîteva descoperiri interesante.

În fond, mai trăiesc oameni care au văzut la Mamaia un simplu tîrm nisipos bătut de vînturi, unde dunele atingeau o înălțime de 4—5 metri. Asta se întimpla chiar în secolul nostru. Și mai trăiesc oameni care au văzut, tot la Mamaia, prima amenajare „balneară”, constînd dintr-o punte de lemn care înainta în mare, avînd cabine pe ambele părți. Sînt de atunci exact optzeci de ani! Ei bine, între acel „debut” balnear și anul 1939, deci în peste trei decenii, Mamaia a ajuns să poată primi vara, în același timp, numai 500 (cinci sute) de vilegiaturisti. În 1944, erau 600 (șase sute) de locuri. Iar, astăzi, Mamaia are o capacitate de peste 34 000 de locuri!

La fel stau lucrurile și cu celelalte stațiuni. Eforie Nord avea în 1944 doar 158 de locuri. Astăzi are 17 300. Eforie Sud beneficia de o cifră ceva mai măricică: 5 300 de locuri în 1944. Dar și aici creșterea înregistrată e semnificativă: 12 000 de locuri, în 1986. Concluzia se impune de la sine. Deși aveam, cum se spune, ieșire la mare de două mii de ani, foarte puțini dintre înaintașii noștri au cunoscut marea. Litoralul a devenit ospitalier, democratic, abia în anii socialismului, iar creșterea cea mai spectaculoasă a accesibilității sale s-a înregistrat în ultimele două decenii cînd, de la 35 400 de locuri de cazare în 1965 s-a ajuns la 139 000 în 1985. Iar preocuparea pentru dezvoltarea ospitalității litoralului continuă. Anul trecut au fost modernizate, sporindu-li-se gradul de confort, 19 000 de locuri în popasurile din stațiunile Saturn, Jupiter, Eforie Sud și Eforie Nord.

La aceasta trebuie adăugată preocuparea pentru dezvoltarea și diversificarea agrementului, care nu poate lipsi din definiția turismului modern. Căci reșita unei vacanțe depinde, firește, nu numai de o cameră confortabilă, de un cer cu soare torid și de o mare caldă. S-au construit tobogane acvatice, 25 de baze de agrement nautic (yole, windsurfing, hidro biciclete, instalații de schi nautic), bowlinguri, popicării electromecanice, roți panoramice, centre multifuncționale de agrement, terenuri și săli de sport, bazine de înot, săli de spectacole. Iar anul acesta va circula între Constanța și Mangalia un nou vas românesc de agrement, o navă costieră elegantă cu 400 de locuri; un alt vas nou va efectua plimbări pe lacul Mamaia cu oprire la insula Ovidiu. În iulie va intra în func-

țiune un nou vapor de croazieră românesc, denumit „Steaua Dunării”, navă elegantă, de un confort deosebit, care va circula pe Dunăre; pe Canalul Dunăre-Marea Neagră va face curse exclusiv turistice, un nou vas de agrement; în sfîrșit, tot pe litoral, la Mamaia și Eforie Nord, se vor mai înființa 3 centre noi de pescuit sportiv la mare dotate corespunzător (scule pescărești, 20 de bărci, 1 cuter cu motor, etc.). Surprizele estivale ale acestui an nu se opresc aici. Se vor mai organiza 4 centre noi

spunem. O știm cu toții. Că iubim acești munți, ale căror creneluri de cetate naturală se ridică spre cerul țării, nu incapem nici o îndoială. Că dintotdeauna locuitorii acestor meleaguri au simțit ispita de a-și umple din cînd în cînd plămîinii cu aerul ozonat al muntilor, e de la sine înțeles. Dar industria turistică montană are multe puncte comune cu aceea a litoralului. În multe locuri ea e de dată recentă sau chiar foarte recentă. Pe hărțile turistice ale anului 1986 găsim stațiuni noi, inexistente ca atare acum două de-

in hoteluri, vile și cabane. Capacitatea de a găzdui oaspeți a Sinaiei, a Predealului, a Buștenilor, a Poienei Brașovului a crescut din ce în ce mai mult. Un exemplu grăitor este Poiana Brașov, care în 1965 avea circa 300 de locuri, iar azi oferă oaspeților peste 3 000 de locuri de cazare. În anul trecut, față de 1965, numărul turiștilor a crescut la Sinaia de 6,7 ori, la Predeal de 6 ori, la Sovata de 7,2 ori, la Tușnad de 5,2 ori. Și exemplele ar putea continua.

În plus, pentru dezvoltarea drumeției și practicarea sportu-

majoritatea stațiunilor de munte, acolo unde relieful permite, au fost amenajate pîrții de schi, săniius, patinoare naturale, centre de închiriere a materialelor sportive.

Pentru anul în curs se are în vedere finalizarea lucrărilor de modernizare a cabanelor Dochia, Lainici, Peștera, Gura Dîham s.a. În acțiunea de modernizare sînt cuprinse și instalațiile de transport pe cablu de tip telescaun și teleschi din Sinaia, Predeal și din preajma cabanelor.

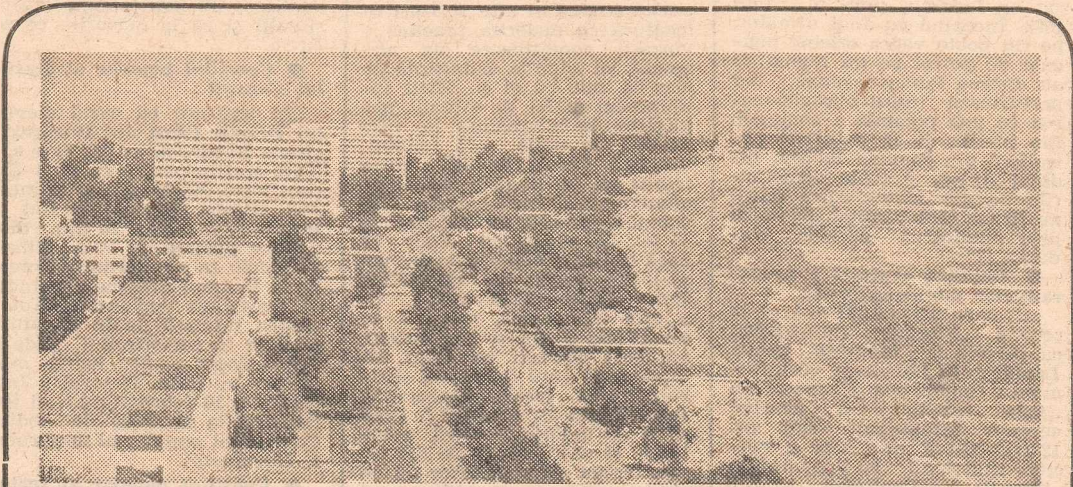
Băile

Pe teritoriul țării noastre se află o treime din apele minerale ale Europei, avînd o valoare terapeutică deosebit de ridicată. Apele minerale și termale li se adaugă nămolurile sapropelice, nămolurile de turbă, mofetele, aerul bogat în ozon și aerosoli naturali. România are, de altfel, o veche tradiție în utilizarea acestor factori balneoclimaterici naturali. Încă de acum două milenii Herculelele erau vestite pentru efectele terapeutice deosebite ale apelor sale minerale (majoritatea termale). Și nu numai Herculelele. La Săcelu pot fi văzute și azi vestigiile unor băi construite în anul 275 e.n. de romani pentru folosirea în scopuri terapeutice a izvoarelor minerale și a nămolului. La Geogiu Băi s-au descoperit două statui închinatăe lui Esculap și zeiței Hygiea (zeița sănătății). Apele minerale ale Olăneștiului au fost folosite de strămoșii noștri, iar fama tămăduitoare a unor izvoare s-a perpetuat și în Europa modernă. Ar fi suficient să amintim că Napoleon al III-lea bea apă de Căciulata! La această tradiție se adaugă o alta, aceea a scolii balneare românești. Cu toată fama stațiunilor noastre, însă, despre crearea unui adevărat sistem balnear nu se poate vorbi decît în anii din urmă, cînd s-au ridicat complexe de cură balneară cu baze de tratament integrate în construcție (o formulă foarte modernă și eficientă, bazele de tratament puțind fi folosite și iarna). Exemplele sînt numeroase: Băile Felix, Băile Herculele, Eforie Nord, Mangalia, Covasna, Moneasa, Vatra Dornei, Buzias, Amara, Căciulata, Sovata, etc. Iar această amplă bază de tratament a fost înzestrată cu aparatură modernă și cu personal medical de înaltă calificare, ceea ce a mărit vertiginos afliul celor dornici să-și refacă forțele ori să-și însușească diverse afecțiuni în aceste locuri binecuvîntate de natură. Cifrele vorbesc de la sine. În 1985 față de 1965, numărul turiștilor a crescut la Băile Felix de 51 de ori, la Băile Herculele de 19,3 ori, la Singeroz Băi de 15 ori. Și, evident, și la acest capitol exemplele ar putea continua. Școala românească de balneologie și-a sporit prestigiul, atît datorită asistenței medicale de calitate acordată cit și folosirii unor produse originale românești: Gerovital și Aslavital (terapia Aslan este cunoscută în 67 de țări); Pell-Amar, extract natural de nămol, sau Boicil Forte.

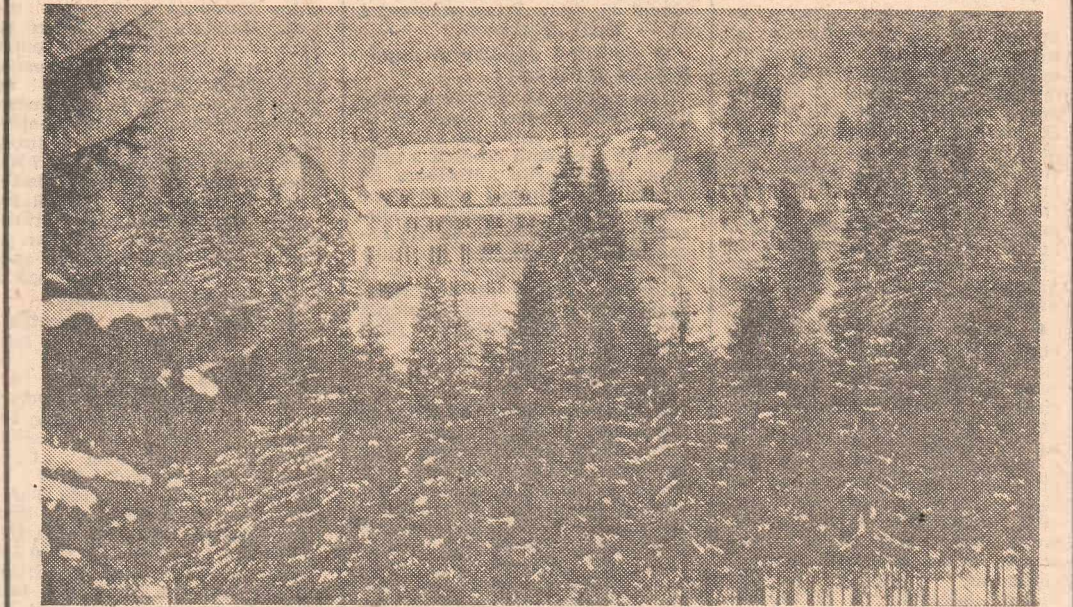
La Ministerul Turismului ni s-a spus că se va acorda o mare atenție dezvoltării mijloacelor și formelor de cură balneară care urmăresc prevenirea bolilor, mijloacelor bazate pe terapie prin mișcare (gimnastică, sport, cură de teren, excursii, etc.) cit și pe proceduri termice contrastante, în special prin utilizarea factorilor naturali ai stațiunilor (ape termo-minerale, nămol, lacuri, hidroterapie, băi de aer, odihnă activă, etc.). Măsurile stabilite prin programul alcătuit cu Ministerul Sănătății vizează extinderea curei balneare profilactice active și a curei de reconfortare. Să mai menționăm că, pentru dezvoltarea turismului balnear, se prevede modernizarea bazei materiale dintr-un important număr de stațiuni cu tradiție și cu eficiență în tratarea unor afecțiuni: la Covasna, Băile Tușnad, Călimănești, Căciulata.

Și, în sfîrșit, o ultimă concluzie reținută din convorbirile avute la Ministerul Turismului: există o preocupare majoră pentru creșterea calității serviciilor și, în general, pentru creșterea calității în folosirea resurselor și posibilităților existente. Ceea ce nu poate fi decît în favoarea vacanțelor noastre. Și, firește, în favoarea prestigiului ospitalității românești.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Mamaia sau devenirea spectaculoasă a litoralului

Argumente pentru frumusețea vacanțelor de iarnă: Stina de Vale

Noile geometrii ale unei stațiuni celebre: Olănești

de sporturi nautice și plimbări pe mare dotate cu salupe pentru schi nautic, yole de minimum 16 persoane, yole mici de 2—4 persoane și windsurfinguri pentru școală. Zece tobogane acvatice noi vor fi date în exploatare, iar parcurile de distracții vor fi dotate cu alte două tipuri de utilaje noi românești: „aviocar” și „curse de cai”. Să mai amintim că în Mamaia de dinainte de 1944, singura distracție oferită turiștilor era 1 (un) teren de tenis?

Muntele

Că munții noștri au locuri de o frumusețe care uneori îți taie respirația, nu mai e nevoie s-o

cenii: Durău, Covasna, Semenic, Borșa. Și chiar în stațiunile mai vechi, noul și-a pus, în mod evident, amprenta. Hotelurile moderne care s-au construit, cu o linie arhitectonică elegantă, distinctă, au îmbogățit mult frumusețea acestor stațiuni și au permis creșterea importantă a numărului celor care își petrec vacanța la munte. Să menționăm o singură cifră, semnificativă pentru democratizarea turismului montan, pentru transformarea sa din ce în ce mai mult într-un fenomen de masă, îndeosebi în ultimii douăzeci de ani: de la 10 000 de locuri de cazare în stațiunile de munte, în 1965, s-a ajuns în prezent la peste 23 000 de locuri

rilor de iarnă s-a acordat o deosebită atenție mijloacelor de transport pe cablu. Dacă pînă în 1965 existau numai 4 instalații de transport pe cablu, din care trei telescaune la Sinaia, Predeal și Poiana Brașov, și un singur teleschi la Poiana Brașov, în prezent avem 8 linii de telecabine cu o capacitate totală de 2 890 persoane pe oră, la Sinaia, Busteni, Poiana Brașov, Peștera, Bilea; 12 telescaune, cu o capacitate totală de 4 100 persoane pe oră, la Sinaia, Predeal, Poiana Brașov, Borșa, Păltiniș, Vatra Dornei, etc.; 18 teleschiuri cu o capacitate totală de 10 460 persoane pe oră, la Sinaia, Predeal, Poiana Brașov, Borșa, Fintinele, Paring, etc. În

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

• „Sint din Drobeta T. Severin, pensionar. Am lucrat ca muncitor cu înaltă calificare (am învățat manivelă strungului timp de 30 de ani, printre altele!). Cător frecvent al revistei, mi-au atras atenția materialele publicate în luna iunie 1985 despre apele minerale de la Ivanda, județul Timiș; impresionat de cele relatate și având unele probleme cu rinichii și ficatul m-am hotărât să iau drumul spre izvoarele respective. Ajuns în localitate am luat legătura cu președintele C.A.P., tovarășul Cuzman Milivoi, de fapt omul care se ocupă, în măsura în care poate și cu mijloacele de care dispune, de îngrijirea și gospodărirea acestora: cu multă bunăvoință dînsul mi-a dat detalii privind indicațiile acestor izvoare tămăduitoare. Am plecat de acolo cu 7 (șapte) litri apă minerală magneziană de la izvorul „Mars”, în luna august anul trecut, și am consumat 5 (cinci) litri, zilnic câte: 50 gr., 100 gr., 150 gr., progresiv. Și miracol, eu suferind de 20 ani, iată că, după această cură, mă simt foarte bine, sint cu totul alt om, nu mă mai supără nici rinichii și nici ficatul. Aș ruga pe această cale organele de resort să se ocupe în mod serios de această problemă și să urgenteze darea în folosință publică a acestor ape minerale, după părerea mea un extraordinar medicament al naturii, pentru foarte mulți dintre noi!” (Kftimie Alexandrescu, b-dul Cerna nr. 3, bloc B. 2, scara 1, apartament 61).

• **Primum, din partea C.M. „Radiotehnica” — Constanța:** „Articolul „Cine și ce recuperează?”, publicat în revista „Flacăra” nr. 1596 din 17 ianuarie a.c., a constituit una din problemele analizate în ședința comitetului executiv al cooperativei și concluziile organului nostru colectiv de conducere au fost că sint reale cele relatate, juste, și că în timpul cel mai scurt posibil trebuie să trecem la livrarea de piese separate pentru transformatorii de linii. Vă informăm că „Radiotehnica” a livrat asemenea repere până în anul 1976, cînd beneficiarii noștri nu au mai solicitat bobine (primare și, respectiv, secundare) separat. În prezent resortul nostru de specialitate, lucrează la întocmirea dosarului pentru obținerea ordinului de preț asupra pieselor deficitare menționate”.

• „În ziua de marți 4 martie, în jurul orei 17, am reușit să mă ure în autobuzul 3256 — traseul liniei 334 — și m-am plasant cît mai în față, lângă șofer, urmînd a coborî undeva lângă magazinul „Bucur-Obor”. Cel de la volan era un om încă tînăr, voinic, purta o căciulă din blană gălbui-roșcată. Vă mărturisesc că circui zilnic cu mijloacele I.T.B. și nu cred că am mai întîlnit un astfel de om: dădea indicații, extrem de amabil, asupra traseului și stațiilor unde puteau coborî unii pasageri, ba chiar la un stop aflat în dreptul Circului de Stat, primînd lumina verde, a întîrziat puțin, așteptînd să urce două femei care, traversînd șoseaua Ștefan cel Mare, îi făceau sperate semne cu mîna. I-au mulțumit, urcînd, gîfînd din greu. „Nu prea aveți condiție fizică!” — și-a dat el cu părerea, dar nu cu răutate ci, dimpotrivă, cu simpatie: aflînd imediat apoi că una dintre ele fusese operată, și din pricina asta nu putuse alerga mai repede. I-a găsit un cuvînt de consolare, a mai făcut o glumă (se sculase la trei noaptea, am înțeles, spre a ajunge la depou), pasagerii l-au simțit a fi un prieten al lor, și m-am trezit liniștit și bucurînd că merg într-un autobuz, într-o oră de vîrf, condus de un astfel de șofer. „Ar trebui să-l rugăm să ne dea un număr de telefon, să ne dea un număr de telefon, să ne dea un număr de telefon...” — a spus, mai în glumă, mai în serios, una dintre cele două femei, cea suferîndă, eram în apropierea pasajului „Obor”. Șoferul a oprit, deschizîndu-le ușa, el însuși neliniștit de ilegalitatea gestului. Stimaiți tovarășii de la I.T.B., nu știu cum se numește acest om, a refuzat să-și dea numele, vă rog însă, dacă se poate: sancționați-l zdrăven, să simtă: măcar numai, printr-o strîngere de mînă!” (Valeriu Al. Mașina de Pîine 20. C., bloc 4, ap. 39, București).

• **Consiliul popular al județului Vâlcea — D.P.M.O.S.:** „Referitor la scrisoarea adresată de Floarea Vilcu din Rm. Vilcea, prin care aceasta solicită

sprijin în încadrarea în muncă, vă comunicăm că numita a fost îndrumată să se prezinte pentru încadrare la secția de împletituri a întreprinderii județene de producție și prestări servicii Vilcea”.

• „Mă numesc **Ion Constantin**, locuiesc în comuna Popești, județul Argeș, și vă scriu în numele locuitorilor de aici: riul Teleorman, care trece prin comuna noastră, avînd o deosebită importanță în viața de zi cu zi a localnicilor — din el se ia apă pentru irigarea citorva sute de hectare de legume, — era curat ca lacrima, pînă în anul 1983. Începînd cu anul următor, pe riu poate vedea oricine pelucule de petrol ce nu numai că au distrus fauna acvatică, dar periclitează însăși aprovizionarea cu apă potabilă a comunei. Ele provin de la extracția petrolieră din comuna Izvoru, județul Argeș, și toate demersurile noastre făcute către dinșii au rămas fără rezultat. Poate că prin publicarea acestor rînduri...!”

• **Uniunea centrală a cooperativei meșteșugărești:** „Urmare articolului apărut în revista „Flacăra” (nr. 4/1986), cu privire la tovarășa **Stana Lambru** din București, vă informăm: conducerea Cooperativei „Arta textilă” i-a aprobat cererea înregistrată sub nr. 1231/17.II.1986, prin care a solicitat transferul la Cooperativa „Sporul” din Capitală”.

• **Procuratura județului Bistrița-Năsăud:** „Urmare sesizării apărute în numărul 8 din 21 februarie al revistei, referitoare la comportamentul necorespunzător al numitului **Albert Francisc** din comuna Branișteea nr. 58, județul B. Năsăud, vă comunicăm că, prin rechizitoriul din 24 februarie 1986 al acestei unități de procuratură, s-a dispus trimiterea în judecată în stare de arest preventiv a inculpatului A.F., pentru săvîrșirea infracțiunii de vătămare corporală gravă, prevăzută de art. 182 din Codul penal”.

• „Pe cît de mare a fost bucuria obținerii unui cîștig de categoria III-a pe biletul nr. 4562765/seria S, eliberîndu-mi-se adeverința nr. 2289288 la tragerea din data de 27 octombrie 1965 — cîștig în valoare de 4851 lei sau o excursie în R.P.U. — cu atît mai mare este dezamăgirea cu care constat că, iată, a trecut alfta vreme de atunci, și, în ciuda repetatelor mele adrese scrise, nu am intrat în posesia cîștigului. Ultimele scrisori le-am adresat A. S. LOTO-PRONOEXPRES la sfîrșitul și, respectiv, finele lunii ianuarie; mi-a confirmat de primire o anumită tovarășă Puiu Elena. Conform adeverinței, data pînă la care trebuia să intru în posesia cîștigului — indiferent sub ce variantă — trebuia să fie 27 decembrie 1985...!” (Gheorghe Popeseu, Pietrari, strada Anghelilești nr. 44, județul Vâlcea — cod 1043).

• **Consiliul popular al județului Brașov:** „În legătură cu scrisoarea adresată de către **Elena Floriska** din satul Purcăreni, comuna Tărlungeni, prin care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă a nepotului său **Barko Mihail**, vă comunicăm următoarele: pe data de 15 februarie a.c., Oficiul forțe de muncă, productivitate și normare a muncii l-a invitat pe numitul B.M. și l-a repartizat la întreprinderea „Rulmentul” Brașov, cu repartiția A 1666, din aceeași dată”.

• „Mă numesc **Elena Pavel** și locuiesc în Iași, cartierul Nicolina I, strada Gh. Doja nr. 5, blocul 842, scara B, apartamentul 2. În cursul anului 1985, la 25 aprilie, soțul meu, care lucrează la C.U.G., a împlinit vîrsta de 25 ani, vîrstă de la care, dacă nu ai copii, ți se reține o anumită sumă de bani. În cursul aceluiași an, la 13 noiembrie, s-a născut băiețelul nostru, dar oprirea sumei nu s-a sistat nici măcar în luna decembrie. Pe de altă parte, depunînd dosarul pentru alocație pe data de 5 ianuarie, mi s-a comunicat că nu o vom primi decît în luna... februarie. Firește, nu este vorba de cine știe ce sume de bani, cred însă că, dacă am plătit în plus niște bani pe care nu mai trebuie să-i plătim, măcar atunci cînd este vorba de drepturile noastre, cei de la serviciile contabile, însărcinați cu minuarea actelor, aveau datoria să se manifeste ceva mai prompt!”

• **Consiliul popular al municipiului Brăila:**

„Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Niculita Casu** din Brăila, strada Sebeșului, blocul C, apartamentul 14, prin care solicită sprijin, în numele locatarilor, pentru remedierea unor instalații din subsolul blocului: din verificările efectuate s-a constatat justetea celor sesizate. I.J.C.L. Brăila a luat măsuri imediate de remediere, verificînd în același timp întreaga instalație hidro a blocului”.

• „Întrucît am mai citit în această pagină și alte sesizări în legătură cu nedorita practică a vînzării condiționate de alimente, vă aduc la cunoștință pe această cale că și în Mizil întîmpinăm astfel de situații neplăcute: la alimentarea de care aparțin de pildă, sefa unității, tovarășa **Elena Niculiță**, mi-a impus ca, pe lângă o seamă de alimente strict necesare, să cumpăr și pește în valoare de 15 lei, ba a adăugat chiar că dacă nu-mi trebuie pește, pot să-l las acolo, dar să plătesc suma respectivă la casă... La o altă alimentară, condusă de tovarășele **Sirbu și Papainopol**, am fost obligați să luăm, pe lângă două cutii de pateu, și un borcan cu fasole conservată, foarte puțin aspectuoasă! Cred că e de datoria noastră, a tuturor, să sesizăm ori de cîte ori apar astfel de aspecte ce nu au nimic comun cu regulile unui comerț civilizată!” (**Ioana Minulescu**, str. N. Bălcescu nr. 31, blocul 38, scara B, apartamentul 33 — Mizil, Prahova).

• **Consiliul popular al municipiului București:**

„Cu privire la sesizarea tovarășei **Geta Tudor**, încadrată la A.C.M. nr. 2: într-adevăr, suferînd de o ezemă cronică a mîinilor, iar fîcurele anterioare de muncă neșurîndu-i petenei cu nimic această suferință, conducerea a propus ca ea să fie repartizată la Depozitul centralizat al unității, unde va lucra la evidența fișelor de materiale. Repartiția i-a și fost înmînată în ziua de 5 februarie a.c., fiind astfel pusă în posibilitatea de a-și menaja brațele în cea mai mare măsură”.

• **Floarea Marin** din comuna Băiculești, județul Argeș — în numele mai multor familii — ne sesizează apariția în zona comunei a unor seminomazi care tulbură bunul trai al cetățenilor și, ceea ce este mai grav, îi acostează pe copiii care se duc la școală, maltratîndu-i, luîndu-le mîncarea sau mărunțișul din buzunare. Atragem la rîndul nostru atenția organelor județene în drept asupra pericolului pe care îl reprezintă acești indivizi certaiți cu normele traiului civilizată. E necesar să se acționeze cu promptitudine pentru înlăturarea unei atari situații considerată intolerabilă”.

• **Consiliul popular municipal Baia Mare:**

„Referitor la scrisoarea prin care numita **Ana Păcurar** din Baia Mare, strada Bogdan Vodă nr. 5b/29, reclamă desfacerea contractului de muncă de la Întreprinderea de confecții din localitate, vă informăm: colectivul care a analizat cazul a constatat că aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare muncitorei în cauză s-a realizat fără ascultarea acesteia, fără cercetarea prealabilă a faptelor incriminate și fără verificarea susținerilor făcute în apărare, avînd drept efect nulitatea dispoziției de desfacere a contractului de muncă. Față de cele de mai sus s-a dispus convocarea urgentă a conducerei colective unde, în baza unui referat din partea juriscunsultului întreprinderii, s-a hotărît reincadrarea tovarășei **Ana Păcurar** în drepturile ei”.

• Două scrisori sosite la redacție ne sesizează un același ne-caz: **poluarea fonică!** În prima, **ing. Marin Militaru** (din Buzău, strada Unirii, blocul O. 2, etajul 1, apartamentul 1) ne comunică instalarea la parterul blocului în care locuiește a unui bar de zi, dotat cu orgă de lumini și instalații muzicale de mare putere, care a transformat viața locatarilor într-un adevărat coșmar,

făcîndu-le odihna imposibilă și creînd incidente între aceștia și anumiți consumatori „obosiți” de licorile lui Bachus, ce confundă holul blocului în cu totul altceva...! În cea de a doua sesizare, Asociația locatarilor din blocul R-15 (București, bulevardul Metalurgiei nr. 44, sectorul 4) prezintă o situație asemănătoare, de data asta fiind însă vorba de zgomotul provocat de instalațiile frigorifice ale I.C.L. Alimentara 4 Mic Gros, amplasate la nici 20 de metri de blocul respectiv. În ambele cazuri, se solicită organelor în drept să analizeze cît mai grabnic aceste situații și să ia măsurile ce se cuvin.

• **Consiliul popular al orașului Caracal:**

„În legătură cu cazul elevului **Dragos Păun** din București, strada Robănești nr. 20, care solicită sprijin pentru ca tatăl său care locuiește în orașul Caracal să-i acorde alocația de stat și întreținerea legală: în urma discuțiilor purtate cu **Păun Mihail** — medic în specialitatea interne la Spitalul orășenesc Caracal — acesta s-a deplasat la Autoritatea tutelară de la Consiliul popular al sectorului 1, unde a depus dosar pentru luarea măsurilor cuvenite. Dosarul a fost depus la 10 februarie a.c. și înregistrat la nr. 1600 la sediul Consiliului popular al sectorului 1, București”.

• **Consiliul popular al sectorului 5:**

„În urma scrisorii adresate de către Asociația de locatari din Calea Rahovei nr. 327, blocul 11, prin care solicita sprijin pentru evacuarea familiilor **Ion Neacșu și Vasile C. Clement**, care nu și-au plătit cotele de întreținere, vă comunicăm: în baza sentinței civile nr. 2686/1985, Biroul permanent, în ședința din 7 XII 1985, a pus la dispoziția Judecătoarei sectorului 5 două locuințe situate în strada Buturugeni nr. 3 și strada Zării nr. 11 pentru evacuarea acestora; executorii judecătorești urmează a pune în aplicare sentința”.

• Ținînd cont de necesitatea economisirii energiei și în special reducerii pierderilor de căldură din apartamente, am hotărît — ca și mulți alți vecini — să ne dublăm geamurile locuinței. În acest scop ne-am adresat Cooperativei „Constructorul”, centrul 5724 — tîmplărie lemn — strada Tufănelor nr. 3, sectorul 6, la data de 19 august 1985, comanda 199, și am dat un avans de 1000 lei. Termenul de livrare specificat pe comandă era de 90 zile. Iată însă că au trecut trei luni de cînd lucrarea trebuia terminată și nu s-a făcut nimic! Am făcut nenumerate drumuri la sediul, am dat o mulțime de telefoane, de fiecare dată mi s-a promis că, într-o săptămîină-două, lucrarea va fi executată. Practic, a trecut iarna. Cum putem interpreta asta altfel decît o totală lipsă de respect a celor de la numita cooperativă, față de oamenii muncii, clienții ei?! (**Vasile Cîrcă**, strada Tăulești nr. 1, blocul 103, apartamentul 20, sectorul 4, București).

• **Consiliul popular al municipiului Baia Mare:** referîndu-se la sesizarea lui **Sergiu Volosciuc** din strada V. Babeș nr. 31/5, ne informează că, deși vînzarea condiționată la care se referă autorul nu constituie o regulă în municipiu, totuși, „colectivul care a urmărit cele sesizate, a depistat în unele magazine practice vînzării unor produse în mod condiționat; față de aceste situații s-au luat măsurile legale de sancționare...”.

• În luna martie 1985, moștînd o casă pe strada Libertății 11, în Tg. Neamț, și întrucît eu dețineam un apartament proprietate personală, a trebuit, conform legii, să înstrăinez una din locuințe. Am înstrăinat casa din strada Libertății, deci, pe data de 4 aprilie 1985. Tot conform legii, vînzînd imobilul, terenul aferent construcției intră în proprietatea statului, vînzătorul — adică eu — trebuînd să fiu despăgubit. Pentru această despăgubire, stimaiți tovarășii, umblu din luna aprilie și pînă astăzi, cînd, iată, se face anul

de cînd bat drumurile la Consiliul popular orășenesc Tg. Neamț, serviciul arhitectură și sistematizare, unde tovarășul Carcea mă întîmpină cu aceeași replică: „Venii săptămîina viitoare!”...Este curios, cît îi trebuie unei decizii a Consiliului popular orășenesc Tg. Neamț să parcurgă cei 42 de kilometri care ne despart de Piatra Neamț, și înapoi, căci despre asta este vorba!...Pe jos dacă aș fi mers, nefiînd campion la maraton, nu cred că aș fi făcut mai mult de 8 ore dus și 8 întors! (**C-tin Ungureanu**, strada Dobrogeanu Gherea, blocul 10, etajul III, apartamentul 16, Tîrgu Neamț).

Pagină realizată de **HORIA PĂTRASCU**

• Poșta redacției •

• **Cobrescu Maria** — Brașov: Depuneți cerere pentru a se stabili de către C.O.M. ordinea de prioritate pe servicii și pe întreprindere. • **Ertea Mihai** — satul Agrișul Mare, com. Tirnova, jud. Arad: Înceînd activitatea în urmă cu 2 ani, nu puteți fi încadrat în pensie de invaliditate. La împlinirea vîrstei de 62 de ani puteți beneficia de pensie de limită de vîrstă conform vechimii în muncă

• **Stănculescu Stan** — București: Produsul Adenostop este în faza de experimentare și se va comercializa după întocmirea formalităților de înregistrare.

• **Cojocaru Elisabeta** — com. Negri, jud. Bacău: În conformitate cu prevederile art. 4 din Statutul C.A.P., tatăl dv. nu are drept la lot în folosință, nefiînd în localitate. Soțul dv. are acest drept. Pensionarii de stat nu au dreptul să cumpere produse de la C.A.P., ci de la Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor. • **Răileanu Vasile** — satul Slobozia, com. Schitu Duca, jud. Iași: Unitățile miniere din cadrul Combinatului minier Motru, județul Gorj, au posibilități de calificare în meseriile de miner, lăcătuș și electrician. În zilele de luni și joi adresați-vă delegaților acestor unități la Oficiul forței de muncă, str. Flamura Roșie nr. 4, Iași. • **Ciufulea Constantin** — com. Cîndești, jud. Buzău: Deoarece la data pensionării dețineați lot în folosință, beneficiați în continuare de acest drept. • **Negrilă Angela** — Craiova: Pentru a putea fi încadrată într-o unitate comercială este necesar să fiți absolventă fie a liceului comercial, fie a școlii profesionale comerciale. • **Ciupercă Mihai** — sonda 213, com. Făurei, jud. Neamț: Consultați revista „Forum”.

• **Vladu Gheorghe** — com. Borăscu, jud. Gorj: Beneficiați de asistență medicală gratuită în unitățile sanitare din județul Gorj. Potrivit dispozițiilor Decretului 279/1983 privind reglementarea asistenței medicale cu plată, „persoanele care doresc să li se acorde asistență medicală într-o anumită unitate sanitară cu paturi pot fi internate, la cerere, suportînd cheltuielile de spitalizare”. • **Chiriac Maria** — com. C.A. Rosetti, jud. Tulcea, **Buzos Elisabeta** — Hunedoara: Ajutorul se acordă, pe tot timpul vieții, mamelor care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani sau pînă la 25 ani, în cazul în care își continuă studiile, la data stabilirii dreptului, prin cerere și documente. Există o singură excepție: dacă, deși minor, copilul este căsătorit la acea dată, el formînd o familie de sine stătătoare. Deci beneficiați de acest drept pentru fiul (respectiv fiica) dv. • **Alecu Nicolae** — București, **Moroșan Ilie**, com. Fundu Moldovei, jud. Seveava: Dacă mama care a născut 3 sau mai mulți copii a decedat, iar tatăl lor se recăsătorește, soția lui are dreptul la ajutorul acordat mamelor cu 3 sau mai mulți copii pe care îi au în îngrijire.

REGHINA VĂRVICI

• „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Miercuri, returul cu Kuusysi în C.C.E.

Mult succes Stelei la Helsinki!

După 0-0 la București, fotbalistii de la Steaua urmează să susțină miercuri, la Helsinki, returul cu Kuusysi Lahti în cadrul sferturilor de finală ale Cupei campionilor europeni. Asupra meciului de la București, pe care îl știm cu toții, nu mai insistăm. Campioana noastră a dominat copios, dar pripeala, starea terenului și, firește, opoziția dirză (mai dirză decât ne așteptam!) a finlandezilor au împiedicat-o să obțină victoria meritată. Dar Steaua continuă să dețină șanse considerabile de a realiza mult dorita calificare, fie și un rezultat egal (oricare în afară de 0-0) oferindu-i dreptul de a continua cursa. A fost 1-1 la Vejle, de ce n-ar fi și la Helsinki? În tabăra jucătorilor noștri (pentru care meciul de campionat cu Argeșul contează ca o ultimă „repetiție generală”, sperăm reușită), domnește o atmosferă bună, de lucru și optimism. Greșelile din întâlnirea tur au fost analizate și răsănite, spre a nu se mai repeta. Tudorel Stoica, acuzând un traumatism la genunchiul stâng, e în curs de recuperare, antrenorii Jenel și Iordănescu continuă totodată și pe Lăcătuș, a cărui suspendare

(pentru cumul de cartonașe) a expirat.

În vederea partidelor de miercuri, care se va desfășura pe Stadionul Olimpic, cu începere de la 18.30 (ora locală coincide cu a noastră), jucătorii români vor părăsi Capitala în cursul dimineții de luni, pe calea aerului. În ceea ce privește temperatura, la Helsinki sunt în jur de zero grade, bate vântul, dar nu e zăpadă. Conducerea meciului va fi asigurată de o brigadă din Cehoslovacia, avându-l la centru pe M. Christov, un arbitru de prestigiu, care va oficia și la mondialele din Mexic.

Să-i însoțim cu gândul nostru de bine pe campionii României, urindu-le mult succes! Li așteptăm, o știu și ei, un examen dificil, dar posibilitățile lor de a se califica, posibilități de altă ori dovedite, sînt mari, cu nimic inferioare celor ale lui Kuusysi, chiar dacă formația finlandeză poate fi socotită una din revelațiile actualei ediții a C.C.E. Depinde numai de Tudorel Stoica și de coechipierii lui să-și strângă rîndurile și să realizeze pasul hotărîtor spre semifinale. Hai Steaua!

Un punct de referință: Petrolul Ploiești. Cuvîntul revelație s-a perimat. Revelația apare și dispare la fel de brusc precum a apărut. Punctul de referință rămîne. Anonimii Gușe și Nuță au adus pe stadionul din Ploiești la un meci anonim cu vreo cincisprezece mii de spectatori mai mult decît a reușit să strîngă echipa din Slatina consacraților Donose, Crișan, Balaci într-un meci de mare spectacol, cu Politehnica Timișoara care continuă convingător marșul spre locul cinci unde Corvinul confirmă că putem vorbi cu îndreptărire astăzi de cinci mari, foarte mari echipe și toate tinere, cu jucătorii încă la vîrsta și aproape de vîrsta junioratului ca Daniel Sava, Burchel, Gică Popescu, Stroia, Badea, Mateuț, Pistol, Belodedici, Hagi și compania.

După o repriză ciudată, prima din meciul cu Dinamo, au urmat trei reprize în care Sport Club Bacău a mărturisit că locul ei, ca echipă tină și talentată, se află undeva alături de Timișoara, Hunedoara și Ploiești.

Puțin contrariată nu apare „U” — Cluj, dar eu cred că nu pentru multă vreme. Ca și sora ei de vîrstă, A.S.A. Tg. Mureș, cu care poate alcătui împreună o veritabilă națională de tineret. Învinse, în ultima etapă. Dar cită deosebire. La Cluj-Napoca, stadionul a fost arhiplin; la Tg. Mureș — arhigol. Marile orașe saturate de fotbal, Slatina, Tg. Mureș. Nu știu dacă Săndoi, craioveanul, este mai talentat decît mureșanul Botezan. Săn-

doi a înscris golul victoriei. Săndoi, Gușe, Bolba, Movilă. În marile orașe flămînde de fotbal, talentul este accesoriu spiritului colectiv. Galațiul, Baia Mare, Aradul, Constanța, Sibiu, Bistrița, Iași, Reșița, Petroșanii oricare ar face, la rîndul unde s-au așezat nu se vind decît trei bilete de trecere.

La peluză

Totuși, cinci!...

Minunatul Sportul Studențesc. Șapte goluri marcate. Două primite. Irezistibil. Coraș sprintează ca pe suta de metri, Hagi — un autentic talent. Ce păcat că de la club nu am primit un rînd referitor la gestul lui Iorgulescu de la Făgăraș. Mă gîndesc: unde și cînd va plăti echipa pentru lipsa de fermitate. Pînă acum a plătit mereu la mal. Nedrept de mult. Invit copiii pe stadionul din Regie.

Ca un boxer încă în neplăcutudinea forțelor dar inteligent, Dinamo a punctat de două ori și va mai puncta cu o singură mină. În celaltă ține balastul, din

ce în ce mai puțin. Ca și Craiova. Adrian Popescu, Gică Popescu, Badea, Cioroiu, Săndoi, Bicu, Stănescu, resursele locale ale unei echipe care joacă peste valoarea membrilor ei individuali. Craiova, club mare. Rapidul, mare club. De ce atunci Cioroiu, Săndoi și Bicu împreună joacă altfel decît Goanță, Cioacă și Țiră. Cine poate să-mi explice asta?

Ce n-a reușit Honved la Budapesta a reușit Corvinul la Hunedoara. Înfrîngerea Stelei este prea severă și mie mi se pare că e vorba aici mai mult de un răsfaț melodramatic. Nu s-a întimplat nimic în meciul cu Kuusysi. Echipa a jucat bine, ordonat și la nevoie dezlănțuit, cu multe și clare ocazii de gol. Nu s-a marcat gol. Se întimplă și la case mai mari. Meciul nu e terminat. Atitudinea față de meciul următor denotă imaturitate, mă refer la meciul cu Corvinul. Ce este alintul asta? E vorba de o campanie, nu de o tragere la țintă. Cîștigă cine are răbdare și cine știe să nu plîngă. Aveți o șansă în plus: meciul egal. Ce-ați vrut: să plîngem pe umărul vostru? N-o să plîngă nimeni. Fiți băbrați! Nu spun că sinteți mai buni ca ei, dar în mod sigur nu sinteți mai slabi. Și atunci?

Deci, reținem: Corvinul Hunedoara, Politehnica Timișoara și Petrolul Ploiești. Și, o să vi se pară ciudat: Sport Club Bacău.

NICOLAE CRISTACHE

Cu 3 victorii, 23-18 cu Cehoslovacia, 22-21 cu Coreea de sud, 25-21 cu U.R.S.S., și 4 înfrîngerii, 23-25 cu Islanda, 20-25 cu Suedia, 17-19 cu Ungaria, 16-18 cu Danemarca, reprezentativa noastră de handbal masculin a încheiat mondialele din Elveția pe locul 9, cel mai slab din istoria handbalului românesc! Dacă nu există, am spus-o și de la fața locului, nici o scuza pentru această comportare lamentabilă, care a avut darul să nemulțumească profund și să mîhnească pe toți iubitorii sportului nostru, există în schimb cîteva explicații, pe care voi încerca să le trec în revistă. A contat, mai întîi, accidentarea lui Stîngă, golgeterul C.M. din 1982 (cînd am ocupat locul 5) jucînd numai 5 minute din prima partidă (a ieșit la 3-1 cu Cehoslovacia), o lovitură a lui Cerny (involuntară, intenționată?, cine ar putea preciza?) provocîndu-i o triplă fractură de maxilar. Sigur că pierderea unui jucător de clasa lui Stîngă atrîna mult, buletinul informativ al mondialelor mergînd pînă acolo încît să afirme că „perdere Stîngă, c'est perdre la moitié des effectives”, deși la fel de adevărat e că alte întreceri de anvergură, vezi J.M.U. din 1985, au fost cîștigate fără Stîngă! Aici ar fi prima acuzație de adus antrenorilor Lascăr Pană și Cezar Nica: au gîndit (cit au gîndit) jocul întregii echipe pe aportul lui Stîngă, omîtînd din calcule o variantă posibilă (și, din păcate, întimplată), aceea a absenței golgeterului! Fără Stîngă și, ulterior, fără Drăgăniță (util mai ales prin spiritul său de mobilizare, prin dăruire), cu Marian Dumitru (hematom) și Fölker (atela la un deget) numai pe jumătate valizi, formația noastră și-a pierdut complet capul, transformîndu-se într-o echipă oarecare, ale cărei intenții (declaratate) de a reîntra în posesia titlului suprem s-au dovedit, vai, fără suport. A mai fost apoi finalul nefericit din meciul cu Islanda, cel care a declanșat prăbușirea psihică a handbaliștilor noștri, care nu s-au mai regăsit decît în confruntarea cu U.R.S.S. (campiona mondială en titre), obținînd o victorie, a orgoliului îndelung rînit, dacă vreți, care n-a reușit însă să salveze cine știe ce dintr-o impresie generală derizorie. Am avut, în fața Islandei, 23-21 cu 4 minute înainte de final, pentru ca, la 23-24, cînd mai rămăseseră doar 24 de secunde, Berbece să rateze o lovitură de la 7 metri (după ce tot el transformase 3!) și o, judecînd în ansamblu, meritată egalitate! În clipa aceea, încă increzător în steaua echipei, am fost tentat să pun totul pe seama neșansei, sperînd că în partidele următoare, decisive, băieții noștri vor arăta ce pot. Ei însă, o spun cu regret, n-au mai arătat nimic. Jocul pe contraatac n-a funcționat deloc, irrosindu-se multe situații favorabile. Pivoții, și mai ales Mocanu, au ratat imens, din poziții care de care mai clare. Ex-

tremele s-au ascuns după adversari, totul rămînd pe seama șuterilor Maricel Voinea (40 de goluri) și Marian Dumitru (28), care însă, parcă a fost un făcut!, n-au strălucit niciodată simultan, ci cînd unul, cînd celălalt, în meciul cu Danemarca amîndoi fiind foarte șterși.

De fiecare dată s-a pierdut, e drept, spre sfîrșit. Cu Suedia, de la 17-17 în minutul 49, s-a ajuns la 17-20 în 53 de secunde! În fața Ungariei am avut, în minutul 54, 17-16, după ce Buligan (de departe jucătorul nostru numărul 1) apăsase cîteva mingi extrem de grele! Cu Danemarca însă, deși conduși în permanență, ni s-a oferit (la 14-16) o ocazie unică: avantaj de 6 contra 4 în cîmp. Nu numai că n-am marcat, Maricel Voinea (7 metri) și Mirică ratînd incredibil, dar am și primit gol, „performanță” demnă de orice echipă de începători! Nu cred că trebuie să mai insist: pe lîngă toate celelalte lacune, între care o apatie strigătoare la cer, fiecare jucător așteptînd de la celălalt o rezolvare, neîndrăznînd nimic, ne-

trînd din amintirea gloriei trecute, au mers în Elveția cu angajamente și pretenții justificabile doar în raport cu tradiția (4 titluri mondiale, ultimul în 1974), nu și cu realitățile concrete ale handbalului de azi.

Tocmai această rupere de realitate, se poate imputa, întîi și întîi, antrenorului Lascăr Pană, care s-a grăbit să ne asigure, și nu o dată, că e posibil. Să fi fost el, cînd se întrecea în declarații optimiste, diplomat sau numai naiv? Greu de dat un răspuns, știînd că Lascăr Pană e un tehnician competent (vezi obținerea titlului mondial universitar, a locului 3 la J.O. de la Moscova, a Cupei I.H.F. cu Minaur Baia Mare) și serios, dar pare mai verosimilă a doua variantă. Ceea ce nu-l face, firește, mai puțin vinovat. Pentru că e inadmisibil ca tu, antrenor cu renume și, totodată, cu posibilități concrete (dealtfel exploatare din plin, sub formă de turnee, meciuri bilaterale, casete video etc) de a cunoaște adversarii, să acorzi o atenție prioritară, specială partidei de debut cu Cehoslovacia (echipă

joc mai dur), au condus impecabil. Noi am pierdut, de fiecare dată, pe mina noastră, plecînd steagul în fața unor parteneri care fie că au știut mai mult handbal decît noi, fie că au vrut mai mult, fie și una și cealaltă. N-am să mă erijez în ceea ce nu sint, adică într-un mare specialist. Dar cînd vezi, și eu am văzut, că aliniezi, cazul lui Pană și al lui Nica, o formație înceată (unde-o fi fost celebra „morișcă” românească din anii lui Gațu și Oțelea?!), fără extreme (post pe care și Maricel Voinea a cam făcut figurație) și cu pivoți moi (procentul de reușită n-a depășit, la Mocanu, 10 la sută, scotînd numai situațiile foarte numeroase de singur la semicerc!), atunci la ce să mai nădăjduiești?!

Este Lascăr Pană, indiscutabil, unul dintre primii vinovați, da nu e singurul. Jucătorii înșiși, prin atitudinea lor, prin superficialitatea lor în joc, au dezamăgit profund, și, din cei 13 utilizați (fără Stîngă și Drăgăniță), doar Buligan merită notă de trecere și, cu indulgență, Maricel Voinea, Fölker

să pună piciorul în prag, asistînd indiferentă la alunecarea handbalului românesc pe toboganul contraperformanței. În loc să îndrume și să controleze mai asiduu, avertizată și de valul de rezultate negative din ultimul timp (cînd ne-a învins pînă și Franța!), federația s-a mulțumit să îmbrățișeze optimismul exagerat al tehnicienilor lotului, sperînd probabil într-o minune. O minune care nu s-a produs pentru că, în condițiile date, nici nu avea cum să se producă.

Am spus-o și telefonic de la Geneva: n-am pierdut numai un titlu. N-am pierdut numai un podium de premiere. N-am pierdut numai o calificare la Olimpiada din 1988. Am pierdut mult mai mult: un prestigiu acumulat în timp și cu sudoare. Sigur, cei vinovați de durerosul eșec din Elveția, antrenorii și jucătorii, vor fi trași la răspundere. Dar asta, cred, nu va rezolva fondul problemei. În lume se joacă azi, m-am convins, un handbal pe care noi nu-l prea jucăm, al nostru fiind, prin comparații (obligatorii firește), demodat, învechit. Ne-am obișnuit să zicem, și pe bună dreptate, că deținem cel mai frumos palmares din handbalul mondial, dar parcă trăim, greșesc?, prea mult din amintiri, uitînd că am cucerit ultima oară titlul suprem acum 12 ani!

Am fost primii în handbal, ani și ani de-a rîndul, atîta vreme cît tehnicienii noștri au căutat și găsit soluții, succesele de atunci explicîndu-se tocmai prin capacitatea lor de creație, prin efortul lor de gîndire. De la un timp însă, și nu de ieri, de azi, o păgubitoare stare de automulțumire s-a instalat la nivelul federației, al antrenorilor, însinuîndu-se în toate articulațiile acestui sport, pînă la jucători. Au început să ajungă jumătățile de măsură. Săliile au încetat să mai fie adevărate „laboratoare” de creație, din care să iasă talente cit mai viguroase și, totodată, idei, soluții, scheme tactice etc. Periculoase în orice domeniu de activitate, rutina, superficialitatea, automulțumirea sînt cu atît mai neiertătoare în sport, în handbal în speță, cu cît aici, gloria, deși un prețios tezaur, nu se poate întreține numai din tradiție. Ea cere mereu și mereu rezultate. Or, tocmai această delăsare s-a plătit scump în Elveția, unde în loc să mai surprîndem noi pe alții, ca altădată, ne-au surprins ei pe noi! Automulțumirea antrenorilor, nu doar a celor de la lot, s-a transferat și asupra jucătorilor, iar consecințele s-au văzut. E momentul deci ca handbalul nostru să-și schimbe mentalitatea, înhămîndu-se la o muncă cit mai disciplinată, cit mai riguroasă, cit mai dăruită. Numai pe acest drum, al muncii și al creației, el poate reveni în fruntea ierarhiilor, aducîndu-ne noi și noi bucurii.

OVIDIU CANIȚOIA

Mai periculos decît orice 7 metri:

AUTOMULȚUMIREA

riscînd nimic, handbaliștii români s-au prezentat la mondiale și cu o condiție fizică insuficientă. În ciuda agitației antrenorului Pană, Maricel Voinea și ceilalți nu și-au pierdut în finalurile partidelor doar cumpătul, ci și suflul, ceea ce dacă nu e mai grav, e, desigur, la fel de grav. Ar fi încă mai mult: am cedat, invariabil, către sfîrșit, cam după minutul 50, chiar și în meciul cîștigat cu Coreea de sud (care a recuperat de la 9-15 la 21-22, avînd și posesia mingii în ultimele secunde!), dar sentimentul pe care l-am avut noi, cei de pe margine, fără să fim neapărat niște pesimiști, era nu că vom învinge! Tabla de marcat arăta egalitate, dar era limpede că, mai devreme sau mai tîrziu, imobilii, neinspirăți și comози, ai noștri vor pierde! Mai puțin în întâlnirea cu Ungaria (în care s-a acționat cu ceva mai multă ambiție), în toate celelalte meciuri pierdute handbaliștii români n-au jucat numai mai slab decît partenerii, ci au jucat altceva! Un handbal mărunț, încet, stereotip, ușor de contracarat, fără imaginație și fără vlagă, ceea ce i-a și determinat pe unii specialiști să afirme că meciul România — U.R.S.S., conținînd pentru locurile 9-10, ar fi fost demn de o finală de campionat mondial desfășurat în... 1974! Ce vrea să însemne asta? Că în timp ce alții, care au învățat handbal de la noi (spanioli, elvețieni, iugoslavii etc), au progresat enorm, specialiștii noștri n-au băgat de seamă și,

care va eșua în grupa de consolare!) și să minimalizezi adversarii ca Islanda (cu antrenor polonez și 7 jucători profesioniști, risipiți în R.F.G., Spania și Suedia!) sau Suedia (care ne-a bătut cel mai clar)! În necunoștință de cauză, fapt foarte grav, antrenorul și-a și pregătit echipa în consecință, jucătorii pîrînd să trateze, după succesul cu Cehoslovacia (e drept, scump plătit prin accidentarea lui Stîngă!), drumul spre finală drept o formalitate! Se apără acum Lascăr Pană, după ce tot s-a consumat, cu faptul că nu i-a avut suficient pe jucători la dispoziție și că s-a plecat la turneul din Spania împotriva opiniei sale, acoperîndu-se cu meciuri o perioadă propice pregătirii specifice. A mai declarat acest lucru, chiar în „Flacăra”, dar de la ratarea citorva zile (culpa federației, care n-a alcătuit cel mai fericit calendar) și pînă la lipsa de idei și de lumină, evidente în jocul handbaliștilor noștri la mondiale, rămîne un drum lung. Sigur că e mai greu de admis că o partidă sau alta se pierde din cauza tacticii în 2-3 minute, așa cum s-a întimplat de regulă cu echipa română în Elveția. Dar nici în restul timpului, nu s-a văzut că formația noastră ar juca într-o manieră (viteză, imaginație, forță etc) care să-i permită să spere la mai mult! Ca să fiu și mai explicit: nici una dintre înfrîngerii nu se poate atribui arbitrilor care, cu excepția celor de la partida cu Suedia (care au îngăduit nordicilor un

(spre sfîrșitul întrecerii) și Marian Dumitru (cu scuza accidentării). Puțin, nu-i așa, nepermis de puțin pentru o competiție la care se cerea, de la fiecare, mobilizare și dăruire la maximum. Să fi greșit Lascăr Pană și în selecție? Firește, alte 2-3 nume mai puteau fi luate în considerare dar, în general, toți ceilalți specialiști (între care și posibili adversari ai antrenorului din Baia Mare) au căzut de acord că s-a convocat cel mai judicios lot. Atunci? Fie că acceptăm, varianta cea mai lesnicioasă, lipsa de valoare a unor la acest nivel (Berbece, Mirică, Mocanu, Vasile, Boroș și chiar Ghinea, care a făcut cîteva faze superbe și o sumedenie de erori copilărești), fie că ne gîndim, parcă mai aproape de adevăr, la faptul că la ora actuală, handbalul nostru nu mai vîdește ambiția care l-a urcat, cu 10-20 de ani în urmă, în virful piramidei. Fără să-l scuțăm pe Pană, nici nu-l putem acuza de asta. Nu-i vina lui că un întreg campionat se reduce, la noi, la 3-4 echipe (Steaua, Dinamo, Baia Mare și, uneori, Politehnica Timișoara) și, implicit, la 10-12 meciuri într-un an în măsură să-i solicite pe jucătorii susceptibili de a fi selecționați la nivelul unor exigențe care, pe plan mondial, au crescut și cresc necontenit. Nici faptul că, de pildă, de la lotul de tineret n-a fost și nu e nimeni, nici un handbalist, care să justifice promovarea în lotul A nu-i vina lui, ci a federației. Aceasta n-a știut

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (II)

Lichidarea conflictelor armate

Am văzut cit de neîntemeiată și cit de nocivă este concepția cu privire la pacea înarmată, la pacea în condițiile continuării cursei înarmărilor. La fel de lipsită de fundamente și de periculoasă este și ideea că pacea ar putea exista cu războaiele și cu conflictele restrinse la o zonă sau la alta. În realitate, pacea nu înseamnă doar neizbucnirea unui nou război mondial, ci mai mult decât atât: inexistența războaielor, a conflictelor armate. Din acest punct de vedere, anii care s-au scurs de la încheierea celui de-al doilea război mondial și până în prezent nu pot fi apreciați ca o perioadă cu adevărat de pace, ținând cont că în acest timp au avut loc circa 120 de războaie, purtate pe teritoriul a zeci de state și în care și-au pierdut viața peste 21 de milioane de oameni. Dacă o asemenea stare conflictuală va continua, nu peste prea mulți ani pierderile de vieți omenești și distrugerile materiale le vor egala sau poate chiar le vor întrece pe acelea cauzate de ultima confruntare armată la scară planetară. Și sînt în prezent numeroase conflicte regionale sau „locale”: în Orientul Mijlociu, între Iran și Irak, în America Latină, în Asia, în Africa și în alte locuri. Practic, aproape că nu există zonă pe glob în care să nu se găsească focare de conflict, mai vechi sau mai noi. Conflictele întrețin o stare de încordare permanentă, cu influențe dăunătoare mai nefavorabile asupra stării propriuzise de pace. Pe de altă parte, după cum existența unor uriașe cantități de arme periclitează zi de zi pacea, așa și conflictele zise locale pot degenera oricînd, în virtutea ciocnirilor de interese ale unor state nebeligerante, într-o conflagrație de proporții, care se poate ușor extinde la scara întregului mapamond, trezind inevitabil tentația utilizării unor categorii de arme tot mai perfecționate. Iată de ce stingerea acestor conflicte este o chestiune vitală pentru soarta păcii pe Pământ. „In actualele împrejurări internaționale — spu-

nea președintele României —, ale interdependenței tot mai strînse ce caracterizează întreaga evoluție a evenimentelor mondiale, este necesar să se renunțe cu desăvîrșire la forță și la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor mondiale, să se acționeze cu toată răspunderea pentru încetarea tuturor conflictelor existente în diferite zone ale lumii și pentru trecerea la soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai pe cale politică, prin tratative”.

În acest spirit, țara noastră a adus de-a lungul anilor contribuții de seamă la adoptarea de către Organizația Națiunilor Unite unor documente importante prin care s-au stabilit principiile și modalitățile de reglementare pașnică a conflictelor din mai multe zone ale lumii. România a promovat cu consecvență ideea organizării sub egida O.N.U. a unei conferințe internaționale pentru Orientul Mijlociu, la care să participe toate părțile interesate, precum și alte state capabile să aducă o contribuție efectivă la instaurarea unei păci durabile în această regiune. După ce, la inițiativa României, forumul mondial a votat „Declarația Adunării Generale a O.N.U. cu privire la reglementarea pașnică a diferendelor internaționale”, la sfîrșitul anului trecut Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, tot la propunerea țării noastre, „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativilor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și de la amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state”.

Este de așteptat și de dorit ca în 1986, Anul Internațional al Păcii, eforturile pentru încetarea fără întîrziere a conflictelor armate, pentru lichidarea focarelor de încordare, pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică a problemelor litigioase dintre state să se intensifice și să dea rezultate concrete.

ION D. GOIA

CORESPONDENȚĂ DIN BELGRAD

Un fenomen și un monument

În Istria — cea mai mare peninsulă din litoralul Mării Adriatice — există un grup etnic de români, numiți „româniești”, ai căror strămoși au venit pe aceste meleaguri iugoslave în urmă cu peste cinci sute de ani din cauza prigoanelor contropitoare. Recent, în satul Kubed din apropierea orașului istriean Kopar, s-a găsit un zapis în care se menționează prezența lor acolo din anul 1460.

Relatînd despre aceasta, ziarul *Novosti*, care apare la Belgrad, scrie că „pe româniești din Istria îi despart de patria mamă cinci secole și sute de kilometri, dar ei n-au uitat graiul strămoșilor. Acest grup, originar din România, locuiește de mai bine de jumătate de mileniu în câteva sate istriene de la poalele munților Cicearia și membrii săi în continuare se înțeleg între ei în limba strămoșilor lor — români”.

Aceeași limbă o vorbesc mulți locuitori din satele Jeiane, Bîrdo, Șuşnevița, Draga, Tirkovți, Zankovți, Škabici și alte citeva. Ziarul subliniază că „româniești” vorbesc toți croați. Mulți dintre ei vorbesc și slovenă și italiană. Dar ei nu uită strămoșeasca limbă pe care o transmit din generație în generație numai prin graiul viu. A păstra graiul strămoșilor cinci secole întregi, într-o asemenea ambianță în care se vorbesc limbi atît de diferite, este un adevărat fenomen.

Mai există și o poveste despre „româniești” care este tot atît de veche cît șederea lor în Istria. Ei s-au ocupat timp de secole doar cu agricultura, tăierea și prelucrarea lemnului. Duceau produsele lor la piețele din Kopar, Rieka și Trieste. Pe furtună, conducătorul caravanei de căruțe striga la ceilalți să țină bine căruțele pentru a nu

le răsturna vîntul. De aici li se trage porecla de „ținebini”, cum îi numeau locuitorii de celelalte naționalități din satele vecine. De altfel, trăiesc cu toți în bună înțelegere și prietenie.

În prezent, față de ocupația lor din trecut, românii din Istria lucrează la Rieka, Opatija, Podgrad, Ilirska Bistrița și alte orașe. Mulți dintre ei și-au construit sau construiesc locuințe și gospodării noi.

La celălalt capăt al Iugoslaviei, în orașul muzeu Cetinje — capitală a vechiului stat Zeta care a căpătat mai tirziu numele de Muntenegru, există un monument românesc de artă ce datează din secolul al XV-lea ca semn al luptei comune duse împotriva invaziei otomane. Este vorba de „Biserica vlahilor” (cum sînt numiți românii pînă la jumătatea secolului al XIX-lea de către alte popoare), situată chiar în mijlocul orașului.

Potrivit unor izvoare scrise muntenegrene, biserica este ctitorită încă în anul 1450, fiind cel mai vechi edificiu din orașul Cetinje care a fost o flacăra de nestins a luptelor pentru apărarea libertății. Înfrățirea ei de astăzi datează din 1864, an în care este complet reconstituită pe temelii celei vechi. O atenție deosebită atrage gardul cu care biserica a fost împrejmuită, el fiind confecționat din circa două mii de țevi de puști capturate de la turci în timpul războaielor din a doua jumătate a secolului trecut, ceea ce conferă monumentului o importanță și mai mare.

În Ghidul turistic Muntenegru se arată că „prin originalitatea ei, Biserica vlahilor este cu siguranță cel mai interesant monument din țară și probabil unic în lume”.

R. P. DESPOTOVICI

Tehnofili și tehnofobi

Am în față un clasament mai aparte. O piramidă apărută în urma sondajului efectuat de o revistă nord-americană printre cumpărătorii zilei de azi. Care credeți că sînt cele mai interesante produse ale ultimului sfert de secol, cam așa suna întrebarea, și, iată, și suma răspunsurilor: aparate de fotografiat tip polaroid (o importantă invenție cu numeroase aplicații științifice) centura de siguranță (valoarea ideii în salvarea vieții), lentile de contact (rezolvă problemele de vanitate), echipamente video, telefonul celular mobil, mașina de scris electronică, aparatul de fotocopiere instantanee (au crescut viteza și eficiența muncii de birou). Urmează alte citeva reușite ale acestor ani: avionul supersonic, computerul personal, ceasul cu cuarț.

Cu peste două decenii în urmă, anunță revendicatorii Toffler, puneam în gardă cu privire la sfîrșitul civilizației industriale. Schimbările provocate se înrudeau, prin amplasare și efecte, cu cele degajate de revoluția industrială. Mulți au zîmbit. Prea semăna a melodramă. Să ne uităm mai de aproape pentru a vedea ce s-a întîmplat.

Revoluția agrară a avansat dinspre Asia către Europa, în ritm de un kilometru pe an, timp de 9000 de ani. Nomazii, vînatarii și pescarii au devenit

țărani, fermieri. Revoluția industrială izbucnea în apusul Europei și lansa un al doilea val de schimbări, mai rapide, care avea să cuprindă cea mai mare parte a planetei. În 300 de ani, acest fenomen a dat naștere unui lanț de citeva zeci de țări industriale, cuprinzînd un miliard de oameni. Împreună, acestea au dominat, eficiente, lumea neindustrială. Azi? Zîmții unui al treilea val de schimbări își fac simțită acuitatea și pofta devoratoare. Unda prefacerilor tehnologice și socio-culturale pare a-și avea epilogul dincolo de marginile Europei. În Japonia, în S.U.A. Ea avansează cu violență în jurul planetei. Modificările aduse cu sine de noul val confecționează o civilizație tehnologică, dar una neindustrială. Acesta este punctul de vedere tofflerian, ne amintim, și el a fost susținut cu argumente. E drept, nu puține în marginea speculației. Dar asta nu face mai puțin interesant dansul pe poante al eseistului american. Are loc deplasarea industriei dintr-o fază bazată pe mușchi în cea a producției bazată pe spirit — imposibilă fără calculatoare descentralizate și de instrumente noi.

Dezvoltarea rapidă a microprocesoarelor, biotehnologiei, combinația computerelor cu telecomunicațiile, crearea de noi materiale speciale, cucerirea spațiului cosmic, inteligența artificială, iată noutăți care nu reprezintă doar o prelungire în linie dreaptă a mașinilor din era industrială. Este un salt într-o etapă totalmente nouă a dezvoltării umane.

NEAGU UDROIU

Copii din Namibia, sosiți într-o tabără internațională de ajutor

O nouă
Marianne

Pe vremea Revoluției Franceze de la 1789 multe țărânci se numeau Marianne. Era și motivul pentru care în cercurile nobiliare acest pronume nu era deloc folosit. De altfel, monarhiștii au numit în deridare și tinăra Republică Franceză tot „Marianne”. Credeau că este un nume de ocară, însă, așa cum s-a întîmplat în istorie nu o dată, din acest cuvînt ce se vroia negativ a fost făcut un simbol cu generoasă încărcătură pozitivă: Marianne, sub înfățișarea unei tinere revoluționare frumoase, și-a găsit locul în inimile francezilor și, monumentele ce o înfățișează împodobesc piețele publice ale acestora, ca un simbol al țării, al revoltelor populare. O altă ipoteză pleacă de la premisa că o organizație secretă republicană din perioada celui de-al doilea imperiu (1852—1870) purta numele de „Marianne” și, în cursul unui răsunător proces, a impus acest nume întregii Franțe.

Oricare ar fi sorgintea lui — dispusele pe această temă izbucnesc periodic în Franța și se pare că nu se vor stinge vreodată — cert este că numeroși artiști au fost fascinați de figura „Mariannei” cărora i-au dedicat lucrări celebre. De pildă, în muzeul Louvre din Paris, mai popular decît „Mona Lisa”, este un tablou de Eugène Delacroix, în care, sub titlul „Libertatea conduce poporul”, este înfățișată o luptătoare pe baricade, cu bonetă frigană, ținînd o armă în mina stîngă cu tricolorul în vînt în dreapta, plină de încredere în sine, luptînd cu curaj împotriva dușmanului. Este o „Marianne” așa cum și-o imaginează și o venerază poporul.

Cercurile politice conservatoare au imaginat o altfel de „Marianne” — o femeie șezînd, liniștită, cu o coroană de lauri pe cap, cu cîntarul și sabia în mîini, ca o zeiță a dreptății. O asemenea figură nu se putea bucura de aceeași popularitate ca eroina cu boneta frigană, impusă de revoluție imaginății artiștilor.

A vorbi de „Marianne” înseamnă în Franța a vorbi de însăși Franța. Și țara păstrează și cultivă acest simbol național cu atenție și dragoste. Ea este prezentă pretutindeni — pe mărcile poștale și pe monede, pînă și în caricaturile (de pildă, în lucrările lui Jean Effel), iar în toate comunele țării — peste 35000 — se află busturi din gips, teracotă sau bronz ale Mariannei.

În ultima perioadă, chipul „Mariannei” cunoaște o schimbare. După ce, la începutul anilor '70, busturile respective aveau trăsăturile actriței Brigitte Bardot, o altă acțiță a fost selectată ca model pentru „Marianne”: Catherine Deneuve, frumoasa blondă, gingașă și sensibilă în aproape toate rolurile sale. Imediat, 24 sculptori s-au pus pe treabă și au creat, după imaginea ei, un bust pentru „Marianne” contemporană. În stația de metrou Bastilia, deci chiar pe locul unde a început, în iulie 1789, Revoluția a avut loc o expoziție, alegerea publicului oprindu-se asupra lucrării (în imagine) sculptoriței Marielle Polska. Este în curs multiplicarea, cu mijloacele tehnicii moderne, a acestui bust, care, în curînd, va împodobi coridoarele și sălile administrațiilor din diferite zone ale Franței. Firește, vor fi mulți care se vor acomoda greu cu această schimbare. De altfel, la Paris circulă un joc de cuvinte: Marianne — Deneuve este o Marianne de neuve. În traducere: Marianne cu chipul lui Deneuve este o nouă Marianne.

ROMEO NADAȘAN

Parfumuri și timbre

Rita Lachmann, văduva proprietarului societății de cosmetice Revlon, a cumpărat, cu ocazia unei licitații care a avut loc la Hamburg, două timbre rarissime emise în sec. XIX, „Maurice bleu” și „One penny orange-rouge”. Ele au fost adjudecate pentru suma de 900 000 de dolari. Cele două timbre, descoperite odinioară la Bordeaux, în

corespondența întreprinderii Bochard, și-au schimbat pentru a treia oară, de la începutul secolului și pînă acum, stăpînul.

Nave fără marinari?

Cuceririle științei și tehnicii se aplică și în sfera construcțiilor navale. Specialiștii firmei Krupp-Atlas Electronic sînt pe cale de-a perfectă un sistem automat de navigație, care poate să conducă

nava fără ajutorul omului, în orice condiții meteorologice. Deși ai fi tentat să crezi că în urma acestei descoperiri marinară va fi o meserie pe cale de dispariție, totuși, omul este necesar căci orice sistem, oricît ar fi de perfecționat nu-l poate înlocui în totalitate.

Mă numesc Amphipithecus Mogaugensis

O echipă de antropologi americani și

birmanez, examinînd un fragment de maxilar inferior, în vîrstă

ACCENTE
IN LUME

de 40 de milioane de ani, descoperit în Asia, au ajuns la concluzia că a aparținut

unula din primii strămoși ai omului, un antropoid denumit Amphipithecus Mogaugensis. Ipoteza după care strămoșii omului ar fi fost antropoizi se confirmă prin această descoperire.

Paznicul pădurilor — televiziunea

Grija față de „aurul verde” se manifestă în Polonia și prin angajarea unor paznici

suplimentari în păduri. Acești paznici sînt de fapt niște camere de televiziune instalate în codrii de la Kozienice, ce vor servi la depistarea și deci la localizarea rapidă a eventualelor incendii.

„Tutunul fără fum”

Prizarea tutunului este o obicei despre care am aflat din romane că era folosit

cu precădere în vremurile de altă dată. Iată însă că acest obicei a revenit în actualitate în S.U.A., fiind la modă mai ales în rîndul tineretului. Un grup de medici, făcînd cercetări în acest sens, a considerat că este necesar să arate publicului că prizarea „tutunului” este extrem de dăunătoare sănătății.

ELENA GRECESCU

Fotbal '86

Unul dintre cele mai cunoscute cluburi sportive românești — Sportul Studențesc — împlinește 70 de ani de existență, fiind între cele mai vechi cu echipă de fotbal în prima noastră divizie. Avându-l ca prim președinte pe marele matematician Traian Lalescu, clubul universitar bucureștean a fost, încă, din 1916, un purtător de drapel al echilibrului și cavalierismului, al fair-play-ului și sobrietății. Cu afirmarea acestor virtuți se deschide buletinul sportiv omagial „Fotbal '86” editat de C.F. Sportul Studențesc. E vorba de o inspirată și diversă imagine a unui club care s-a bucurat de mai mulți admiratori decît spectatori, privit din toate unghiurile, al istoriei, al susținătorilor, al specialiștilor, al noștagiilor și al planurilor de viitor. Dar dincolo de aceasta, Fotbal '86 este o imagine fidelă, o radiografie fierbinte a stării fotbalului românesc. Căci între interviul cu arhitectul Barbu Emil Popescu, președintele clubului și artizanul discret al acestei echipe cu nume în fotbalul nu numai național, și dialogul cu Mircea Lucescu despre starea echipei naționale (în care studenții își au locul) e o panoramă vie a acestui subiect pătimaș: fotbalul nostru privit, analizat și gândit de

o seamă din personalitățile sale de frunte. De la profesorul Ascanio Damian la Gheorghe Popescu și Ion Mihăilescu, de la Eugen Banciu și Florin Dumitrescu, Fotbal '86 trece în revistă opiniile antrenorilor Constantin Ardeleanu și Tănase Dima, fără să uite personalitățile de ieri (Chevorc Ghemigean, Valentin Stănescu, Mircea Rădulescu, Dumitru Nicolae Nicușor). Dialoguri cu Gheorghe Ola, Ion Motroc, Angelo Niculescu, Andrei Rădulescu, Nicolae Rainea, Constantin Tească pornesc de la un subiect dat — Sportul studențesc — spre a ieși în arzătoarele probleme ale fotbalului nostru. Tot ele animă ancheta cu antrenorii echipelor divizionare A (de la cel al campioanei — Steaua, pînă la antrenorul lanternei) și cea făcută în rindul cronicarilor sportivi, din mai toată presa noastră, reuniți fără resentimente în această publicație extrem de interesantă. Ea conține și un remember, două pagini dedicate marelui virtuos — Aurel Rădulescu — și cîștigă în culoare prin dialogul cu omul numărul 1 al echipei naționale — Gheorghe Hagi.

Prezentată frumos, cu imaginație și culoare, Fotbal '86 este un amestec palpitant de istorie și amărăciune, de speranță și umor pe seama unui subiect controversat, dar intrat în viața noastră pînă în culele ei intime. Realizată în coordonarea ziaristului Octavian Știrleanu, Fotbal '86 este istoria unui club și povestea sa în marea aventură a fotbalului românesc.

Ultima vizită

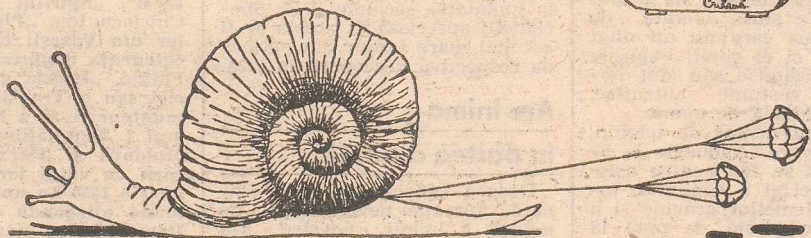
O vizită pe strada Poetului nr. 40-44, în blocul A 27, la apartamentul nr. 11 din Arad nu era de natură să provoace surprize. În fond cită lume nu trece pe la rude bătrine spre a le întreba de sănătate și de nevoi. Și apoi ce surprize poți avea intrînd în apartamentul unei femei în vîrstă de 73 de ani, pensionară liniștită, fostă dactilografă? Și cu toate acestea ofiterii care au făcut prima descindere au avut serios de lucru. Se spune că timp de 4 ore au numărat bani, îi dureau miinile de atîta frunzări la sute. Se pare că nu e chiar atît de ușor să numeri aproape un milion și jumătate. Darămite să-i muncеști, să-i scoți din ceva! Și apoi, pe lângă bani, mai trebuiau măsurate, scrise, inventariate și alte lucruri. Bătrina și modesta doamnă dactilografă fusese o adevărată situație de vămuț prostia și navitatea. Numai din asta, în cițiva ani, poate patru sau cinci, a adunat pungile pline cu bani, o jumătate de kilogram de aur, trei televizoare color, un video, o combină muzicală, două radiocasetofoane, un picup, 10 kilograme de cafea, 9 de piper, opere de artă și mobilă veche, covoare și țigări, chiar și case. Elena Pop a fost pensionara cu cel mai mare cîștig din ultimii ani. Veneai la ea, îți arăta o caschetă agățată într-un cuier, îți zicea psst, că doarme, și oaspeții căleau pe virfuri și ea îi conducea într-o încăpere și-i întreba de necazuri. Și le alegea cu grijă. Te punea să scrii un memoriu pe care ea zicea că îl va trimite cui trebuie și va avea grijă de el. Pentru o simplă cerere lua treizeci de mii

de lei. Și nu făcea decît să o dactilografieze, s-o pună într-un plic timbrat și să o pună la poștă. Cum o mare parte din aceste cereri, prin firea lucrurilor, erau aprobate, naivii credeau că rezultatul este opera demersurilor bătrinei doamne, cu sprijinul caschetei agățate în cuier (care nu era decît o capelă nevinovată de militar). William Baker a dat 105 000 pentru patru cereri. Elena Kirhener a dat 60 000 pentru două memorii dactilografiate pe care bătrina doamnă dactilografă nici măcar nu le-a pus la poștă. În ultimul moment, pe lângă bani, bijuterii, lucruri de valoare și mărunțișuri ciudate, au fost găsite și citeva pungi cu cereri și memorii. Bătrina doamnă lua banii și promitea. Nici măcar nu le mai dactilografia. Le arunca într-o pungă și aproape 70 de oameni așteptau cu suflul la gură să primească un răspuns afirmativ la petițiile lor plătite cu aceste sume incredibile. Unii dintre ei, mai naivi, nu numai că plăteau cu virf și indesat, dar se ocupau și de aprovizionarea doamnei. Ii cumpărau alimente, îi cumpărau porc, i-l tăiau și se ocupau de prepararea lui. Alții plăteau și mai firziu o copleșeau cu cadouri. Cadourile le consideră dreptul ei. În fond, zice ea, nu sînt decît dovezi de stimă. Că a luat și bani, e adevărat. Dar n-a luat decît un milion și o sută de mii. Restul au fost din munca, din mileuri, din jersse tricotate, din anii ei trăiți pe șantiere, alături de soț. Un milion și niște aur, da „ăștia e luați așa dar restul e muncii” ar fi spus ea cu simțul proprietății.

Simțul l-a avut și îl are. Dar proprietatea s-a risipit. Și odată cu ea, și pentru cițiva ani buni, și libertatea.

CORNEL NISTORESCU

Racul

FLORIAN CRIHANĂ

Cronica șoselei Drumul dintre vii

Priviți de departe, copiii păreau două puncte minuscule, colorate, unul gri deschis, iar altul portocaliu. O căciulă brumărie, imensă, aidoma cu cea a puștiului din „Iarna pe uliță”, îl făcea pe picul de 9 ani din ce în ce mai vizibil, pe măsură ce se apropia, iar o basma portocalie, pe surioara sa, o fetiță de 8 ani, cu tenul alb și părul bălai. În fiecare dimineață, înainte de a pleca la școală, maica-sa îi reamintea băiatului: „Ai grijă de Brîndușca ca de ochii din cap. Ne-am înțeles?” „Da, mamă, ai încredere în mine. Nu știu de ce trebuie să-mi repeți același lucru zi de zi?” „Îți reamintesc, pentru că nu mai departe decît ieri, fata a venit singură, la zece minute după tine”. „Păi dacă a rămas în urmă discutînd cu colegele ei, eu ce vină am? Or fi avînd și ele problemele lor. N-ai nici o grijă, mămică, e doar surioara mea mai mică. Uite, îți promit, mai ales că e luncuș, să o țin numai de mină”. „Știam eu, Viorele, că ești băiat de ispravă. Bravo! Îți mulțumesc”. Mama scoate un oftat de ușurare și pleacă grăbită

la ferma unde lucrează. Pe drum, gîndu-i zboară tot la cei mici. Școala e cam departe, au de mers pe scurtături, urmînd drumul dintre vii. „Am copii buni, învață bine, iar Viorel e un puști energic, săritor și generos. Îi admir mereu perseverența, agerimea minții. E în stare să stea la lecții pînă la miezul nopții, dacă nu înțelege perfect ceva. În plus, își găsește timp întotdeauna să-și ajute și surioara”. Făgașele căpșușite cu gheață, zăpada mare de pe marginile drumului, făceau mersul mastodontului, care transporta țevi de mari dimensiuni pentru sonde, destul de anevoios. Șoferul căuta să se mențină pe traiectoria șanțurilor adînci, săpate în zăpadă de alte mașini. Cînd i-a zărit de departe pe cei doi copii care se întorceau de la școală, a redus mult viteza și a devenit mai atent. Băiatul și fetița, instinctiv parcă, au făcut cite doi pași lateral. Puștiul s-a uitat mirat la uriașa mașină. Nu mai văzuse așa ceva prin părțile locului. „Vino mai aproape de mine, Brîndușca”. Mica, cu obraji îmbujorați,

ușor speriată de imensul autovehicul, s-a oprit din mers, stringîndu-se lângă frățiorul ei. Abia cînd partea din spate a trailerului, lung de peste 10 metri, trecea pe lângă ei, micuții și-au reluat mersul. Pășeau cu precauție pe coama dintre șleauri, băiatul în față, iar copila după el.

Roțile din spate ale platformei erau aproape în dreptul fetiței, cînd piciorul Brîndușei a alunecat brusc spre stînga și fetița pierzîndu-și echilibrul, s-a prăbușit în zăpadă, omărul sting fiindu-i prins și ompresat între roată și peretele înghețat al făgașului. A scos doar un gemăt pe care zgomotul puternicului motor l-a acoperit. Viorel n-a auzit nimic. Și-a văzut de drum, nesesizînd că surioara sa nu-i alături de el. Între timp gigantul s-a îndepărtat. Silueta lui se profila la orizont, asemenea unui bloc izolat, clădit undeva la periferia localității, ale cărei case se observau de-acum risipite printre livezile de vii.

„Brîndușca, dă-mi minuța! De ce tot rămii în urmă? Brîndușca, unde ești?” Băiețelul intră în panică. E tot mai îngrijorat de dispariția surioarei. Se întoarce și o ia la fugă înapoi. După citeva minute, zărește

capul firav al fetiței căzut pe zăpada înghețată. Respiră greu, ochii sînt închiși și un firicel de singe i se prelinge din colțul gurii spre bărbie. „Brîndușco, ce-ai pățit? Răspunde!” Copilul, speriat la culme, nu știe ce să facă. Parcă o vede pe mama, în prag, cu șuvițele de păr alb, rugîndu-l să aibă grijă de mezina familiei. Ce-o să zică mama, dar tata, cînd se va întoarce diseară, istovit, de la munca lui, grea din pădure? „Ce să fac, cum să-mi ajut surioara?” De jur împrejur nici tipenie de om. „S-o duc în brațe patru kilometri, nu pot, n-am atîta putere”. Băiatul își ridică cu greu surioara și o așază pe zăpadă în apropierea gardului înalt de sîrmă care înconjoară plantația. Apoi o ia la fugă spre casa părintească. Prin mințe îi trec fel de fel de gînduri negre. „Dacă mama n-a venit acasă? S-au mai întimplat asemenea cazuri. Ce mă fac, cine mă ajută?” De acasă pînă la spital mai sînt încă trei kilometri. Noroc, ușa-i deschisă, înseamnă că mama îi acasă. „Mamă, mamă, trebuie s-o ajutăm pe Brîndușca. Cred că a lovit-o remorca mașinii. Îi căzută jos”. Femeia nu realizează la început despre ce-i vorba. Rămîne mută citeva secunde,

apoi întreabă precipitat: „Ce s-a întimplat? Unde-i Brîndușca?” Băiatul, care după patru kilometri de fugă, abia mai poate vorbi, arată cu mina spre drumul dintre vii. „Acolo, acolo!” Numai în rochie, cu șortul de bucătărie legat peste ea, femeia o ia la fugă, pe scurtături, spre școală. Cade, împiedicîndu-se printre șleauri, dar se ridică repede. Spaima, îngrijorarea îi dau puteri nebănuite. Cînd oamenii din ARO-ul de culoarea nisipului o văd, își dau repede seama despre ce-i vorba. Opresc mașina. Fetița se afla pe fotoliul din spate. „Am învelit-o bine cu pătura. Sînteți din familia ei, nu?” „Da, îi sînt mamă!” „Urcați repede sus, o ducem la spital”.

Medicii luptă fără răgaz pentru a salva copilul. Sperăm, vrem să credem că vor izbui.

Dacă șoferul urmărea pînă la capăt cum sînt depășiți copiii, atenționîndu-i să se îndepărteze mai mult de mașină, fetița era acum teafără. Mai mult, cînd i-a văzut înaintînd cu greu printre făgașe, putea să-i urce în mașină. Nu-l condamna nimeni pentru gestul său omelesc, ci dimpotrivă...

VICTOR BEDA

„Copiii — primăvara vieții”

La Muzeul satului a fost deschisă recent o interesantă expoziție intitulată „Copiii — primăvara vieții”. Am solicitat muzeografa Daniela Ligor o scurtă prezentare a expoziției. Iată ce ne-a declarat:

Mulți dintre locuitorii Capitalei simt nevoia să revadă uneori Muzeul satului, fie iarna, cind este acoperit de ninsoare, fie primăvara, cind ulițele sînt învăluite în parfumul liliacului, spre a-și aminti de lumea satului, de părinți ori bunici și, nu de puține ori, de primii ani ai copilăriei. Lipsa giasurilor de copii din gospodăriile muzeului este suplinită de prezența leagănelor, a scaunelor — special lucrate pentru ei — a jucăriilor: leagănușe cu păpuși, coșulețe, roabe miniaturale etc.

Gospodăriile insole, atit de trainice incit au dăinuit zeci și uneori sute de ani, au fost gindite de cei ce le-au înălțat nu numai pentru ei, ci și pentru copiii lor, și pentru alte multe generații ce aveau să le urmeze.

Și totuși aceste lucruri sînt insuficiente pentru a cunoaște lumea copilăriei într-o familie tradițională, de aceea am organizat expoziția „Copiii — primăvara vieții”.

Am pornit de la cîteva idei tematice pe care le-am ilustrat cu ajutorul obiectelor din colecțiile muzeului, al imaginilor autentice surprinse de aparatul de fotografiat de-a lungul anilor în sate din diverse zone ale țării, texte folclorice, ca și prin expunerea unor obiecte lucrate astăzi de copiii din cîteva școli buciurestene, obiecte inspirate din arta noastră populară.

Primul moment prezentat este nunta, căsătoria trebuind să fie consfințită printr-o serie de obiceiuri menite să aducă tinereii familii o viață fericită, prosperitate, fecunditate.

Nașterea unui copil, eveniment important pentru familie și întreaga comunitate sătească, era însoțită de o serie de ritualuri și ceremoniale: prima urare, prima baie, pregătirea scuteceilor etc. Nici locul de dormit al pruncului nu era neglijat. Leagănul, fie că era impletit și afirnat de grindă, fie că era pe tălpi, devine din obiect de strictă utilitate un obiect de artă. Rozete crestate în lemn, simbol străvechi al soarelui, al luminii, al vieții, împodobesc leagănele.

Costumul purtat de copii este prezentat în expoziție diferențiat, pe grupe de vîrstă: prima cămașă, apoi cele purtate pînă la vîrsta de șapte ani ca și costumul purtat după această vîrstă — cind el devine o miniatură a celui purtat de părinți.

Din expoziție nu lipsesc nici jucăriile. Unele sînt miniaturi ale uneltelor folosite în gospodărie, altele sînt lucrate de meșteri olari care nu au uitat că au fost și ei copii. Păpușile dorm în leagănușe sau sînt îmbrăcate în costume autentice, țesute cu mișcă de mame.

Un nou număr de telefon, 069, la Salvare. Apelurile la acest număr se fac pentru asistența mamei și a copilului, în deosebi a femeilor gravide și a copilului în vîrstă de pînă la 1 an. Pentru restul urgențelor, apelurile se fac în continuare la numărul 061.

La Mangalia se află în fază avansată de construcție cel mai mare doc din țară destinat reparățiilor navelor de mare tonaj. Constructorii au încheiat deja montarea porții principale a docului și au început montajul instalațiilor și echipamentelor de la instalația de pompare.

Cu scăunelul...

la gară

Să recunoaștem că o asemenea imagine este cu totul insolită. Călători așteptînd trenul și avînd fiecare cite... un scăunel! De ce? La ce servește scăunelul? Să se odihnească în așteptarea trenului? Nu, motivul e mai puțin prozaic, mai pitoresc. Călătorii au nevoie de scăunel... ca să se urce în tren, deoarece secția L 1 din cadrul complexului C.F.R. Caransebeș, solicitată în mai multe rînduri să rezolve problema peronului (absent) din gara Valea Timișului, județul Caraș Severin (unde se întîmplă minunea asta), nu se arată, se pare, sensibilă la

sesizări. Cel puțin așa s-a întîmplat pînă cind povestea a ajuns în coloanele ziarului „Flamura”.

Parbrize și oglinzi

Permanentă preocupare a specialiștilor întreprinderii de geamuri din Mediaș pentru diversificarea producției s-a materializat recent în obținerea unor produse noi. Astfel, în domeniul parbrizelor pentru autovehicule au fost realizate un nou tip de lunetă spate pentru Dacia 1300, prevăzută cu încălzire și antenă radio, și parbrizul cu parasolar. Totodată, întreprinderea din Mediaș a obținut o mologare internațională pentru parbrizele duplex Dacia 1300, și duplex ARO 243 și ARO 244. În domeniul oglinzilor trecerea la realizarea prin aluminizare a dus la o amplă diversificare a acestora, printre altele realizîndu-se toate tipurile de oglinzi retrovizoare pentru autovehicule.

O groță unde a stat

ascuns Avram Iancu

În dreptul satului Nemeși, din județul Alba, pe partea stîngă a șoselei ce duce spre comuna Avram Iancu — la aproximativ 500 de metri de șosea, peste apa Arieșului Mic, la poalele versantului Ștruțul, se află o splendidă cădere de apă, străjuită de brazi seculari, cunoscută sub numele de „Cascada din Nemeși”. După ce s-au prăvălit în abisurile unei peșteri, apele ies din nou la lumină, parcurs vreo 150 de metri pe o pantă moale, după care se reped peste un prag stîncos înalt de vreo 15 metri. Dar nu frumusețea cascadei ne-a determinat s-o consemnăm acum, ci faptul că, după cum afirmă co-

legii noștri de la ziarul „Unirea” din Alba Iulia, în vecinătatea ei s-a descoperit recent o groță unde Avram Iancu a stat ascuns în lunile iulie-august 1849 pentru a nu fi găsit de cătanele împărătești.

La Buzău s-a desfășurat concursul „cel mai bun vitrinier” la care au participat specialiști în materie din județele Brașov, Covasna, Harghita, Dimbovița, Mureș, Prahova și, bineînțeles, Buzău. Rămîne de văzut cit de estetice vor fi vitrinele.

Pe valea Dirjovului a fost descoperit un important tezaur de monede bizantine datînd de la jumătatea secolului VII. Specialiștii apreciază că acesta ar fi cel mai mare tezaur din perioada respectivă descoperit în țară.

Are inima

in partea dreaptă

Despre capacitatea extraordinară, aproape neverosimilă, de muncă a inimii noastre s-a scris mult: în 70 de ani inima unui om se contractă de 2.600.000.000 de ori, pompînd 250 de milioane litri de singe; munca depusă de inimă timp de o viață poate fi comparată cu ridicarea pe Everest de către un excavator puternic a unui tren de marfă compus din 45 de vagoane încărcate; în 24 de ore inima execută aceeași muncă pe care ar face-o niște oameni încercînd 12 tone de marfă într-un vagon... De aceea ne vine greu să credem că inima poate bate în altă parte decît în locul consacrat. Și totuși există cazuri — e adevărat, foarte rare și majoritatea creînd probleme medicilor — de oameni care au inima în partea dreaptă. Ziarul „Clopotul” semnaleză un asemenea caz. E vorba de Stelian Galan, originar de pe meleagurile Botoșanilor, în prezent tehnician la Combinatul chimic din Rîșnov-Brașov, un tehnician apreciat, trebuie să adăugăm. El e perfect sănătos, a jucat și fotbal, în divizia C la „Unirea” Săveni, apoi la „Chimia” Rîșnov, are două fetițe și inima sa bate cu aceeași emoție și dragoste pentru ele, ca la părinții cu inima în partea stîngă.

A apărut ghidul Grădinii botanice din Iași.

Tramvaiul constanțean

cîștigă teren

În acest an, mai precis pînă la deschiderea sezonului estival, tramvaiul constanțean va mai căpăta încă 10 kilometri de linie dublă, unindu-se astfel marea cu zona industrială a municipiului (acoperînd deci distanța cuprinsă între Faleza Sud, str. Zorelelor, B-dul Lenin, B-dul Tomis, str. Izvor, str. Steagului, str. Dezrobirii, podul de traversare a șoselei Filimon Sirbu, str. Cumpenei, B-dul Aurel Vlaicu, str. Celulozei și depou).

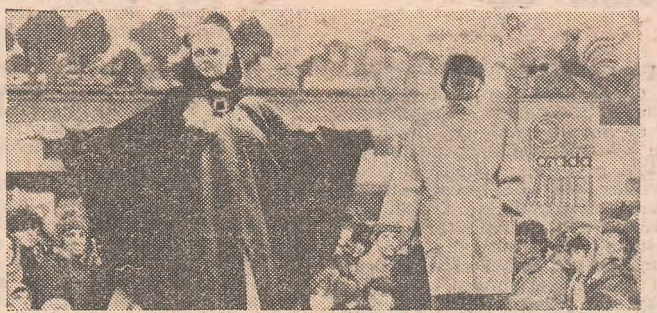
Nu avem nimic împotriva organizării unor concursuri de frumusețe. Așa cum nu ne îndoiim de faptul că există destule fete frumoase și în comuna Grăjdana din județul Buzău unde s-a desfășurat recent un asemenea concurs. Ce părere aveți însă despre un trofeu care sună așa: „Miss Tisău '85”? (au existat și alte propuneri „Miss Grăjdana”, „Miss Valea Caprei”, ce-i drept, repede abandonate, spre norocul competițoarelor). Și colac peste pupăză, „Miss Tisău '86” a fost aleasă o buzoiancă venită în vizită la bunici! O fi avut vreun prieten în juru?

O informație utilă călătorilor distrați. Biroul de obiecte găsite în mijloacele de transport în comun (I.T.B.) s-a mutat din strada Grigore Cobălcescu nr. 12, în strada Petre Lițiu nr. 11 A, sectorul 4. Sperăm să nu uite adresa!

La Mediaș a fost, recent, inaugurat un nou spital. Capacitatea sa, 430 de paturi. Noul spital cuprinde secții de chirurgie, ortopedie, obstetrică-ginecologie, pediatrie și terapie intensivă.

În Capitală vor fi plantați în această primăvară, din cite

Moda de primăvară — cu brațele deschise

Obișnuitele parade ale modei ce se țin în marile magazine nu sînt chiar atit de dese pe cit se pare. La Magazinul Bucur ele sînt doar patru pe an, cite una la începutul fiecărui sezon. Cea desfășurată vineri, 7 martie, la acest magazin, a fost una dintre cele mai reușite de pînă acum, semn că primăvara este așteptată cu cea mai mare nerăbdare. Ne-am plictisit de paltoane și chiar de blănuri! Fișurile încă mai rezistă în zilele cu ploaie. Dar, din primele zile însorite vom purta mult

roșu, verde și foarte mult alb. Pardesie, taloare de stofă și jerse. O surpriză plăcută: printre manechinile urcate pe podium, cele mai frumoase vinzătoare din magazin, alese după canoanele de rigoare în materie, a apărut o stea — Nadia de la televizoare — o adevărată manechină, născută parcă anume pentru a ne demonstra că cea mai formidabilă toaletă capătă un plus de atracție cind este purtată și cu multă grație.

lui Petru Mușat, dovezii că aici exista un centru medieval puternic înainte de zidirea Curții. Proiectul de restaurare valorifică multiplu subsolul din imediata vecinătate a Liceului „Petru Rareș”. În interior, sub arcurile de boltă ale Curții domnești, se va amenaja o amplă expoziție consacrată marelui domn moldovean, grupînd harta curților sale feudale, planul curții domnești după stampa lui Gh. Asachi din 1847, precum și

La Operă

Mereu tinărul balet ceikovskian, cu aura acelei legende a fetelor preschimbate în pasări, **Lacul lebedelor**, figurează pe afișul zilei de 14 martie, la ora 18. Protagonisti sînt Carmen Angheluş, Ștefan Bănică, Florin Brîndușă și Gheorghe Angheluş. La pupitru Cornel Trailescu.

Din repertoriul marelui Verdi, simbată 15 martie (ora 17), **Trubadurul**. Cîntă Nicolae Urziceanu (De Luna), Sanda Sandru (Leonora), Lucia Ci-coară-Drăgan (Azucena), Anatol Covali (Manrico). Dirijează Lucian Anca.

În matineul de duminică 16 martie (ora 11) este programată, pentru cei mici, opera **Inimă de copil**, după un fragment din romanul **Cuore** de Edmondo de Amicis. În distribuție, Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru-Pop, Nicolae Bratu, Paul Bacacopol și copii din corul „Voces primavera”. Dirijează Claudi Negulescu.

Tripletul de balet **Anotimpurile** de Vivaldi, **Tristan și Izolda** — pe fragmente din opera lui Richard Wagner — și **Sinfonia clasică** de Serghe Prokofiev, în regia și coregrafia Alexei Mezincescu — duminică seara la ora 18. Din distribuție notăm: Maria Cumberi, Nicolae Denes, Cristina Teodorescu, Adrian Gheorghiu, Gheorghe Angheluş, Alexia Mezincescu, Daniela Constantinou, Ștefan Bănică.

Marti 18 martie (ora 17) — **Carmen** de Georges Bizet, avînd ca principali interpreți pe Gabriel Năstase (Don José), Nicolae Urdăreanu (Escamillo), Mihaela Agachi (Carmen), Victoria Bezetti (Michaela). Dirijează Carol Litvin.

Lucia Tibuleac cîntă **Violetta**, Florin Diaconescu — **Alfredo** și Nicolae Urziceanu — **Germont** în **Traviata** de miercuri 19 martie (ora 18). Spectacolul beneficiază de participarea distinsului dirijor **Volker Erben** din Republica Democrată Germană.

Din nou balet, joi 20 martie (ora 18). Este vorba de **Coșutul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de Pugnî-Glier-Vasilenko. În conducerea muzicală a dirijorului Lucian Anca, vor dansa în rolurile principale: Carmen Angheluş, Adrian Gheorghiu, Mihai Tugearu, Laurențiu Guinea, Irina Roșca, Madeline Vasilescu.

zînd datele personale. Pe filele cu epigrame și pe plicul cu datele personale se va scrie același motto. Adresa: Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Cluj, Piața Ștefan cel Mare nr. 1, cu mențiunea „pentru festivalul-concurs de epigrame”. Vă dorim succes! (R.V.).

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Flacăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 176010, 176020. Tiparul executat la Combinatul poligrafic

„Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILA TELIA” — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsrif

București, Calea Griviței nr. 64-66.